



## अथ संकल्पकरणाय विषयानुक्रमणिका ।

			वि०			वि०					
वि०	प०	पु०	पं०	वि०	प०	पु०	पं०	वि०	प०	पु०	पं०
मङ्गलचरणम् ....	१	१	१	शुगादिश्राद्धाशक्तौर्पणं	२	२	३	अथ ज्येष्ठमासः ....	४	१	८
अथ चैत्रमासः ....	१	१	४	छत्रदानम् ....	२	२	६	दशहरान्नसंकल्पादि	४	१	८
शुक्लप्रातिपत्कृत्यम्	१	१	४	व्यजनदानम् ....	३	१	१	शुक्लद्वादश्यां सहिरण्य-	४	१	८
शुक्लतृतीयाभ्य मा-				द्वादशतिलपात्रदानम्	३	१	५	सशर्करैर्दुकुंभदानम्	४	२	४
सपर्यंतं गौरीपूजा	१	२	१	कदलीफलदानम्	३	२	१	अथापाढमासः....	४	२	८
वैशाखस्नानम् ....	१	२	४	उपानदानम् ....	३	२	६	शुक्लैकादश्यां विष्णुशय-	४	२	८
अथ वैशाखमासः	१	२	९	चन्दनदानम् ....	३	२	१०	नोत्सवः ....	४	२	८
अक्षयतृतीयासुद-				वसन्तपूजा ....	४	१	४	चातुर्मास्ये विविधव्रत-	५	१	४
कुंभदानम् ....	१	२	९	वैशाखस्नानोत्थापनम्	४	१	६	संकल्पादि ....	५	१	४

वि०	प०	पृ०	पं०	वि	प०	पृ०	पं०	वि०	प०	पृ०	पं०
श्रावणमासत्रतविशेष-				कर्कसंक्रांती तिलपात्र-				प्रथगरविवारे सूर्यपू०	१०	१	१०
संकल्पः ....	६	१	६	दानम् ....	७	२	७	प्रथमसोमवारे उमाम-			
शाकत्रतसंकल्पः....	६	१	७	हिरण्यदानम् ....	८	१	२	हेश्वरपूजनम् ....	११	१	५
घृतपूरितरीतिपात्र-				वस्त्रदानम् ....	८	१	५	बुधबृहस्पतिवासरत्रतम्	११	२	६
दानम् ....	६	१	७	अमावस्यायां दीपपू०	८	१	९	भृगुवासरत्रतम् ....	१२	१	६
ताम्रपात्रदानम् ....	६	२	२	आपाढपाटी	८	२	१	शनिवासरत्रतम् ....	१२	२	६
तिलपात्रदानम् ....	६	२	६	अथ श्रावणमासः	८	२	८	शनिवारे हनुमत्पू०	१३	१	९
शर्करादानम् ....	६	२	१०	रुद्रवर्तिविधिः	८	२	८	शनिवारे अश्वत्थपू०	१३	२	६
दीपदानम् ....	७	१	३	नक्तत्रतविधिः	९	१	८	शुक्लपंचम्यां नागपू०	१३	२	९
वस्त्रदानम् ....	७	१	८	धारणापारणात्रतम्	९	२	७	वर्णपथी ....	१४	२	३
गोपीचन्दनदानम्	७	२	२	उपवासविधिः ....	१०	१	६	शीतलासप्तमी ....	१४	२	७

वि०	प०	पु०	प०
शुद्धद्रादश्यां शाक०	१५	१	९
दधिन्नतसंकल्पः....	१५	२	३
सभादीपः	१५	२	३
रक्षावन्धनम्	१६	१	५
अमायां वृषभपूजा	१६	१	६
श्रावणपाटी	१६	२	१
रुद्राभिवेकादिविविध-			
त्रतानि	१६	२	६
अथ भाद्रपदमासः	१७	२	७
ज्येष्ठाशौशीपूजा	१७	२	७
शुद्धद्रादश्यां दधिदा०	१८	१	४

वि०	प०	पु०	प०
दुग्धव्रतसंकल्पः	१८	१	७
अविधवानवभ्यां सुवा-			
सिनीभोजनसंकल्पः	१८	१	८
महालयश्राद्धांगतर्पण-			
संकल्पः....	१८	२	१
अथाश्विनमासः	१८	२	३
घटस्थापनादिनवरा-			
त्रकृत्यम्	१८	२	३
सरस्वतीपूजनम्	२०	१	१
विजयादशमीकृत्यम्	२०	१	६
शुद्धद्रादश्यां दुग्धदा०	२३	१	८

वि०	प०	पु०	प०
द्विद्वयव्रतसंकल्पः	२३	२	२
कार्तिकरत्नानारंभः	२३	२	३
आकाशदीपदानम्	२३	२	९
कौजागरव्रतम्	२३	२	१०
नवात्रपूजा	२४	२	१
गोव्रतसद्दादशी	२४	२	२
यमदापिदानम्	२४	२	१०
नरकत्वतुर्दश्यामभ्यं-			
गरनानादि	२५	१	५
अमायां लक्ष्मीपूजा	२५	२	२
अथ कार्तिकमासः	२५	२	६

वि०	प० पृ० पं०	वि०	प० पृ० पं०	वि०	प० पृ० पं०
वलिपूजादिः .... २५	२	देहवर्त्युज्ज्वलनम्	२८	पौर्णमास्यां लवण	२
शुक्लनवम्यां कूष्माण्ड-		त्रिपुरदीपप्रज्वलनम्	२९	दानम् .... ३०	३
दानम् .... २६	३	मधुपूरितरौप्यपात्र		शुक्लपंचम्यां नागपृजा ३०	६
प्रबोधोत्सवतुलसीविवा-		दानम् .... २९	१	चंपापष्ठी .... ३०	७
हमयोगः .... २६	१	चातुर्मास्यव्रतसमाप्ती		षष्ठ्यां तलिकापूज० ३१	२
द्विदलदानम् .... २७	२	दानानि .... २९	२	अथ पौषः .... ३१	४
वैकुण्ठचतुर्दशी .... २८	१	अथ मार्गशीर्षः ३०	१	मकरसंक्रांती विविध	
पौर्णमास्यां दीपदा० २८	१	एकभक्तव्रतम् .... ३०	१	दानानि .... ३१	४
सर्वोपयोगिसंकल्पः २८	१	हविष्यान्नव्रतम् .... ३०	१	अर्धोदयेऽमत्रदानम् ४३	६
तुलसीलक्षपूजा .... २८	२	सुद्धभक्षणव्रतम् ३०	१	महोदये तिलपात्रदा० ४३	३
विल्वलक्षपूजा .... २८	२			माघस्नानारंभादि ४३	७

वि०	प०	पृ०	पं०	वि०	प०	पृ०	पं०
अथ माधमासः	४४	१	२	विल्वलक्षपूजोद्या-			
रथसप्तम्यां स्नानादि	४४	१	२	पनम्	४७	१	५
शिवरात्रौ यामपूजा	४५	१	२	कमललक्षपूजोद्यापनम्	४७	१	६
शालग्रामदानम्	४५	२	३	सिंहरथे बृहस्पतौ स्ना-			
दोषीदानम्	४५	२	७	नसंकल्पः	४७	१	८
अथ फाल्गुनः	४६	१	२	कन्यागते बृहस्पतौ			
होलिका	४६	१	२	स्नानसंकल्पः	४७	२	१
नानासंकल्पाः	४६	२	१	औपासनशेषहोमः	४७	२	६
पतीर भरावयाचे	४६	२	१	पक्षहोमः	४७	२	९
बोद्धण	४६	२	४	गादानोबोधः	४८	१	२
व्यतीपातदानम्	४६	२	१०	समुद्रस्नानाविधिः	५०	१	१०

वि०	प०	पृ०	पं०
मलमासदानम्	५१	१	१०
चन्द्रपीडापरिहारार्थं			
रजतदानम्	५२	१	२
चंद्रग्रहणे विंवदा०	५२	१	५
चन्द्रग्रहणे तिलपात्र-			
दानम्	५२	२	२
चन्द्रग्रहणे वस्त्रदा०	५२	२	६
चन्द्रग्रहणे सुवर्णदा०	५२	२	९
सूर्यग्रहणे विंवदा०	५३	१	१
सूर्यग्रहणे तिलपात्र-			
दानम्	५३	१	१८

वि०	प० पृ० पं०	वि०	प० पृ० पं०	वि०	प० पृ० पं०
सूर्यग्रहणे सुवर्णदा०	५३ १ १०	संकष्टचतुर्थीव्रतोद्या-		षोडशफलीपृथक्	
सूर्यग्रहणे वस्त्रदानम्	५३ २ २	पनसंकल्पः ....	५४ १ २	संकल्पः....	५५ २ १०
तिथिदोहददानम्	५३ २ ४	अष्टफलीसंकल्पः	५४ १ ४	उदकशातिसंकल्पः	५५ २ ६
अंतरितदर्शौर्णमास-		षोडशफलीसंकल्पः	५४ २ १	सौभाग्यवाग्रनसं-	
स्थालीपाकसं०	५३ २ ८	अष्टफलीपृथक्संकल्पः	५४ २ १०	कल्पः ....	५५ २ १०

इति विषयानुक्रमणिका समाप्ता ।

॥ श्रिगणेशाय नमः ॥ श्रिहां गणेश्वरं नत्वा पूर्वग्रन्थान् विलोक्य च ॥ परिशोध्य सदाचारान्  
 मयूरेश्वरसूत्राना ॥ १ ॥ ज्योतिर्विल्लुब्जानेन पल्लीदुर्गनिवासिना ॥ क्रियते रामचन्द्रेण स्वल्पा  
 संकल्पकल्पना ॥ २ ॥ सुधीनां सुखबोधाय ग्रन्थाः सन्ति सहस्रशः ॥ तथापि रचिता ह्येषा बालानां  
 सुखसिद्धये ॥ ३ ॥ अथ चैत्रमासः । चैत्रशुक्लप्रतिपदि प्रातरभ्यंगरुनानं कृत्वा वस्त्रपरिधानादित्यकर्म  
 निर्वर्त्यागणे शुभदेशे गोमयेनोषडिभ्य रंगवल्पाद्यलंकृतदेशे धान्यशङ्खुपरि जलपूर्णपल्लशेषेत्  
 दूर्वाद्युत्सुधाालिससफळकलशं निधाय तत्समीपे अत्युच्चं वैणवं दण्डम् अग्रे वस्त्रभाण्डसहितं रोपयि  
 त्वा पूजयेत् । देशे ० । मम समस्तमङ्गलावातिद्वारा श्रीपरमेश्वरभीत्यर्थं वत्सशरभनिमित्तं वत्सराधि  
 पपूजनमहं करिष्ये । उ० भूर्भुवः स्वः वत्सराधिपतये नमः, वत्सराधिपतिम् आवाहयामि । इति मन्त्रेण  
 षोडशोपचारैः संपूज्य, अनेन पूजनेन वत्सराधिपतिः प्रीयताम् । ततः पञ्चाङ्गश्रवणं कृत्वा पारिभ  
 द्रस्य पत्राणि भक्षयेत् । तद्विधिः । मरीचं लवणं हिंगु ह्यजमोदाः सशर्कराः । त्रितिडीमेरुनं कृत्वा



भक्षयेद्ब्राह्मणैः सह ॥ चैत्रशुक्लतृतीयामभ्यमासपर्यन्तं गौरीपूजा । देश० । ममाखण्डितसौभाग्यावाप्तिपूर्वकपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वारा श्रीगौरीप्रित्यर्थं मासपर्यन्तं गौर्यां आंदोलनारूपं कर्म करिष्ये, तद्दङ्गत्वेन पूजनमहं करिष्ये । श्रीगौर्यै सांगौर्यै सपरिवार्यै सायुधायै सशक्तिकार्यै नमः इति संपूज्य, अर्चनेन पूजनेन गौरी प्रीयताम् ॥ चैत्रशुक्लैकादश्यां पौर्णमास्यां वा वैशाखस्नानारंभः । देश० । मम वाङ्मनःकायजाशेषपापक्षयद्वारा श्रीमधुसूदनदेवताप्रित्यर्थम् अमुकतीर्थे अथवा विष्णुतीर्थे वैशाखस्नानमहं करिष्ये । तत्र मन्त्राः । वैशाखं सकलं मासं मेषसंक्रमणे रवौ । प्रातः सनियमः स्नास्ये प्रीयतां मधुसूदनः ॥ मधुहन्तुः प्रसादेन ब्राह्मणानामनुग्रहात् । निर्विघ्नमस्तु मे पुण्यं वैशाखस्नानमन्वहम् ॥ माधवे मेषगे भानौ सुरारे मधुसूदन । प्रातः स्नानेन मे नाथ फलदो भव पापहन् ॥ इति स्नायात् ॥ अथ वैशाखमासः ॥ अक्षयतृतीयायां देवतोद्देशेन पितृद्देशेन वा उदकुम्भदानमुक्तम् । देश० । असुकगोत्रोत्पन्नस्य अमुकशर्मणो मम उद

कुम्भदानकल्पोक्तप्रलवाासिद्धारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमक्षयतृतीयायुगादिमहापर्वात्मितं ब्राह्मणाय  
 सोपरकरोदकुम्भदानमहं करिष्ये । तत्राहावदकुम्भपूजनं ब्राह्मणपूजनं च । उदकुम्भदेवताभ्यो  
 नमः इति कुम्भं संपूज्य ब्राह्मणं च सं । स्वस्त्यस्तिवत्यादि । एष धर्मवदो दत्तो ब्रह्मविष्णुशिवात्मकः ।  
 अस्य प्रदानात्सकला मम संतु मनोरथाः ॥ गन्धोदकयवैर्मिश्रं सात्रं कुम्भं प्रलान्वितम् । विष्णवे  
 संपदास्थामि हाक्षय्यसुपतिष्ठतु ॥ इममुदकुम्भं सोपरकस्म अमुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसङ्कल्पसिद्धि  
 कामस्तुभ्यमहं संपददे न मम । कृत्स्न्य सोपरकरोदकुम्भदानस्य प्रतिष्ठाफलसंसिद्धयर्थमिद्धि  
 शिक्षणां तुभ्यमहं संपददे । अनेन उदकुम्भदानेन श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् । मम उदकुम्भदानकल्पोक्त  
 प्रलवाासिद्धारा पितृणामक्षयतृत्यर्थमक्षयतृतीयायुगादिमहापर्वात्मितं ब्राह्मणाय सोपरकरो ।  
 तत्राहावदकुम्भपू । स्वस्त्यस्तिवत्यादि । एष धर्मवदो दत्तो ब्रह्मविष्णुशिवात्मकः । अस्य प्रदाना  
 त्प्रयत्नु पितरोथ पितामहाः ॥ गन्धोदकतिळैर्मिश्रं सात्रं कुम्भं प्रलान्वितम् । पितृभ्यः संपदास्थामि

ह्यक्षय्यमुपतिष्ठतु । इमम् उदकुम्भं० संप्रददे न मम । कृतस्य सोपस्कारोदकुम्भदानस्य प्र० ।  
 अनेनोदकुम्भदानेन श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् । युगादिश्राद्धं मन्वादिश्राद्धं च दर्शवत् षड्देवतोद्देशेन  
 पिण्डरहितं कुर्यात् । तदुशक्तौ तर्पणं कार्यम् । तत्र संकल्पः । द्विराचम्य कुशपाणिः प्राणानायम्य  
 देशका० । युगादिश्राद्धस्थानापन्नं पितृतर्पणं क० । अपसव्यम् । दर्शवत् षड्देवतोद्देशेन कुर्यात् ।  
 अस्मत्पितरममुकशर्मोणममुकशोत्रं सपत्नीकं वसुरूपं स्वधा नमस्तर्पयामि । एवं पितामहादि० ।  
 सव्यम् । अनेन पितृतर्पणेन पितृस्वरूपी जनार्दनवासुदेवः प्रीयताम् ॥ छत्रदानम् ॥ मम वाङ्मनः  
 कायजन्निविधपापक्षयद्वारा मधुसूदनदेवताप्रीत्यर्थं वैशाखमासनिमित्तं ब्राह्मणाय छत्रदानम् । तदंग  
 त्वेन ब्राह्मणपूजनं क० । ब्राह्मणं पूजयित्वा, स्वस्त्यस्त्रित्यादि । इहामुत्रातपत्राणं कुरु केशव मे  
 प्रभो । छत्रं त्वत्प्रीतये दत्तं ममास्तु तत्सदा शुभम् ॥ इदं छत्रममुकशर्मणे ब्राह्मणाय सङ्कल्पित  
 कामनासिद्धिकामस्तुभ्यमहं संप्रददे न मम । प्रतिगृह्यताम् ॥ सांगतासिद्धयर्थमिमां दक्षिणां तुभ्य० ।

तेन श्रीमधुसूदनः प्रीयताम् ॥ व्यजनम् ॥ मम बाह्मनःक्रायजत्रिविधपापक्षयद्वारा मधु० व्यजन  
 दानमहं करिष्ये । तद्गतया ब्राह्मणपूजनं क० । स्वस्त्य० । व्यजनं वायुदेवतयं श्रीरुमकाले सुखप्र  
 दम् । अस्य प्रदानात्सकला मम संतु मनोरथाः ॥ इदं व्यजनमसुकर्मणे ब्राह्मणाय बाह्मनः  
 क्रायजत्रिविधपापक्षयक्रामस्तुभ्यम० । कृतरस्य व्यजनदानस्य प्रतिष्ठाफलासिद्धयर्थमि० । अनेन  
 व्यजनदानेन मधुसूदनः प्रीयताम् ॥ तिलपात्राणि ॥ १२ ॥ देहा० । मम बाह्मनःक्रायजन्मजन्मान्तरा  
 जितशोषपापक्षयद्वारा मधुसूदनधर्मराजदेवताप्रित्यर्थं वैशाखपूर्णिमासि महापर्वनिमित्तं द्वादशब्राह्म  
 णेभ्यः सुवर्णतिलयुक्तद्वादशतिलपात्रदानानि० । तद्देहन्त्वेन ब्राह्मणपूजनं० । स्वस्त्य० । तिला वै सोम  
 देवत्याः सुरैः सृष्टास्तु गोसर्वे । स्वर्गप्रदाः स्वतन्त्राश्च ते मां रक्षन्तु नित्यदाः ॥ इमानि सुवर्णतिलयुक्त  
 द्वादशतिलपात्राणि नानानामगोत्रेभ्यो द्वादशसंख्याकेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो मधुसूदनधर्मराजदेवताप्रीति  
 क्रामो शुभमभ्यमहं संप्रदहे न मम । कृतानां द्वादशतिलपात्रदानानां प्रतिष्ठाफलासिद्धयर्थमिमां दक्षिणां

शुभमभ्यसंहं सं० । तेन श्रीमधुसूदनधर्मराजदेवता प्रीयताम् ॥ कदली ॥ मम सकलमनोरथावाप्ति  
 द्वारा श्रीमधुसूदनदेवताप्रतिपत्तये वैशाखमासनिमित्तं ब्राह्मणाय कदलीफलदानम् ० । तद्गङ्गत्वेन  
 ब्रा० । स्वस्त्य० । कदलं सर्वदोषघ्नं हेमवर्णविरावृतम् । तस्मादस्य प्रदानेन मम सन्तु मनोरथाः ॥  
 इषानि कदलीफलानि अमुकशर्मणे ब्राह्मणाय मधुसूदनदेवताप्रतिकामस्तुभ्य० । प्रतिगृह्यताम् ।  
 साङ्गतासिद्धयर्थमिमां दक्षिणां तुभ्य० । कृतेन कदलीफलदानेन श्रीमधुसूदनदेवता प्रीयताम् ।  
 उपानहौ ॥ मम वाङ्मनःकायजशेषपापक्षयपूर्वककंडकादिपीडानिवृत्तिद्वारा श्रीमधुसूदनप्रीत्यर्थं  
 वैशाखमासनिमित्तं ब्राह्मणाय उपानदानं क० । तद्गङ्गब्राह्मणपू० । स्वस्त्य० । उपानहौ प्रदास्यामि  
 कंडकादिनिवारणे ॥ सर्वस्थानेषु सुखदे अतः शांतिं प्रयच्छतः ॥ इमे उपानहौ अमुकशर्मणे ब्राह्म  
 णाय कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० । उपानत्प्रदानस्य साङ्गतासिद्धयर्थमिमां० । तेन श्रीमधुसूदनः  
 प्रीयताम् ॥ चंदनम् ॥ मम वाङ्मनःकायजत्रिविधपापक्षयपूर्वकमनसि सर्वदानन्दप्रप्तिद्वारा मधुसू-

इतप्रतिपथं वैशाखमासनिमित्तं ब्राह्मणाय चन्दनदानं क० । तदंगत्वेन ब्राह्मणपू० । स्वस्त्य० ।  
 चन्दनावास सन्दार सर्वे बुन्दारकाचित । चन्दन त्वत्प्रदानान्मे सदानन्दमदो भव ॥ इदं चन्दन  
 मसुकशर्मणे ब्राह्मणाय कुरुसङ्कल्पसिद्धिकामस्तु० । साङ्गतासिद्धयर्थनिर्मा० । तेन श्रीमधुसूदनः  
 प्रीयताम्य ॥ वसन्तपूजा ॥ देशकाल० प्रात्पथं वसन्तमाधवमासनिमित्तं मधुसूदनदेवताप्रतिपथं  
 नानामगोजाणां ब्राह्मणानां पाद्यादिभिः पूजनमहं० । तत्रादौ निर्विघतासिद्धयर्थं महागणपति  
 स्मरणं क० ॥ वैशाखशुक्लद्वादश्यां पौर्णमास्यां वा वैशाखत्रानोद्यापनं कार्यम् ॥ यथोक्तोद्यापना  
 शक्तौ ब्राह्मणाय दक्षिणां दत्त्वा सम्यक्तिं वाचयेत् । वैशाखस्नानसमाप्तिरास्तिवति भवन्तो ब्रुवन्तु ।  
 ब्राह्मणाः । वैशाखस्नानसमाप्तिरास्तु ॥ इति वैशाखमासः ॥ अथ उपेष्टमासः ॥ दशहरान्दानसङ्क  
 ल्पः । देहाकाळौ० समैतजन्मजन्मांतरसमुद्भूतदशाविधपापक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रतिपथं दशाह  
 रामहापर्वनिमित्तं गंगाभागीरथ्याः सकाशादानितोदकेन गंगाभागीरथीस्नानमहं कारिष्ये । इति

संकल्प्य स्नात्वा गंगापूजां कुर्यात् । देश० । दशहरामहापर्वनिमित्तं गंगापूजां क० । तत्र मन्त्रः ।  
 नमो भगवत्यै दशपापहरायै गंगायै नारायण्यै रेवत्यै दशायै शिवायै अमृतायै विश्वरूपिण्यै नन्दिन्यै  
 ते नमो नमः । इति मन्त्रेण आवाहनादिभिः संपूज्य० । होमपूजास्तोत्रविस्तारस्त्वन्धत्र द्वयः ॥  
 ज्येष्ठशुक्लद्वादश्यां सहिरण्यसशर्करोदकुम्भदानम् ॥ मम निर्जलोपोषितैकादशीव्रतांगत्वेन ब्राह्म  
 णाय सहिरण्यसशर्करोदकुम्भदानं क० । तद्ब्रह्मणपू० । स्वस्त्य० । देवदेव त्वधीकेच्छ संसारार्णव  
 तारक । उदकुम्भप्रदानेन यास्यामि परमां गतिम् ॥ इमं शर्कराशुतं सहिरण्यमुदकुम्भमशुक्लश  
 र्मणे ब्राह्मणाय तुभ्यं० । सांगतासिद्धयर्थमिमां० । तेन श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् ॥ इति ज्येष्ठत्वासः ॥  
 अथ आपाठमासः ॥ आपाठशुक्लद्वादश्यां रात्रौ विष्णुशयनोत्सवः । ममोपात्तदुस्तिक्षयद्वारा  
 श्रीमहाविष्णुप्रीत्यर्थं शयनोत्सवारण्यं कर्म क० । तद्गत्वेन पुरुषसूक्तेन विधिना षोडशोपचारैः  
 महाविष्णुपूजां करिष्ये । इति संकल्प्य महापूजां जतीकुसुममालाभिः कुर्यात् । पूजामन्त्रः । सुप्त

त्वयि जगन्नाथे जगत्सुतं भवेद्विदम् । विबुद्धे च विबुद्धयेत प्रसन्नो धे अवाच्युत ॥ अनेन मन्त्रेण  
 पुरुषसूक्तमिभश्च पोटक्षोपचारैः पूजयेत् । अनेन पूजनेन महाविष्णुः प्रीयताम् । ततः विष्णोश्च  
 प्रभाषेत । देहा । क्षयनीभारभ्य बोधिनीपथं पत्न्यहं ताम्रपात्रदानरूपव्रतं विष्णुप्रीतिकामोहमा  
 चरिष्ये । एवंरित्या अमुकदानव्रतममुकवर्जनव्रतममुकभक्षणव्रतममुकदेवताप्रीतिकामोहमाच  
 रिष्ये । चतुरो वार्षिकान् मासान् देवस्थोत्थापनावधि । श्रावणे वर्जयेच्छाकं दधि भाद्रपदे तथा ।  
 दुग्धमाश्वयुजे मासि कार्तिके द्विद्वलं तथा ॥ एतानि व्रतानि नित्यानि व्रतांशरचिकीर्षयां श्रावणे  
 वर्जयेत् झाकामिति श्लोकस्थाने यथापथसूहः कार्यः । हविष्यान्नं भक्षयिष्ये देवाहं प्रीतये तव ।  
 इति हविष्यान्नभक्षणे । झाकव्रते व्रतांशरे च समुच्चयेन कर्तव्ये आर्तौ श्रावणे वर्जयेच्छाकामिति श्लोकं  
 पठित्वा व्रतान्तरभयं वदेत् । एवं गुडवर्जनादिव्रतेषु । वर्जयिष्ये गुडं देव भृशुरस्वशसिद्धये । वर्जयिष्ये  
 तैलमहं सुन्दरांगत्वसिद्धये ॥ मौनव्रती भविष्यामि स्वाज्ञापाठनसिद्धये । एकान्तरोपवासश्च प्राप्तुं

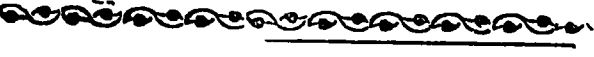


ब्रह्मपदं परम् ॥ निषिद्धमात्रपदार्थवर्जनेच्छायाम् । वृन्ताकादिनिषिद्धानि हरे सर्वाणि वर्जये ।  
 इत्यादिरित्योहः कार्यः ॥ अथ चातुर्मास्यव्रतानि ॥ तांबूलत्यागाद्भोगो मधुरकंठश्च । घृतत्यागी  
 स्निग्धतनुः । शाकत्यागी पक्वान्मसुक । पादाभ्यंगत्यागाद्भुःसौगन्ध्यम् । इधितुग्धतक्रत्यागाद्धि  
 ष्णुलोकः । स्थालीपाचितान्नत्यागाद्दीर्घसन्ततिः । भूमौ दुर्भेशयी विष्णुदासः । भूमिभोजनादृप  
 त्वम् । अधुमांसत्यागान्धुनिः । एकान्तरोपवासात् ब्रह्मलोकः । नलकेशधारणात् दिनेदिने गंगा  
 स्नानम् । मौनात् अस्खलिताज्ञा । विष्णुवन्दनात् गोदानफलम् । विष्णुपादस्पर्शात् कृतकृत्यता  
 हरेरालये संमार्जनाद्दिना नृपत्वम् । शतप्रदक्षिणाकरणाद्धिष्णुलोकः । एकभक्तज्ञानादग्निहोत्रफलम् ।  
 अयाचितेन वापीकूपोत्सर्गादिपूर्तफलम् । पष्ठाहःकालभोजनात् चिरं स्वर्गः । पर्णेषु भोजनात्  
 कुरुक्षेत्रवासफलम् । शिलाभोजनात्प्रयागस्नानफलम् । एवं सासचतुष्टयसाध्यानां व्रतानां संकल्प्य  
 मन्त्रान्पठेत् । इमं करिष्ये नियमं निर्विघ्नं कुरु मेऽच्युत । इदं व्रतं मया देव गृहीतं पुरतस्तव ॥

निर्विघ्नं सिद्धिमायातु प्रसादात्तव केशव । गृहीतेऽस्मिन्ब्रते देव पञ्चत्वं यदि मे भवेत् ॥ तदा भवतु  
संपूर्णं त्वत्प्रसादाज्जनार्दन । गृहीतेऽस्मिन्ब्रते देव यद्यत्पूर्णं क्षिये ह्यहम् ॥ तन्मे भवतु संपूर्णं त्वत्प्रसा  
दाज्जनार्दन ॥ अनेकव्रतानां गुणपत्करणे तु एवं शीत्या मन्त्रान्पठेत् । इमान्करिष्ये नियमान्निर्विघ्नान्  
कुरु मेऽच्युत ॥ व्रतानीमानि मे देव गृहीतानि पुरस्तव ॥ निर्विघ्नानि च सिद्धिं हि यांतु ते केशव  
प्रथो । गृहीतेषु व्रतेष्वेषु पञ्चत्वं यदि मे भवेत् ॥ तदा भवंतु पूर्णानि त्वत्प्रसादाज्जनार्दन । गृहीतेषु  
व्रतेष्वेषु यद्यत्पूर्णं क्षिये ह्यहम् ॥ तन्मे भवन्तु पूर्णानि त्वत्प्रसादाज्जनार्दन ॥ श्रावणमासव्रतविशेष  
संकल्प इहैव कार्यः । देवा । अहं शार्कं वर्जापिष्ये श्रावणे मासि माधव ॥ घृतपूरितरीतिपात्रदानम् ॥  
धमाशेषपापक्षयपूर्वकघृतपूरितरीतिपात्रदानकल्पोक्तफलावाप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं चातु  
र्मास्यप्रयुक्तं ब्राह्मणाय घृतपूरितरीतिपात्रदानं ॥ । तद्गङ्गत्वेन ब्राह्मण ० । स्वस्त्य ० । रीतिपात्रं  
शुद्धिकरं देवप्रियकरं शिवम् । सर्वरक्षाकरं नित्यमतः शान्तिं प्रयच्छतु ॥ इदं घृतपूरितरीतिपात्र

ममुकक्षर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० । कृतस्य घृतपूरितरीतिपात्रदानस्य प्रतिष्ठाफ  
 लसिद्धयर्थमि० । अनेन घृतपूरितरीतिपात्रदानेन श्रीपरमे० ॥ ताम्रपात्रम् ॥ ममाभीष्टसिद्धिद्वारा  
 श्रीविष्णुप्रसादसिद्धयर्थं चातुर्मास्यनिमित्तं ब्राह्मणाय ताम्रपात्रदानम् ० । तदङ्गत्वेन ब्राह्मणपू० ।  
 ताम्रं पुष्टिकरं सर्वदेवप्रियकरं शिवम् । सर्वरक्षाकरं नित्यमतः ज्ञान्तिं प्रयच्छतु ॥ इदं ताम्रपात्र  
 ममुकक्षर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० । कृतस्य ताम्रपात्रदानस्य प्रतिष्ठाफलसिद्धय  
 र्थमि० । तेन श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् ॥ तिलपात्रम् ॥ मम सुमस्तपापक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं  
 चातुर्मास्यप्रयुक्तं ब्राह्मणाय तिलपात्रदानं करिष्ये । तद्गुणतया ब्राह्मणपू० । स्वस्त्य० । महर्षैर्गन्धि  
 भूताः काश्यपस्य तिलाः स्मृताः । तस्मादेषां प्रदानेन मम पापं व्यपोहतु ॥ इदं तिलपात्रममुक  
 क्षर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० । प्रतिगृह्यताम् । दानसांगतासिद्धयर्थमि० । तेन श्री  
 परमेश्वरः प्री० ॥ शर्करादानम् ॥ देश० चातुर्मास्यप्रयुक्तं श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ब्राह्मणाय शर्कराप्रदानं

करिष्ये । तदंगत्वा । स्वस्त्य । अमृतस्य कणाः प्र ता इक्षुषारजशकरा । तरुमादस्याः प्रदा  
 नेन भातुर्द्विशतु वाञ्छितम् ॥ इमां शर्कराममुकशर्मणे ब्राह्मणाय संकल्पितकामनासिद्धिकामस्तु ।  
 सांगतासिद्ध्यर्थमि । श्रीपरमेश्वरः ॥ दीपदानम् ॥ शुभपुण्यातिथौ चातुर्भार्ययनिमित्तं श्रीपर  
 मेश्वरप्रित्यर्थं ब्राह्मणाय दीपदानमहं क्क । तदंगत्वेन दीपपूजनं ब्राह्मणपूजनं च । दीपदेवताभ्यो  
 नमः । चन्दनमित्यादिमन्त्रैः पुष्पान्तं संपूज्य । महाविष्णुस्वरूपिणे ब्राह्मणाय समस्तोपचारार्थं गंधा  
 क्षतपुष्पतुलसीपत्रं समर्पयामि । स्वस्त्य । ज्योतिः शुक्रं च तेजश्च देवानां सततं प्रियः । भार्करः  
 सर्वभूतानां दीपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥ असुं दीपममुकशर्मणे ब्राह्मणाय परमेश्वरप्रतिकामस्तु । दान  
 सांगतासिद्ध्यर्थमि । अनेन दीपदानेन श्रीपरमेश्वरः प्री ॥ वस्त्रदानम् ॥ ममाक्षयान्नधनपातिद्वारा  
 श्रीपरमेश्वरप्रित्यर्थं चातुर्भार्ययनिमित्तं ब्राह्मणाय वस्त्रदानम् । तदंगत्वेन ब्राह्मणपू । स्वस्त्य ।  
 शरण्यं सर्वलोकानां उज्जाया रक्षणं परम् । सुवेषधारि वस्त्र त्वमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इदं वस्त्रं



बार्हस्पत्यमसुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० । ब्रह्मदानसांगतांसिद्धचर्यमिमां०  
 तेन श्रीपरमेश्वरः० ॥ गोपीचन्दनदानम् ॥ ममेह भुक्तिभुक्तिप्राप्तिद्वारा श्रीपतिसंतोषसिद्धचर्यं चातु  
 र्मास्यनिमित्तं ब्राह्मणाय गोपीचन्दनदानम्० । तदंगब्राह्मणपू० । स्वस्त्य० । यद्दे देवांगसहस्रं कुंकुमा  
 दिविलेपनम् । जलक्रीडासु गोपीनां द्वारवत्या जलापितम् ॥ गोपीचन्दनमित्युक्तं मुनीन्द्रैः कि  
 लिबषापहम् । तस्मादस्य प्रदानेन विष्णुर्द्विशतु वाञ्छितम् ॥ इदं गोपीचन्दनमसुकशर्मणे ब्राह्मणाय  
 कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० । दानसांगतासिद्धचर्यमिमां० । कृतेन गोपीचन्दनदानेन श्रीपरमेश्वरः० ।  
 कर्कसंक्रान्तौ तिलपात्रदानम् । मम ब्रह्मलोकप्राप्तिद्वारा श्रीसूर्यप्रोत्यर्थं कर्कसंक्रान्तिदक्षिणायनम  
 हापर्वनिमित्तं ब्राह्मणाय तिलपात्रदानम्० तद्भस्त्रेन ब्राह्मणपू० । स्वस्त्य० । तिळाः पुण्याः पवित्रा  
 ँ सर्वपापहराः स्मृताः । शुक्लैश्च तथा कृष्णा विष्णुगत्रसमुद्भवाः ॥ यानि कानि च पापानि ब्रह्म  
 हत्यासमानि च । तिलपात्रप्रदानेन तानि नश्यन्तु मे सदा ॥ अथ दक्षिणायने इदं तिलपात्रं

यमद्वैत्यमसुकशर्मणे ब्राह्मणाय ब्रह्मलोकप्राप्तिपूर्वकसूर्यप्रीतिकामस्तु । तिलपात्रदानसांगतासि  
 द्धयर्थे । अनेन तिलपात्रदानेन श्रीसूर्यः प्रीयताम् ॥ हिरण्यदानम् ॥ ब्रह्मलोकप्राप्तिद्वारा श्रीसूर्ये  
 सुवर्णदानमहम् । तदंगब्राह्मणपू । स्वस्त्यम् । हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेमबीजं विभावसोः । अनन्तपु  
 ण्यफलदमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इदं सुवर्णमग्निद्वैत्यमसुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकाम  
 स्तु । सांगतासिद्धयर्थमि । तेन श्रीसूर्यः प्रीयताम् ॥ वस्त्रदानम् ॥ ब्रह्मलोकप्राप्तिद्वारा श्रीसूर्ये  
 प्रीत्यर्थं कर्कसंक्रान्तिदक्षिणायनमहापवनिमित्तं ब्राह्मणाय वस्त्रदानमहं करिष्ये । तदंगब्राह्मणपू ।  
 स्वस्त्यम् । श्रावणं सर्वलोकानां लज्जाया रक्षणं परम् । सुवेपथारि वस्त्र त्वमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥  
 इदं वस्त्रं बहस्पत्यमसुकशर्मणे ब्राह्मणाय ब्रह्मलोकप्राप्तिकामस्तु । सांगतासिद्धयर्थमिमां । अ  
 नेन वस्त्रदानेन श्रीसूर्यः प्रीयताम् ॥ आषाढशुक्लामावास्यायां यथाशुक्लचारं दीपपूजनं कुर्यात् देहा  
 श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमस्मत्कुलाचारप्राप्तमाषाढशुक्लामावास्यायां विहितं दीपपूजनं करिष्ये ।

द्वीपदेवताभ्यो नमः इति पूजयेत् ॥ ( आषाढपाटी ) ॥ देशकालौ संकीर्त्य यमुनानाम्भ्याः मज्ज  
 कन्यकायाः भर्तुः मंगलानन्दक्रीडासिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रतिथर्थं विवाहात्प्रथमाब्दीयाषाढ  
 मासनिमित्तं शिष्टाचारप्राप्तं जामात्रे नानाविधक्रीडोपकरणसमर्पणं करिष्ये । तदंगजामातृपू  
 जनं क० । तदादौ नि० गणपतिपू० । गणपतिं संपूज्य जामातरं षाडवस्त्राद्यलंकारादिभिः  
 संपूज्य । स्वस्त्य० । इमानि नानाविधक्रीडोपकरणानि जामात्रे लुभ्यं० । प्रतिगृह्यताम् । कृतस्य  
 कर्मणः सांगतासिद्धयर्थं नानानामगोत्रान् ब्राह्मणान् गन्धादिना पू० । यान्तु देव० । अनेन  
 कर्मणा परमेश्वरः प्रीयताम् । अन्यकर्ता चेन्भ्रमेत्यत्र यजमानस्येति वदेत् ॥ इति आषाढमासः ॥  
 अथ श्रावणमासः ॥ रुद्रवर्तिविधिः । श्रावणशुक्लप्रतिपद्भारभ्यामावास्यापर्यन्तं प्रत्यहं सहस्रसंख्यया  
 अन्ते एकोत्तरसप्ततिसहस्रसंख्यया अथवा प्रत्यहं त्रिसहस्रसंख्यया अन्ते त्रयोदशसहस्रसंख्यया  
 अथवा एकादिने लक्षसंख्यया कार्पासैकादशतलुनिर्मिताभिः रुद्रसंज्ञकवर्तिभिः गोघृतात्काभिः शिवं

नाराजयेत् । देश० । मम सर्वसिद्धिसर्वोपद्रवनाशसौभाग्यपुत्रपौत्रवृद्धिद्वारा शिवप्रीतिशिवछो  
 कप्रार्थयथं श्रावणमासनिमित्तं पूजापूर्वकं रुद्रवर्तिभिः शिवं नीराजयिष्ये । इति संकल्प्य माथ्यं ।  
 देवदेवं महादेवं लक्षवर्तिभिरादरात् । नीराजयाभि गौरिकां श्रावणे मासि भक्तितः ॥ प्रत्यहं शिवपूजां  
 कुर्यात् उत्तुष्टव्याकल्पेन रुद्रवर्तिभिर्नीराजनं कार्यम् । उद्यापनविधिरस्तु रौप्यमयवृषभस्थं  
 सुवर्णनिर्मितमुमामहेश्वरमभायामधिवास्थ्य प्रात्नेकादशब्राह्मणैः सह आचार्यः द्युतपायस्रविलयैः  
 रुद्रसूक्तेन गायत्र्या मूलमन्त्रेण च होमं कुर्यात् । सपत्नीकान् एकादशविप्रानभोजयेत् स्वयं भुञ्जी  
 तेति । रुद्रसूक्तेन--इमा रुद्राथ तवस इति गायत्र्या--रुद्रगायत्र्या । मूलमन्त्रेण--त्र्यम्बकं यजामहे  
 इति । प्रतिमन्त्रमष्टोत्तरशतं होमः ॥ नक्तव्रतविधिः ॥ श्रावणशुक्लप्रतिपदि प्रातः स्नानं कृत्वा नित्य  
 कर्म निर्वरय्य नक्तव्रतं संकल्पयेत् । देश० । मम शिवलोकप्रार्थयथंमद्य श्रावणशुक्लप्रतिपदनारभ्यामा  
 वास्यापर्यन्तं प्रत्यहं नक्तभोजनरूपव्रतं शिवप्रीतिकामोऽहमाचरिष्ये । प्रारब्धोऽस्मिन्व्रते देव यद्य



पूर्णं त्रिये ब्राह्मं । तदा संपूर्णतां यातु प्रसादात्ते जगत्पते ॥ इति संकल्प्य मेधावी भासं नक्तव्रतं  
 चरेत् द्विषोपवासं कृत्वा पूजासंभारानाहृत्य सूर्यास्तात्प्राक् स्नात्वा संध्यादिकं कृत्वा शिवपूजनं  
 कुर्यात् । देश० नक्तव्रतांगत्वेन विहितं शिवपूजनं । अश्वकपत्रेण पञ्चाक्षरेण च शिवाय सांगाय  
 सपरिवाराय नमः इत्युच्चार्यं पूजयेत् । सूर्यास्तात्रिघटिकानंतरं गृहस्थैर्भोजनं कार्यं, यत्तिविधवा  
 पुत्रविधुरैस्तु स्वदेहद्विगुणच्छायांरूपदिनाष्टमभागे पूजा भोजनं च कार्यं, तेषां शत्रिभोजननिषे  
 धात् । भाद्रपदशुक्लप्रतिपदि नक्तभोजनसांगतार्थं यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयित्वा तद्दुज्ञया स्वयं  
 भुञ्जीत ॥ अथ धारणापारणाव्रतम् ॥ श्रावणशुक्लप्रतिपदि प्रातः नित्यकर्म निर्वर्त्य धारणापारणा  
 व्रतं संकल्पयेत् । वृश० । मम ब्रह्महत्यादिपातकनिरसनद्वारा शिवलोकप्राप्त्यर्थमद्य श्रावणशुक्ल  
 प्रतिपदमारभ्यामावास्यापर्यन्तं धारणापारणारूपव्रतं शिवप्रीतिकामोऽहमाचरिष्ये, तद्गगनपति  
 पूजनं पुण्याहवाचनं च करिष्ये । धारणापारणाव्रतकर्मणः पुण्याहं भवन्तो बुधन्तु । कर्मणे स्वस्ति० ।

प्राग्ध्वेऽस्मि० जगत्पते । धारणापारणा इति । 'उपनासो धारणा स्यात्पारणा भोजनं भवेत्' ।  
 भोजनं तु दिवैकवारं हविष्यान्नम् । यद्वेकादृश्यां पारणाप्राप्तिस्तदाप्युपवासः कार्या न तु भोज  
 नम् ॥ उद्यापनविधिरस्तु अन्नावारण्याया राज्ञो स्वर्णमयाबुधामहेश्वरावधिभारुप । प्रातरग्निं समाधाय ह्रीमं  
 कुर्याद्विधाविधि । त्र्यम्बकेण तु मन्त्रेण जुहुयाच्च तिलोदनम् ॥ तथैव शिवगायत्र्या जुहुयाच्च द्रुतौ  
 दनम् । षडक्षरेण मन्त्रेण पापसं जुहुयात्ततः । स्विष्टकृदादिहोमं समाप्य ब्राह्मणाच्च भोजयित्वा तदा  
 ज्ञया स्वयं भुञ्जीत ॥ अथ उपवासविधिः ॥ श्रावणशुक्लप्रतिपदि प्रातर्नित्यकर्म निर्वर्त्य मासोपवास  
 व्रतं संकल्पयेत् । मम शिवप्रसादसिद्धिद्वारा शिवलोकप्राप्त्यर्थमद्य श्रावणशुक्लप्रतिपद्मरभ्या  
 मवास्यापर्यन्तमुपवासरूपव्रतं शिवप्रीतिकामोऽहमाचरिष्ये । मासपर्यन्तमुपवासं कृत्वाऽमायां  
 प्रातः शिवं संपूज्य ब्राह्मणांश्च वज्रालंकारादिभिः संपूज्य भोजयेत् । प्रतिपदि स्वयं भुञ्जीत ॥ अथ  
 वारप्रकरणम् ॥ श्रावणशुक्लप्रथमरविवारे भौनेनोत्थाय शीतोदकेन स्नात्वा नित्यकर्म समाप्य नाग



वल्लीपणे रक्तचन्दनेन द्वादशरेखाभिः वर्तुलं गभस्तिसंज्ञकं सूर्यं लिखित्वा स्त्री वा पुरुषो वा पूजयेत् ।  
 देश० । मम धनपुत्रवांछितप्राप्तिरोगबन्धनिर्मुक्तिद्वारा संज्ञासहितगभस्तिसंज्ञकसूर्यप्रीत्यर्थ  
 श्रावणमासीयराविवासरनिमित्तं पूजनं करिष्ये । कलशाद्यर्चनपूर्वकं 'ध्येयः सदा' इति ध्यात्वा । नमः  
 सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूतिस्थितिशोहेतवे । त्रयीमयाय त्रिगुणात्मधारिणे विरिचिनारायण  
 शंकरात्मने ॥ संज्ञासहितगभस्तिसंज्ञकसूर्याय नमः इति संपूजयेत् । रक्तचन्दनरक्ताक्षतजपाकु  
 सुमादिरक्तपुष्पदूर्वा अर्पयेत् । नारिकेरबीजं शंकराखण्डयुतं नैवेद्यम् । एवं पूजां समाप्य जातुभ्या  
 मवनिं गत्वा द्वादशतण्डुलरक्तचन्दनजपापुष्पदूर्वाभिः प्रत्येकं मित्रादिद्वादशनभूमिभिः द्वादशाध्यानि  
 द्वात् । एभिर्नामभिः द्वादशनमस्कारान् द्वादश प्रदक्षिणाश्च कुर्यात् । ततः-षट्त्तंनुनिमित्तं  
 सूत्रं षड्भित्त्रिन्थिभिरन्वितम् । अर्पयित्वा तु देवेशे बध्नीयात्स्वगले च तत् ॥ द्विजाय वाधनं  
 द्वाद्वाद द्वादशापूपसंयुतम् ॥ देशकालौ० । कृतस्थ रविवारव्रतस्य परिपूर्णतायै ब्राह्मणाय रविवार

व्रतविहितं द्वादशासंख्याऽपूषवायनप्रदानं करिष्ये । तद्गन्त्वेन ब्राह्मणपु० । स्वस्त्यस्तु० । विष्णु  
 रूपी सहस्रांशुः सर्वपापप्रणाशनः । अपूपान्नप्रदानेन मम पापं व्यपोहतु ॥ इदं वायनममुक० । प्रति  
 गृह्यताम् । साङ्गता० इदं । तेन श्रीगभस्तिरसंज्ञकसूर्यः प्रीयताम् । एवं चतुर्षु वारेषु कदाचिदपि  
 पंचसु । उद्यापनं ततः कार्यं व्रतसंपूर्तिहेतवे । जपपुष्पैरितिलैश्चैव होमं सावितृमन्त्रकैः ॥ सपत्नीका  
 द्विजा भोज्याः केवला द्वादशापि वा ॥ ततः प्रथमसोमवारे प्रातर्निशि भोजनमुपवासं वा निश्चित्य  
 सूर्यास्तात्प्राक् स्रात्वा सन्ध्यादिकं कृत्वा पश्चाच्छिवपूजनं कुर्यात् । तत्र संकल्पः । मम शिवलो  
 कप्रार्थये श्रावणमासीयसोमवारनिमित्तं प्रदोषकाले उमापहेश्वरपूजनं करिष्ये, तद्गन्त्वेनासन्न  
 विधिपुरुषसूक्तन्यासकलशवणटापूजनानि करिष्ये । 'व्यापेन्नित्यम्', इति ध्यानान्ते । ॐ त्र्यम्बकं  
 यजामहे० । ॐ नमः शिवाय । उमामहेश्वराभ्यां नमः । इत्युच्चार्य पूजां कृत्वा निशि भोजनं  
 कुर्यात् । पुष्पसर्पणकाले । शर्वाय नमः । भवनाशनाय० महादेवाय० उग्राय० उग्रनाथाय०

भवाय० शशिमौलिने० रुद्राय० नीलकण्ठाय० शिवाय भवहारिणे नमः । इत्येका  
 दशनामभिर्नमोन्तैः एकादश गुरुपाण्यर्पयेत् । चतुर्षु पञ्चसु सोमवारेष्वेवं विधिं कृत्वोद्यापनं  
 कुर्यात् । उद्यापनविधिस्तु स्वर्णमयाबुमामहेश्वरौ रजतवृषभस्थितौ संपूज्य प्रातः शर्वाद्वि  
 कादशनाम्नां प्रत्येकनाम्ना पञ्चदशसमिद्धिरष्टोत्तरशतं जुहुयात् । ततः यवव्रीहितिलाज्यैः 'आध्या  
 यस्व' इति मन्त्रेण प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशतं जुहुयात् । ततः बिल्वपत्रैः 'यम्बकम्' इति मन्त्रेण षड्गुणं च प्र  
 त्येकमष्टोत्तरशतं जुहुयात् । इति सोमवारः ॥ बुधबृहस्पतिवासराव्रतम् ॥ प्रथमबुधबृहस्पतिवासरयोः  
 प्रातः नित्यकर्म निर्वर्त्य भित्त्यां बुधबृहस्पती लिखित्वा स्त्रिया पुरुषेण वा पूजनात्मकव्रतं कार्यं ।  
 तत्र संकल्पः । मम सकलकामनासिद्धिद्वारा श्रीबुधबृहस्पतिप्रतियर्थं श्रावणमासीयबुधवारनिमित्तं  
 बुधबृहस्पतिपूजनं करिष्ये । बृहस्पतिवारनिमित्तं बुधबृहस्पतिपू० बुधबृहस्पतिभ्यां नम इत्युच्चार्य  
 पूजां कुर्यात् । दधिभक्तं नैवेद्यम् । सुखरोचनार्थं मूलकं च समर्प्य, एवं श्रावणे चतुर्षु पञ्चसु

वा बुधशुक्रवारेषु सप्तवर्षपर्यंतं कृतबोधापनं कुर्यात् । दूर्वाद्युःपुत्रद्रव्यवृद्धिभाकवृद्धिबुधबृहस्पति  
 कृपादांपत्यप्रतिधान्यवृद्धय इति यस्याः स्त्रियाः पुरुषस्य वा याः याः कामनारताभिः पालक  
 धनगारपाकागारदेवागारशय्यागारधान्यागारेषु क्रमेण बुधबृहस्पती लिखित्वा पूजां कुर्यात् ।  
 बुधबृहस्पतिवारे सुवर्णमयबुधबृहस्पती अधिवास्य रात्रौ जागरणं कृत्वा प्रातः तिलज्यवर्षणामा  
 गांश्चत्थसमित्पञ्चद्रव्यैः प्रतिदेवतामन्त्रेण अष्टोत्तरशतसंख्यया होमं कुर्यात् । ततः मातुल  
 भाग्निघौ ब्राह्मणांश्च भोजयेत् ॥ अथ भृगुवारव्रतम् ॥ प्रथमभृगुवारे प्रातर्नित्यकर्षं निर्वर्त्य भित्त्यां  
 हरिद्रामिश्रितचन्दनेन बहुबालसहितं जीवन्तिकासूतं विद्विष्य पूजयेत् । दे० । समायुष्मत्पुत्र  
 पौत्राभिवृद्धिसकलमनोरथावासिद्रागा श्रीजराजीवन्तिकादेवताप्रित्यर्थं श्रावणमासीयभृगुवासराणि  
 मित्तं पूजनं करिष्ये । बालसहितजीवन्तिकादेवतायै नमः इति । श्रीजराजीवन्तिकाभ्यां सवाल  
 काभ्यां नमः इति वा पूजयेत् । ततः पुष्पपर्णकाले पुष्पमालिकां देवतागळे बद्ध्वा पूजां समाप्य

ततः गोधूमपिष्टसंभूतान् पञ्चद्वीपान् कृत्वा प्रज्वाल्य नीराजनं कार्यम् । यत्र मे बालको भवेज्जीव-  
 न्तिके तत्र त्वया रक्षणीयः । इति प्रार्थ्य । स्वबालकेषु अक्षतान् निक्षिपेत् । असन्निधौ तु यत्र देशे  
 स्वबालगमनं तद्विहीनिक्षिपेत् । ततः भोजनसमये तान् दीपान् भक्षयेत् । एवं चतुर्षु पञ्चसु वा  
 भृगुवारेषु प्रतिवर्षं श्रावणे कार्यम् । यथा स्त्रिया जीवन्तिकावतं कृतं तथा यावज्जन्म हरिद्वर्णवस्त्र  
 कंचुकीकंक्रणादिधारणं हरिद्वर्णमण्डपाद्यः प्रवेशनं तंडुलोदकोच्छेदनं कारवेल्लीशाकभक्षणं च वर्ज्यम्  
 इति शुक्रवासरः ॥ अथ शनिवारः ॥ प्रथमशनिवाक्षरे प्रातः ब्राह्मणान् सुवासिनीश्च तिलै-  
 लेनाभ्यज्योष्णोदकेन स्नानं कारयित्वा सकुटुम्बः स्वयमभ्यज्योष्णोदकेन स्नायात् । उप-  
 वासं कृत्वा हरिद्राचन्दनेन भित्त्या स्तम्भे वा लक्ष्म्या सहितं नृसिंहं लिखित्वा सायंकाले  
 यथाचारं प्रातः काले वा पूजयेत् । मम धनधान्यसमृद्धिपुत्रपौत्रसुखाभिवृद्धिपूर्वकैकुण्ठप्र-  
 सिद्धारा श्रीलक्ष्मीनृसिंहप्रार्थ्यं श्रावणमासीयशनिवारनिमित्तं पूजनं करिष्ये । श्रीलक्ष्मीनृसिं-

हाभ्यां नमः । इति पूजयेत् । नीलरत्नीतपुष्पाणि तिलतैलपाचितान् खिच्चाडिकाकुञ्जरसंज्ञकश।  
 कमाषवटकान् तैलदीपं च समर्घ्यं नैवेद्यपदार्थः सहान्नेन ब्राह्मणसुवासिनीश्च भोजयेत् । स्वयं चापि  
 तदन्नमश्रियात् । कुञ्जरसंज्ञकश।कामिति भाषायां महाराष्ट्रे केनाकुञ्ज्जिति प्रसिद्धम् । एवं चतुर्भु  
 पञ्चसु वा शनिवारेषु प्रतिवर्षं श्रावणमासे यावज्जीवं कार्यम् । प्रातः पूजनपक्षे उपवासस्य  
 प्रयोजनाभावात् । तत्र शनिवारे खञ्जं ब्राह्मणं तिलतैलेनाभ्यज्य स्वयं चाभ्यज्य नित्यपूजनान्ते  
 लोहमयमूर्तौ तिलमाषाक्षतैः तिलतैलाभिषेकपूर्वकं शनिपूजनं कार्यम् । नृसिंहोक्तं  
 नान्नेनब्राह्मभोजननैवेद्ये कार्यं । अम शनैश्चरस्यानिष्टराशिस्थितस्यापि प्रसादासिद्धयर्थं श्रावण  
 मासियशनिवासरनिमित्तं शनैश्चरपू० । यथाधिकारं वैदिकेन मन्त्रेण नाममन्त्रेण वा संपूज्य  
 स्तोत्रेण स्तुवीत । एवं चतुर्भु पञ्चसु वा शनिवारेषु कार्यम् । तद्दिने मध्याह्ने हनुमत्पूजनं  
 कार्यम् । ममाभीष्टसिद्धिद्वारा श्रीहनुमत्प्रीत्यर्थं श्रावणमासियशानिवारनिमित्तं पू० । हनुमते नमः



पूजयेत् तैलमिश्रसिन्दूरं जपार्कमन्दारकुशुमैतैलपाचितमाषटकस्रजश्चाप्येत् । पूजां समाप्य  
हनुमानंजनीसूनुर्वायुपुत्रो महाबलः ॥ रामेष्टः फाल्गुनसखः पिंशाक्षोऽमितविक्रमः ॥ उदधिक्रमणश्चैव  
सीताशोकविनाशनः । लक्ष्मणप्राणदाता च दशग्रीवस्य दुर्षहा ॥ इति स्तुत्वा तेन वज्रतुल्यशरीरः  
अरोगी बलवान् धैर्यवान् बुद्धिमान् शत्रुक्षयकर्ता मित्रवृद्धिमान्वीर्यवान्कीर्तिमाँश्च जायते । आज्ञ  
नेयालये लक्षं हनुमत्कवचं जपेत् । अणिमाद्यष्टसिद्धिनां साधकः स्वाभिताभियात् ॥ यक्षराक्षसवे  
ताला दर्शनात्तस्य वेगतः ॥ पलायन्ते दश दिशः कंपिता भयविह्वलाः ॥ इति ॥ तद्दिने अश्वत्थपूजनं  
कार्यम् । मम सर्वसंपत्सप्तसृद्धिद्वारा श्रीविष्णुरूप्यश्वत्थप्रतीत्यर्थं श्रावणमा० पूजनं० क० श्रीवि  
ष्णुरूप्यश्वत्थाय नमः इति पूजयेत् । आलिंगनं कुर्यात् । अस्मिन् मासे चतुर्षु पञ्चसु वा मन्द  
वारेष्ववश्यं कार्यम् ॥ अथ नागपूजनम् ॥ तत्रायं प्रकारः । चतुर्थ्यां कृतैकमुक्तः पञ्चम्यां प्रार्थनित्य  
कर्म निर्वर्त्य हरिद्रामिश्रितचन्दनेन भित्त्यां पीठे वा नवनगान् लिखित्वा मृन्मयान्वा कृत्वा

गोमयेन द्वारस्योभयतो वा यथाचारं लिखित्वा पूजयेत् । मम कुले सर्पबाधानिवृत्तिपूर्वकानन्ता  
 दिनवनागप्रीतिद्वारा विष्णुशिवलोकप्राप्तये श्रावणशुक्लपञ्चम्यां विहितं नागपूजनं क० । अन  
 न्ताय नमः अनन्तमावाहयामि १, वासुकये० वासुकिमा० २, शेषाय० शेषमा० ३,  
 पद्मनाभाय० पद्मनाभमा० ४, कम्बलाय० कम्बलमा० ५, शंखपालाय० शंखपालमा० ६,  
 धृतराष्ट्राय० धृतराष्ट्रमा० ७, तक्षकाय० तक्षकमा० ८, कालियाय० कालियमा० ९,  
 इत्यावाह्य, ॐ भूर्भुवः स्वः अनन्तादिनवनागदेवताभ्यो नमः इति पूजयेत् । दधिदूर्वांकुरान्  
 सुगन्धपुष्पाणि भर्जितचणकयावनालक्रीहिलजान्श्च समर्प्य पूरणधूरितगोधूमपिष्टनिर्मितमोदकान्  
 गोधूमनिर्मितपायसर्नवैद्यं च समर्पयेत् । ततः कल्मीके पूजयेन्नगान् दुग्धं चैव तु पाययेत् । घृत  
 युक्तं शर्कराढ्यं यथेष्टं पाययेद्दुधः । लोहपत्रे पोलिकादि न कार्ष्णं तद्दिने नरैः ॥ भर्जितचणक  
 यावनालक्रीहिलजान् बालकैः सह भक्षयेत् । तेन दृढदन्ता भवन्ति ब्राह्मणान्भोजयित्वा स्वयं

भुञ्जीत ! ततः बल्मकिस्य समीपे तु गायनं वाद्यमेव च । स्त्रीभिः कार्यं भूषिताभिः कार्यश्रैवो  
 त्सवो महात् ॥ एवं कृते कदाचिच्च सर्पतो न भयं भवेत् । एवं प्रतिखंत्सरं कार्यम् । यावनाल्लिति  
 भाषाया महाराष्ट्रे ' जोन्धळे ' इति प्रसिद्धम् ॥ वर्णपष्ठी ॥ ममाक्षयसौभाग्यावाप्तिद्वारा उमामहेश्वरप्रीत्यर्थं  
 सूपौदनव्रतांगत्वेन विहितं ब्राह्मणाय सतण्डुलद्विदलवायनदानम् ० । तदंगत्वेन ब्रा ० । स्वस्त्यं ० ।  
 उपायनमिदं देव व्रतसंपूर्तिहेतवे । द्विदलं द्विजवर्याय सहिरण्यं ददाम्यहम् ॥ इदं सतण्डुलद्विदल  
 वायनममुकशर्मणे ब्राह्मणाय सौभाग्यावाप्तिपूर्वकमुमामहेश्वरप्रीतिकामा तुभ्यं ० । सांगतासिद्धयर्थं ० ।  
 तेन उमामहेश्वरौ प्रीयेताम् ॥ शीतलासप्तमी ॥ प्रातः नित्यकर्म निर्वर्तय हारिद्रामिश्रितचन्दनेन  
 भित्त्यां वार्षीं लिखित्वा तन्मध्ये बालह्वयपुरुषत्रययुताः सप्त शीतलासंज्ञका उदकदेवताः श्वषभ  
 नरवाहनं शिबिकाश्च लिखित्वा पूजयेत् । मम पुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वारा शीतलादेवताप्रीत्यर्थं  
 आवणशुक्लसप्तम्यां शीतलाव्रतांगत्वेन विहितं पूजं ० । वाहनबालपुरुषसहितशीतलादेवताभ्यो

नमः । इति पूजयेत् । कर्कटीफलद्वयोदनसहितं नैवेद्यं समर्पयेत् । ततो वायनं दद्यात् ।  
 मम पुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वारा श्रीश्रीतलादेवताप्रीत्यर्थं श्रीतलासप्तमीव्रतान्तर्वेन विहितं ब्राह्मणायान्निपकाग्रफलसहितकर्कटीफलसहितकर्कटीपर्णीस्थितद्वयोदनवायनदानम् । तदंगत्वेन ब्रा० ।  
 स्वस्त्यम् । दध्यन्नं दक्षिणायुक्तं वाणकं फलसंयुतम् । शीतलाप्रीत्यर्थे तुभ्यं ब्राह्मणाय दद्यात्प्रहृष्टम् ॥  
 इदं कर्कटीपर्णीस्थितद्वयोदनवायनमग्निपकाग्रफलकर्कटीफलसहितममुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंस्कृत्य  
 लपसिद्धिकामा तु० । दध्योदनदानसांगं । कृतेन दध्योदनवायनेन शीतलादेवता प्रीयताम् ।  
 प्रत्यब्दं सप्त सुवासिनीर्भोजयेत् । एवं सप्त वर्षाणि कृतवोद्यापनं कुर्यात् । बोधैवतानां प्रतिमा एक  
 रिमन्त्स्वर्णपत्रके । नालेन सहिताः पूज्याः सायं पूर्वेऽह्नि भक्तितः ॥ प्रातर्होमं च चरुणा ग्रहहोमपु  
 रःसरम् । अत्र नाममंत्रेण मुख्यदेवताहोमः ॥ श्रावणशुक्लद्वादश्यां श्राकदानम् ॥ विष्णुप्रति  
 कामनया मया मासं कृतस्य श्राकवर्जनव्रतस्य सांगतार्थं ब्राह्मणाय संपादितश्राकदानं क० । तदंगत्वे

न० स्वस्त्य० । उपायनमिदं देव व्रतसंपूर्तिहेतवे । शुकं तु द्विजवर्याय सहिरण्यं ददाम्यहम् ।  
 इदं सम्पादितशाकममुकशर्मणे ब्राह्मणाय० सांगतासिद्धयर्थ० । तेन श्रीमहाविष्णुः प्रीयताम् ।  
 ततो दधिव्रतं संकल्पयेत् । दधि भाद्रपदे मासि वर्जयिष्ये सदा हरे ॥ सभादीपः । मम सौभाग्या  
 वासिपूर्वकपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ब्राह्मणसभायां ब्राह्मणाय सभादीपदानं क० ।  
 तदंगत्वेन सभादीपपूजनं ब्राह्मणपूजनं च० । सभादीपदेवताभ्यो नमः । इति संपूज्य । ब्राह्मणं० ।  
 स्वस्त्य० । भो दीप ब्रह्मरूपस्त्वं ज्योतिषां प्रभुरव्ययः । सौभाग्यं देहि मे पुत्रानवैधव्यं प्रयच्छ  
 मे ॥ श्रावण्यां श्रवणक्षे च सभाधामत्रिसन्निधौ । सभादीपं प्रदास्यामि तुभ्यं विप्र सवक्षिणम् ॥  
 इमं सभादीपं सोपस्करममुकशर्मणे ब्राह्मणाय सौभाग्यावाप्तिपूर्वकपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिकामा तु० ।  
 कृतस्य सभादीपदानस्य प्रतिष्ठाफलसंसिद्धयर्थमिमां० । तेन श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् । एवं पंचवर्ष  
 पर्यन्तं कृत्वोद्यापनं कुर्यात् । मया सौभाग्यावाप्तिपूर्वकपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिकामनया कृतस्य पञ्चव

धर्पयन्तस्य स्रग्धादीपदानस्य परिपूर्णतयै उत्तराणं सवज्ञदीपिकादानरूपमुद्यापनं क० । तदंगत्वेन  
 दीपिकापूजनं ब्राह्मणपूजनं च० । दीपिकादेवताभ्यो नमः इति पूजयेत् । स्वस्त्य० । सज्योतिरत्नैल  
 पात्रं च दीपं बाहुसमुन्नतम् । सुखं स्यादस्य दानेन ज्ञांतिरस्तु सदा मम ॥ इमां दीपिकां सोपस्करा  
 ममुकशर्षणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामा तु० ॥ कृतस्य दीपिकादानस्य प्रतिष्ठाफलसिद्ध्य  
 थमि० । तेन श्रीपरमेश्वरः प्रियताम् ॥ रक्षाबन्धनम् ॥ येन बद्धो बली राजा दानवेद्रो महाबलः।तेन  
 त्नामपि बध्नामि रक्षे मा चल मा चल ॥ वृषभपूजा ॥ श्रावणकृष्णामायां सायंकालव्यापिन्यां गोभिः  
 सहस्रस्यवृषभान्पूजयेत् । मम गृहे गोधनवृद्धिद्वारा श्रीशिवप्रोत्यर्थं श्रावणमासीयामावास्यानिमित्तं  
 सृन्मयवृषभपूजनं क० । गोवृषेभ्यो नम इति सम्पूज्य । गैरिकादिधातुभिः रंजितान् शृंगेषु स्वर्णरौ  
 ध्यपाट्टिकाखचितान् पुच्छेषु कौशेयपुच्छबद्धान् पुष्टे नानाविधाविचित्रवस्त्रयुतान् वंटायुक्तकंठान्  
 वृषभान् कुर्यात् । दिनाष्टांशो बहिनैर्त्वा सायं ग्रामं प्रवेशयेत् । पिण्याककं च नैवेद्यमन्नं नानाविधं

चणान्। अर्पयेत्तस्य भवतु गोधनं वृद्धिगं सदा ॥ इति ॥ श्रावणपार्वी ॥ हरिशर्मणः मम पुत्रस्य भार्यायाः  
 मंगलानन्दक्रीडासिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रतीत्यर्थं विवाहात्प्रथमाब्दीयश्रावणमासनिमित्तं शिष्टाचार  
 प्राप्तं स्तुषाय नानाविधक्रीडोपकरणसमर्पणं करिष्ये । तदंगत्वेन स्तुषासू० । तद्वादौ नि० । गणपति  
 संपूज्य, स्तुषां कुंकुमवस्त्रादिभिः संपूज्य, स्वस्त्यस्तु० । इमानि नानाविधक्रीडोपकरणानि  
 स्तुषायै लुभ्यमहं० । कृतस्य कर्मणः० । अनेन कर्मणा परमेश्वरः प्रीयताम् । यान्तुदेव० अन्यकर्ता  
 चेन्ममेत्यत्र यजमानस्येति वदेत्। मासमात्रं रुद्राभिषेकेण होमेन च प्रत्यक्षरं रुद्रलोकं कोटिवर्षवासः ।  
 भूशयने जन्मान्तरेऽष्टोच्छीर्षतूळिकासहितपर्यंकप्राप्तिः । ब्रह्मचर्येण देहदाढ्यब्रह्मणी प्राप्नोति । मोनेन  
 बृहस्पतिबुल्यवक्ता भवति । निलवदूर्वांचपकमच्छिकाबृहतीधान्यलक्षणे क्रमेण श्रीशांत्यायुर्विद्या  
 पुत्रदुःस्वप्ननाशाच्च प्राप्नोति । स्वप्रीतिपदार्थस्य ब्राह्मणदत्तपूर्वकत्यागेनेहासुत्र लक्षगुणा स्वाद्भन्न  
 प्राप्तिः । शिवस्य पञ्चामृताभिषेकेण पञ्चामृतभोजी गोधनवानत्यंतमधुरालापी शिवप्रियो मोक्ष

प्राप्नोति । मासमात्र कोटिलक्षसहस्रशतैकाष्टिपूजनेन शिवलोकप्राप्तिः । पत्रावल्लिभोजनेन स्वर्णपात्र  
 भोजनो भवेत् । श्लाकवर्जनेन श्लाककर्ता भवति । धनोदनहविष्यव्रताभ्यां सर्वधान्यनिधिर्भवेत् । वेद  
 पारायणेन मन्त्रसिद्धिः पुरुषसूक्तस्य ऋक्संख्यया सहस्रावृत्त्या वर्णसंख्यया शतावृत्त्या वाऽशक्तौ  
 केवलशतावृत्त्या वा गुरुतरपद्मसहस्र्यादिपापेभ्यो मुच्यते । शुक्लद्वितीयायामौदुम्बरव्रतेनोदुम्बरफ  
 लगतजन्तुवद्गुल्बवंशशुद्धिः । शुक्लतृतीयायां स्वर्णगौरिव्रतेन शिवप्रीतिरसामुज्यं च । शुक्लचतुर्थ्या  
 इवर्गणपतिव्रतेन संकष्टनाशपूर्विकान्ते शिवप्राप्तिः शुक्लाष्टम्यां देवीपवित्रारोपणेनाधिष्ण्याधिशुद्ध  
 भयग्रहपीडानिवृत्तिपूर्विकसर्वयज्ञव्रतदानतीर्थस्नानजफळं भवति । शुक्लनवम्यां कुमारिदुर्गापूजनेन  
 सर्वपापक्षयपूर्वकानेकसंपत्पुत्रपौत्रवान्परमस्थानं प्राप्नोति । शुक्लदशम्यामाशाव्रतेन ब्राह्मणक्षत्रिय  
 वैश्यशूद्राणाभिणीकन्यारोगिपत्नीनां च शुद्धार्थराज्यवाणिज्यकृषिपुत्रलावण्यवराऽरोम्याचिरप्रवसित  
 कान्तानां क्रमेण प्राप्तिः । शुक्लदशैकादश्याः क्रमेण श्रीधरजनादनौ संपूज्य तेन सर्वपापक्षयपूर्वक



सर्वार्थसिद्धिः । शुक्लद्रादृश्यां विष्णुपवित्रारोपणेन द्वादशमासीयविष्णवर्चाफलवानैहिकसुखं भुक्त्वा वैकुण्ठं प्राप्नोति । शुक्लत्रयोदश्यामनंगपवित्रारोपणेन रम्यपीनोत्तुंगपयोधरचन्द्रवदनकमलेश्च लंबातिनीलकुरलसिग्धकेशसुनासिकरंभोरुगुप्तगुलफगजगमनकामागारजिताश्वत्थपत्रवृहच्छ्रेणिकम्बु कण्ठीनानालंकारशोभनाः स्त्रियः वीर्यपुष्टिं चेति प्राप्नोति, निष्कामश्चेजितेन्द्रियो भवति । शुक्लचतुर्दश्यां शिवस्य पवित्रारोपणेन कैलासप्राप्तिः । शुक्लपौ० हयग्रीवोत्सवेन मोक्षः । एतान्यपि पद्मपुराणान्तर्गतश्रावणमासमाहात्म्ये दृष्टानि व्रतानि तत्रतत्र तत्तत्कामनया संकल्प्य कर्तव्यानि ॥ इति श्रावणमासः ॥ अथ भाद्रपदमासः ॥ ज्येष्ठागौरीपूजा ॥ देशकालौ० मम लक्ष्मीप्राप्तिद्वारा ज्येष्ठागौरीप्रतिथर्थं यथाज्ञानेन यथामिलितोपचारैः पूजनम० । कलशादिपूजनान्तरे । एव्येहि त्वं महाभागे सुधासुरनमस्कृते । ज्येष्ठे त्वं सर्वदेवानां मत्समीपगता भव ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः ज्येष्ठागौर्यै० । आवाहयामि । तामशिवर्णां । इति संपूज्य । जेष्ठायै ते नमस्तुभ्यं श्रेष्ठायै ते नमो नमः । शर्वाण्यै

ते नमस्तुभ्यं ज्ञाकर्ष्यं ते नमो नमः ॥ इति नमस्तुत्पाऽर्घ्यं दद्यात् । ज्येष्ठे श्रेष्ठे तपोनिष्ठे धर्मिष्ठे  
 सत्यवादिनि । एष्टोहि त्वं महाभागे अर्घ्यं गृह्ण सस्त्वति ॥ ज्येष्ठगौर्ष्यं नमः । अर्घ्यं समर्पयामि अनेन  
 पूजनेन ज्येष्ठगौरी प्रीयताम्, त्रैत्रेणावाहयेद्देवीं ज्येष्ठयां तु प्रपूजयेत् । मूढे विसर्जयेद्गौरीं त्रिदिनं  
 व्रतसुत्तमम् ॥ अथ शुक्लद्राक्ष्यां दधिदानम् ॥ मया विष्णुप्रीतिकामनया प्राप्तं कृतरूप दधिवर्जनं  
 व्रतस्य सांगतार्थं ब्राह्मणाय दधिदानं क्व ॥ तदंजनाह्मणम् ॥ स्वस्त्य ॥ दधि क्षीरोद्भवं देवपितृणां  
 तृप्तिकारकम् । अतस्तस्य प्रदानेन अतः ज्ञातिं प्रयच्छ मे ॥ इदं दधिदानममुकशर्मणं ब्राह्मणाय  
 कृतम् । सांगतासिं तेन श्रीमहाविष्णुः प्रीयताम् । ततो दुग्धव्रतं संकल्पयेत् दुग्धमाश्वयुजे मासि  
 वर्षायिष्ये सदा हरे ॥ अथ भाद्रपदकृष्णपक्षेऽविधवानवभ्यां सुवासिनीभोजनसंकल्पः । अपसव्यं ॥  
एको विष्णुः । अनेन सुवासिनीभोजनेन पत्नीस्वर्हपीजः । सव्यम् । पत्नीस्थानोपविष्टायै सुवा

१ गौरी । समुद्रमथनोद्भूते ज्येष्ठादेवि नमोस्तु ते । इति पाठः ।

सिन्यै दक्षिणाप्र० । महालयश्राद्धांगतर्पणमस्मत्पित्रादीनां सकृन्महालयश्राद्धाङ्गतर्पणं क० ।  
 अपसव्यम् । ' अस्मत्पितरम्' इत्यादि तर्पयेत् । सव्यम् अनेन सकृन्महालयश्राद्धांगतर्पणेन पितृ  
 स्वरूपी जनार्दनवा० ॥ इति भाद्रपदमासः ॥ अथाश्विनः ॥ घटस्थापना ॥ ममसकुटुम्बस्यासुकदेव  
 ताप्रीतिद्वारा सर्वापच्छांतिपूर्वकदीर्घायुर्धनपुत्रादिवृद्धिशत्रुपराजयविजयकीर्तिलाभप्रमुखचतुर्विध  
 पुरुषार्थसिद्धयर्थमद्यप्रभृति महानवमीपर्यन्तं प्रत्यहं त्रिकालभेककालं वाऽसुकदेवतापूजासुपवास  
 नक्षैकनक्तान्यतमानिपमसहितामखण्डदीपप्रज्वलनं कुमारीपूजनं चण्डीसप्तशतीपाठं सुवासिन्यादि  
 भोजनम्, एवमादिरूपं शारद्वनवरात्रोत्सवाख्यं कर्म करिष्ये, देवतापूजांगत्वेन घटस्थापनं क०,  
 तद्वादौ निर्विघ्नतासिद्धयर्थं गणपतिस्मरणं चण्डीसप्तशतीजपाद्यर्थं ब्राह्मणवरणं च करिष्ये । गणानां  
 त्वा० । शांडिल्यासितदैवलेतित्रिप्रवरान्वितशांडिल्यगोत्रोत्पन्नः ऋग्वेदस्य आश्वलायनसूत्रशाक  
 लशाखाध्यायी गोविंदशर्माहमात्रेयार्चनानसःस्यावाश्चेति त्रिप्रवरान्वितमनिगोत्रोत्पन्नम् ऋग्वेदस्य

आश्रयनसू० शाखाध्यापिनं कृष्णहार्माणं ब्राह्मणमस्मिन् सप्तशतीजपाद्ये कर्मणि त्वां वृणे ।  
 वृत्तोस्मि । ततः घटस्थापनं कुर्यात् । 'मही द्यौः' इति भूमिं स्पृष्ट्वा तस्यां भुवि अंकुरारोहणार्थं  
 शुद्धसूदं प्राक्षिप्य, ओषधयः० । तस्यां मुद्दि यवादीन्प्राक्षिप्य 'आकलकौषु०' कुम्भं निधाय 'इमं मे  
 गंगे० जलेनापूर्य । 'गन्धद्वाराम्' इति गन्धम् । 'या ओषधीः०' सर्वाँषधीः । 'काण्डात्काण्डात्' इति  
 दूर्वाः । 'अश्वत्थो०' पञ्चपल्लवान् । 'स्थोनापृथिर्वा' इति मुद्दः । 'याः फलिनीः' इति फल्गम् ।  
 'सहि रत्नानि हिरण्यरूप' इति रत्नहिरण्ये प्राक्षिप्य । 'युवासुवासा' इति सूत्रेणवेष्टय ।  
 'पूर्णादूर्वा' इति पूर्णपत्रं निधाय । 'तत्वायामि' इति वरुणं संपूज्य तत्कलशोपरि कुलदेवताप्रतिमां  
 संस्थाप्य पूजयेत् । स्वस्थाने एवं वा संस्थाप्य पू० । तत्रथा । न्यासकलशशंखघण्टापूजनान्ते ।  
 'अपवित्रः' " जयन्ती मंगला काली भद्रकाली कपालिनी । दुर्गा क्षमा शिवा धात्री स्वाहा स्वधा  
 नमोस्तु ते ॥ १ ॥ आगच्छ वरदे देवि दैत्यदर्पनिषुद्धनि ॥ पूजां गृह्णाण सुमुखा नमस्ते शंकरप्रिये ॥ २ ॥ "

अनेन पुरुषसूक्तप्रथमश्लोकात् च। जयन्ती मंगला कालीति मन्त्रेण सूक्तश्लोकाभ्यासनादिषोडशोपचारैः संपूजयेत् । ' सर्वमंगलमंगल्ये' इत्यादिभिः संप्रार्थ्य प्रत्यहं बलिदानपक्षे माषभक्तेन कृष्णमाण्डेन वा बलिं दद्यात् । अन्ते एव वा बलिदानम् । ततः " अखण्डं द्वीपकं देव्याः प्रीतये नवरात्रकम् । प्रज्वालये अहोरात्रमेकचित्तो धृतव्रतः ॥ इत्यखण्डदीपं प्रतिष्ठापयेत् ॥ चण्डीपाठप्रकारः ॥ गोविंदशमणा यजमानेन व्रतोहं सप्तशतपाठार्यं कर्म क० । आसनादि विधाय आधारे अन्यहस्तलिखितं पुस्तकं स्थापयित्वा, नारायणाय नमः । नराय नमः । नरोत्तमाय० । देव्यै । सरस्वत्यै० । व्यासाय० । इति नमस्कृत्य प्रणवसुचार्यं सर्वपाठान्ते प्रणवं पठेत् ॥ पुस्तकवाचने नियमाः ॥ हस्ते पुस्तकं न धारयेत् । " अध्यायं प्राप्य विरमेन्न तु मध्ये कदाचन । कृते विरामे मध्ये तु अध्यायादि पठेत्पुनः ॥ " प्रत्यहं पूजासंकल्पः ॥ शारदवनवरात्रविहितमसुकदेवता प्रीत्यर्थं यथाज्ञानेन यथासि० । नवरात्रकृत्ये यथाकुलपरंपराप्राप्तादधिकं नातुल्लेख्यम् । होमादि

विस्तारस्तदन्यत्र द्वेषः । सरस्वतीपूजनम् । श्रीसरस्वतीप्रतिपथं मूले आवाहनं तदंगभूतं पूजनं च  
 क० । ‘‘ या कुन्देन्दुतुषारहारधवलया शुभवस्त्रावृता या वीणावरदण्डमण्डितकरा या श्वेतपद्मासना ।  
 या ब्रह्मान्युतशंकरप्रभृतिभिर्द्वैवैः सदा वन्दिता सा मां पातु सरस्वती भगवती निःशेषजाड्याप  
 हा ॥ ’’ इति ध्यात्वा, ‘मणेदेवी’ इति मन्त्रेण पूजयेत् । श्रीसरस्व० । पूर्वापादासु पूजन० । आवाहन  
 रहितां पूजां कु० । श्रीसरस्व० उत्तरापादासु बलिदानं तदङ्गभूत पू० । पूजां कृत्वा बलिं दद्यात् ।  
 श्रवणे विस्मर्जनं कर्तुं तदङ्गभूतां पूजां कु० संपूज्य विसर्जयेत् ॥ विजयाद्वाभ्यां विहितं कृत्यम् ॥  
 मम सपरिवारस्य कीर्त्यायुर्थशांख्यविजयादिक्रौंहाभिसारिककर्मकरोक्तफलावातिद्गारा श्रीपरमे  
 श्वरप्रोत्पथ्यं उन्नचामरागजाश्विनिराजचिह्नपूजां क० । उन्नचामरादिदेवताभ्यो नमः । इति मन्त्रेण  
 पूजयित्वा । ततः प्रार्थयेत् । मन्त्रारसु । उन्नरस्य—‘यथाभ्युदशुद्धादयाति शिवायेसां वसुन्धरासु । तथा  
 उद्दय राजनं विजयारोम्यवृद्धये ॥ ’ चामरस्य—‘सकाङ्क्षकरसंकाशा श्रीरिडिडिरपाण्डुर । प्रोत्सा

रयाशु दुरितं चामरामरदुर्लभ ॥ ” ध्वजस्य--“शक्रकेतो महावीर्य इयामवर्णाच्युम्यहम् ॥ पन्निराज  
 नमस्तेस्तु तथा नारायणध्वज ॥ १ ॥ काश्यपेयारुणभ्रातर्नागरे विष्णुवाहन ॥ अग्रमेय दुराधर्ष  
 रणे देवारिसूदन ॥ २ ॥ गरुत्मान्मारुतगतिस्त्वयि सन्निहितो यतः ॥ साश्वसार्थुधान्योधात्रक्ष  
 त्वं च रिपून्दह ॥ ३ ॥ ”पताकायाः--“हुतभुग्वसवो रुद्रा वायुः सोमो महर्षयः ॥ नागकिन्नरगन्धर्व  
 यक्षभूतगणग्रहाः ॥ १ ॥ प्रथमस्तु सहादित्यैर्भूतेशो मारुतिभिः सह ॥ शक्रः सेनापतिः स्कन्दो वरुण  
 आश्रितस्त्वयि ॥ २ ॥ प्रदहन्तु रिपूंसर्वांश्च राजा विजयमृच्छतु ॥ यानि प्रयुक्तान्यरिभिरायुधानि  
 समन्ततः ॥ ३ ॥ पतन्तूपरि शूनां हतानि तव तेजसा ॥ हिरण्यकाशिपयुद्धे युद्धे देवासुरे तथा ॥ ४ ॥  
 कालनेमिबधे यद्द्व्यद्वित्रिपुरघातने ॥ शोभितासि तथैवाद्य शोभयास्मांश्च सञ्चर ॥ ५ ॥ नीलान्  
 श्वेतानिमान्दृष्ट्वा नश्यंत्वाशु नृपारयः ॥ व्याधिभिविधैर्धैरैः शस्त्रैश्च युधि निर्जिताः ॥ ६ ॥  
 पूतना रेवती नाम्ना कालरात्रिश्च या स्मृता । दह चाशु रिपूंसर्वान्पताके त्वं मयाचिता ॥ ७ ॥

खड्गस्य—“असिर्वैश्वसनः खड्गस्तीक्ष्णधारो दुरासदः ॥ श्रिगर्भो विजयश्चैव धर्माधारस्तथैव च  
 ॥ १ ॥ एतानि तव नामानि स्वयमुक्तानि वेधसा ॥ नक्षत्रं कृत्तिका ते तु गुरुर्देवो भृशेश्वरः ॥ २ ॥  
 रोहिण्यश्च शरीरं ते देवतं च जनादेनः । पिता पितामहो देवस्त्वं मां पालय सर्वदा ॥ ३ ॥ नीलजी  
 मूतसंकाशस्तीक्ष्णदंष्ट्रः कुशोदरः ॥ भावदुर्दोऽमर्षणश्च अतितेजस्तथैव च ॥ ४ ॥ इयं येन धृता  
 क्षेणी हतश्च महिषासुरः ॥ तीक्ष्णधाराय शुद्धाय तस्मै खड्गाय ते नमः ॥ ५ ॥ ” हुरिकायाः—  
 “ सर्वधुधानां प्रथमं निर्मितसि पिनाकिना ॥ शूलशुभाङ्गिनिष्कृष्य कृत्या सुष्टिग्रहं शुभम् ॥ १ ॥  
 चण्डिकायै प्रदत्तासि सर्वदुष्टनिवर्हिणी ॥ तया विस्तारिता चासि देवानां प्रतिपादिता ॥ २ ॥  
 सर्वसत्वगभृतासि सर्वाहुभनिवर्हिणी ॥ हुरिके रक्ष मां नित्यं शान्तिं यच्छ नमोऽस्तु ते ॥ ३ ॥  
 कद्दारकस्य—“रक्षागानि गजाङ्गश्च रक्ष वाजिधनानि च । मम देहं सदा रक्ष कद्दारक नमोऽस्तु ते ॥ ”  
 धनुषः—“सर्वाधुधमहागत्र सर्वदेवारिसूदन । चाप मां समरे रक्ष क्षाकं शरवरैरिह ॥ १ ॥ धृतं कूर्णोन्



रक्षार्थं संक्षारण्य हरेण च । त्रयीमूर्तिगतं देवं धनुस्त्रं नमाम्यहम् ॥ ” कुत्सस्य--“ श्वास पातय शूद्र  
 स्वप्नया क्लामभायया । गृह्णाण जीवितं तेषां मम सैन्यं च रक्षयताम् ॥ ” चर्मणः--शर्मप्रदस्त्वं समरे  
 चर्म सैन्ये यज्ञोद्यमे । रक्ष मां रक्षणीयोहं तापनेय नमोस्तु ते ॥ ” कनकदण्डस्य--“ प्रोत्सारणाय दुष्टानां  
 साधूनां रक्षणाय च ॥ ब्रह्मणा निर्मितश्चासि व्यवहारप्रसिद्धये ॥ १ ॥ यज्ञो देहि सुखं देहि जयदो भव  
 भूपतेः ॥ ताडयस्व रिपून्सर्वाङ्घ्रिदण्ड नमोस्तु ते ॥ २ ॥ ” दुन्दुभेः--दुन्दुभे त्वं सपत्नानां घोरो हृदय  
 कंषनः ॥ भव भूमिपसैन्यानां तथा विजयवर्धनः ॥ १ ॥ यथा जीमूतघोषेण प्रहृष्यंति च बर्हिणः ॥ तथा  
 स्तु तव शब्देन त्रस्यंस्वस्मद्विषो रणे ॥ २ ॥ ” शंखस्य--“ गुण्यस्त्वं शंख पुण्यानां संगलानां च मंगलम् ।  
 विष्णुना विधृतो नित्यमतः क्षातिप्रदो भव ॥ ” सिंहासनस्य--“ विजयो जयदो जेता रिपुघाती शुभं  
 करः ॥ दुःखहा धर्मदुःक्षातः सर्वारिष्टविनाशनः ॥ १ ॥ एते चै सानिधौ यस्मात्तव सिंहा महाबलः ॥  
 तेन सिंहासने तत्त्वं वैदर्मेत्रैश्च गीयसे ॥ २ ॥ त्वयि स्थितः शिवः शान्तस्त्वयि शक्रः सुरेश्वरः । नमस्ते

सर्वतोभद्र भद्रदो भव भूपतेः ॥ ३ ॥ त्रैलोक्यप्रजय सर्वस्य सिंहासन चमोरुतु ते ॥ ” शिविकादौलि  
 कायाः—“महेन्द्रनिर्भिते दिव्ये देवराजादिसेविते । शिविके पाहि मां नित्यं सदा त्वं सन्निधा भव ॥  
 अश्वस्य, गन्धर्वकुलजातरुत्वं मा भूयाः कुलदूषकः ॥ ब्रह्मणः धृत्यवाक्येन सोमस्य वरुणस्य  
 च ॥ १ ॥ प्रभावाच्च हुताश्वस्य वर्षय त्वं सुरंगमान् ॥ तेजसा चैव सूर्यस्य सुनीना तपसा तथा ॥ २ ॥  
 रुद्रस्य ब्रह्मचर्येण पवनस्य बलेन च ॥ स्मर त्वं राजपुत्ररुत्वं कौरुतुभं च माणिं स्मर ॥ ३ ॥  
 यां गतिं ब्रह्महा गच्छेन्मातुहा पितुहा तथा ॥ भूमिहातृत्वादी च क्षत्रियश्च पराङ्मुखः ॥ ४ ॥  
 सूर्याचन्द्रमसौ वायुर्यावत्पश्यन्ति दुष्कृतसु ॥ ब्रजाश्च तां गतिं श्रेष्ठं तच्च पापं भवेत्तव ॥ ५ ॥  
 विकृतिं यदि गच्छेथा मुद्धाध्वनि सुरंगम ॥ रिपुनिजित्य समरे सह भर्त्रा सुखी भव ॥ ६ ॥ ” गज  
 स्य—“कुमुदशवतौ पद्मः पुष्पदन्तोऽथ वामनः ॥ सुप्रतीकोञ्जनो नील एतेष्टौ देवयोनेयः ॥ १ ॥  
 तेषां पुत्राश्च पौत्राश्च वनात्पष्टौ समाश्रिताः ॥ मन्द्रो भद्रो मृगश्चैव गजः संकीर्ण एव च ॥ २ ॥ वने

वने प्रसूतास्ते स्मर योनिं महागज ॥ यांतु त्वा वसवो रुद्रा आदित्याः समरुद्राणाः ॥ ३ ॥ भर्तारं  
 रक्ष नागेन्द्र स्वामिवप्रतिपालयताम् ॥ अवाप्नुहि जयं युद्धे गमने स्वस्ति नो ब्रज ॥ ४ ॥ श्रीस्ते  
 सोमाद्बलं विष्णोस्तेजः सूर्याज्जवोनिहात् ॥ स्थैर्यं मेरोर्जयं रुद्राद्यशो देवात्पुरंदरात् ॥ ६ ॥ युद्धे  
 रक्षन्तु नागास्त्वां दिशश्च सह देवतैः ॥ अश्विनौ सहगन्धर्वौ पांतु त्वां सर्वतः सदा ॥ ६ ॥” छत्रचाम  
 रादिराजचिह्नाभावे केवलशस्त्रपूजनं कुर्यात् । पूर्ववत्संकल्पवाक्यमुक्त्वा शस्त्रपूजनं कारिष्ये । शस्त्र  
 देवताभ्यो नमः । इति संपूज्य छुरिकादिततन्मन्त्रैः प्रार्थयेत् ॥ शर्मापूजनम् ॥ मम सकलामंगल  
 शमनसकलदुष्कृतनाशनपूर्वकाशुरोगैर्भयविजयशत्रुपराजयश्रीपुण्ययात्रासिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरश्री  
 त्यर्थमेव विजयादशम्यां विहितं शर्मापूजनं क० । “ अमंगलानां शमनो शमनो दुष्कृतस्य  
 च । दुःस्वप्ननाशनी धन्यां प्रपद्येहं शर्माशुभाम् ॥” शर्मादेवतायै नमः इति संपूज्य प्रार्थयेत् “ शर्मा  
 शमयते पापं शर्मा लोहितकंटका ॥ धारिण्यर्जुनबाणानां रामस्य प्रियवादिनी ॥ ७ ॥ अरिष्यमाण

यात्रायां यथाकालं सुखं मया ॥ तत्र निर्विघ्नकर्वी त्वं भव श्रीरामपूजिते ॥ २ ॥ शमी क्षमयते पापं  
 शमी शत्रुविनाशिनी ॥ अर्जुनस्य धनुर्धारी रामस्य प्रियवादिनी ॥ ३ ॥ ” इति प्रार्थ्य, कृतस्य कर्मणः  
 सां । अनेन पूजनेन शमीदेवता प्रीयताम् । “गृहीत्वा साक्षतामार्शं शमीसूक्ततां मुदम् । गीत  
 वादित्रनिर्वाणैश्चयत्स्वगृहं प्रति ॥ ” अश्मन्तकपूजनम् ॥ मम सकलामंगलशमनसकलदुष्कृतनाशन  
 पूर्वकायुरोगैश्वर्याविजयशत्रुपराजयश्रीपुण्ययात्रासिद्धिदारा श्रीपरमेश्वरपीत्यर्थमद्य विजयाद्शम्यां  
 विहितं शमीवृक्षाभावे अश्मन्तकपूजनं क० । अश्मन्तकाय नमः । इति संपूज्य प्रार्थयेत् “अश्म  
 न्तक महावृक्ष महादोषनिवारण । इष्टानां दर्शनं देहि शत्रूणां च विनाशनम् ॥ ” ततः कृतस्य ।  
 अनेन पूजनेन अश्मन्तकदेवता प्रीयताम् ॥ शुक्लद्रादश्यां दुग्धदानम् ॥ मया विष्णुपीतिकामनया  
 मासं कृतस्य दुग्धवर्जनन्नस्य सांगतासिद्धयर्थं ब्राह्मणाय दुग्धदानं क० । तदंग्वा० । स्वस्त्य० ।  
 “क्षीरजातारुत्था शंखाःक्षीरद्वसुतसंभवः । क्षीरक्षीरोद्वत्कीर्तिः क्षीरे प्राणस्य सम्भवः ॥ तरुमात्क्षीर

प्रदानेन अतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥” इदं दुग्धममुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसं० । सांगता० । तेन श्रीमहाविष्णुः प्रीयताम् ॥ ततो द्विद्वत्रतं संकल्पयेत् ॥ “द्विद्वलं कार्तिके मासि वर्जयिष्ये सदा हरे ।” कार्तिकस्नानश्रंभः ॥ मम वाङ्मनःकायजाशेषपापक्षयद्वारा श्रीराधादामोदरप्रीत्यर्थममुकतीर्थे कार्तिकस्नानमहं क० । नमः कमलनाभाय नमस्ते जलशायिने । नमस्तेस्तु हृषीकेश गृहाणार्घ्यं नमोस्तु ते ॥” इत्यर्घ्यं दत्त्वा ‘कार्तिकेहं करिष्यामि प्रातः स्नानं जनार्दन ॥ प्रीत्यर्थं तव देवेश दामोदर मया सह ॥ १ ॥ ध्यात्वाहं त्वां च देवेश जलेस्मिन्स्रातुमुद्यतः ॥ तव प्रसादात्पापं मे दामोदर विनश्यतु ॥ २ ॥” इति मन्त्राभ्यां स्नात्वा पुनरर्घ्यं द्विदद्यात् । तत्र मन्त्रौ—‘नित्ये नैमित्तिके कृष्ण कार्तिके पापनाशने । गृहाणार्घ्यं मया दत्तं राधया सहितो हरे ॥ त्रतिनः कार्तिके मासि स्नातस्य विधिवन्मम । गृहाणार्घ्यं मया दत्तं श० ॥” आकाशदीपदानमन्त्रः ॥ “दामोदराय नमसि तुलायां बोलया सह ॥ प्रदीपं ते प्रयच्छामि नमोनन्ताय वेधसे ॥” कोजागरः ॥ कोजागरव्रतांगत्वेन विहितं लक्ष्मीन्द्रपूजनं

क० । कलशपूजनान्ते । ' ॐसुकुमिवतिततना० ' अस्मिन् अक्षतपुंजे पूर्णफले ॐभृशुंभः स्वः  
 लक्ष्मीं सांणां सपरिवारां सायुधां सशक्तिकामावाहयामि । ' ॐइन्द्रत्वावृषभं ' अस्मिन् अक्षत०  
 ॐभृशुंभः स्वः इन्द्रं सांणं सपरिवारं सायुधं सशक्तिकामावाहयामि । ॐइन्द्रस्तु० । गृहार्थे० ॥  
 " अक्षस्रक्पपरशुं गद्गेशुकुलिङ्गां पद्मं धनुः कुंडिकां दण्डं शक्तिशक्तिं च चर्मं जलजं वण्टां .सुराभाज  
 नम् । झूलं पाशासुदर्शनं च दधतीं हस्तैः प्रसन्नाननां सेवे सैरिभयार्दिनीमिह शहालक्ष्मीं सरोजस्थि  
 ताम् ॥ चतुर्दन्तसमाह्वतो वज्रपाणिः पुरन्दरः । शार्चायतिश्च ध्यातव्यो नानाभरणभूषितः ॥ '   
 ॐभृशुंभः स्वः लक्ष्मीन्द्राभ्यां नमः ध्यायामि । ततः ' सकुमिव० ' इन्द्रत्वा० इति मन्त्राभ्यामा  
 सनाद्युपचारैः संपूज्य प्रार्थयेत् " नमस्ते सर्वदेवानां वरदासि हरिप्रिये ॥ या शक्तिस्त्वत्प्रपन्नानां सा  
 मे भूयात्वद्वंदंभात् ॥ १ ॥ विचित्रैरावतस्थाय भारवत्कुलिङ्गपाणये ॥ पौलोम्य लिङ्गित्वाणाय सहस्रा  
 क्षाय ते नमः ॥ २ ॥ " इति प्रार्थ्यं, कृतस्य० । दक्षिणां दत्त्वा, अनेन पूजनेन लक्ष्मीन्द्रौ प्रीयेताम् ।

ततः नालिकेरोदकं पीत्वा अक्षक्रीडां समाचरेत् । दुग्धादिप्राशनं यथाचारं कार्यम् ॥ नवान्नपूजा ॥  
 श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं नवधान्यदेवतापूजनम् । नवधान्यदेवताभ्यो नमः, इति पूजयेत् ॥ गोवत्स  
 द्वाद्दशी ॥ मम अभीष्टितकामनासिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं गोवत्सद्वादशीत्रितागतत्वेन प्रदोषे  
 विहितं सवत्सवत्सतुल्यवर्णगोः पूजनं क० । रुद्ररूपिण्यै वत्सतुल्यवर्णायै सवत्सायै गवे नमः ।  
 इति षोडशोपचारैः संपूज्य ताम्रपात्रेणार्घ्यं दद्यात् । तत्र मन्त्रः--“क्षीरोदार्षणवसंभूते सुरासुरनम  
 स्कृते । सर्वदेवमये मातर्गृहाणार्घ्यं नमोस्तु ते ॥ ” रुद्ररूपिण्यै सवत्सायै गवे नमः, इदमर्घ्यं । ततो  
 माषादिवटकान् गोश्रासार्थं दद्यात् । तत्र मन्त्रः--“सुरभि त्वं जगन्मातर्देवि विष्णुपदे स्थिते । सर्व  
 देवमये देवि मया दत्ताभिमं श्रम ॥ ” ततः प्रार्थयेत् “ सर्वदेवमये देवि सर्वदेवरलंकृते । मातर्ममाभि  
 लषितं सफलं कुरु नन्दिनि ॥ ” अनेन पूजनेन गोदेवता प्रीयताम् । तद्दिने तैलपक्वं स्थालीपक्कं  
 गोक्षीरं गोघृतं गोदधितक्रं च वर्जयेत् । नक्तं माषान्नभोजनं भूशय्यां ब्रह्मचर्यं च कार्यम् ॥ यमदीप

दानम् ॥ मम कुले अपस्तुनिरसनद्वारा श्रीयमात्मकमहाविष्णुप्रीत्यर्थमिपासितत्रयोदश्यां प्रदोषे  
 विहितं दीपदानं करिष्ये, तदंगत्वेन दीपपू० । दीपदेवताभ्यो नमः । इति ध्यानादि, संपूज्य “सुर्युना  
 पाशुदण्डाभ्यां कालेन श्यामया सह । त्रयोदश्यां दीपदानात्सूर्यजः प्रीयतां मम ॥” सुर्युपाशु  
 दण्डकालश्यामासहितसूर्यजाय इभं फलतांबूलदक्षिणासहितं दीपं समर्पयामि, अनेन दीपदानेन  
 यमात्मकमहाविष्णुः प्रीयताम् ॥ नरकचतुर्दश्यामभ्यंगस्नानविधिः ॥ वक्ष्यमाणमन्त्रेण लंगोलेक  
 तलोष्ठयुतापासर्गंतुर्भीप्रपुत्राडहाखानां स्नानमध्ये भक्षणं कार्यम् । तत्र मन्त्रः--“सितालोएसमायुक्त  
 सकंदकदलान्वित । हर पापमपापार्णं आभयमाणः पुनः पुनः ॥ ”अभ्यंगस्नानोत्तरं तिलकादि कुर्या  
 क्कार्तिकस्नानं कार्यम् । ततो नित्यकर्म निर्वर्त्य यमतर्पणं सव्येनाषसव्येन वा कार्यम् । यमप्रीत्यर्थं  
 नरकचतुर्दश्यां विहितं यमतर्पणं क० । यमं तर्पयामि १, धर्मराजं० २, सुर्युं० ३, अन्तकं० ४  
 वैरस्वतं० ५, कालं० ६, सर्वभूतक्षयं० ७, औदुम्बरं ८, दधं० ९, नीलं० १०, परमोष्ठिनं० ११.





वृकोदरं १२, चित्रं १३, चित्रगुप्तं १४, अनेन तर्पणेन यमः प्रीयताम् । अत्र चतुर्दश्यां माषपत्रशाकं भक्षयेत् ॥ लक्ष्मीपूजनम् ॥ देहा०, लक्ष्मीप्रसादसिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रतीत्यर्थं मिषाक्षितामावास्यायां प्रदोषे विहितं लक्ष्मीपूजनम् । 'सक्तुमिव' इति मन्त्रेण षोडशोपचारैः पूजां कृत्वा प्रार्थयेत् "नमस्ते सर्वदेवानां वरदासि हरिप्रिय ॥ या गतिस्त्वत्प्रपन्नानां सा मे भूयात्त्वदन्वनात् ॥ १ ॥ धनदाय नमस्तुभ्यं निधिपद्माधिपाय च ॥ भवंतु त्वत्प्रसादान्मे धनधान्यादिसंपदः ॥" कृतस्य कर्मणः सां । अनेन पूजनेन श्रीलक्ष्मीः प्रीयताम् ॥ अथ कार्तिकमासः ॥ बलिपूजा । तत्र पञ्चवर्णरौः यथाचारमंगणादौ गोमयेन वा विंध्यावलीसहितं बलिं द्विभुजमालिख्य पूजां कुर्यात् । अमाक्षय्यसुखप्राप्तिद्वारा विष्णुप्रतीत्यर्थं बलिपूजा० पूजामन्त्रः " बलिराज नमस्तुभ्यं विरोचनसुत प्रभो । अविष्येन्द्रसुराराते पूजेयं प्रतिगृह्यताम् ॥ " विन्ध्यावलीसहित श्रीबलिराजाय नमः । इति संपूज्य अनेन पूजनेन बलिराजः प्रीयताम् । " अस्यां द्यूतं प्रकर्तव्यं प्रभाते सर्वे

मानवैः । तस्मिन् द्युते जयो यस्य तस्य संवत्सरं जयः ॥ ” अत्र अभ्यंगज्ञानववस्त्रादिधारणनारी  
 कर्तृकनीराजनमंगलद्विनि कार्याणि ॥ यस्मिद्धीयायां भणिनीहस्तास्त्रेजनं नीराजनं च ॥ कृष्माण्ड  
 दानय ॥ ब्रह्महत्याद्विदोषनिरसनद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रतिपथं कार्तिकशुक्लनवम्यां विहितं ब्राह्मणाय  
 क्षीपरकृष्णान्द्वानमहं क० तदंगत्वेन ब्राह्मणपूजनं । स्वस्त्य० । “ ब्रह्महत्यादिपापज्ञं ब्रह्मणा  
 निर्मितं पुरा ॥ कृष्माण्डं बहुबीजाढ्यं पुत्रपौत्रादिवृद्धिदम् ॥ १ ॥ मुक्ताप्रवालह्रैमादियुक्तं दत्तं तव  
 द्विज ॥ अनन्तगुण्यफलदमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ ” इदं कृष्माण्डफलं द्युतच्छुतं तिष्ठति सं मुक्ताप्रवाल  
 रत्नह्रैमफलतांबूलदक्षिणावस्त्रादियुक्तं गोधूमराक्षितं वनस्पतिद्वैवतममुकशर्मणे ब्राह्मणाय ब्रह्म  
 हत्याद्विदोषनिरसनकामस्तुभ्य० , प्रतिगृह्यताम् । कृतरस्य कृष्माण्डदानस्य प्रतिष्ठाफलसिद्धयर्थं  
 क्षिमां । तेन श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् ॥ अथ प्रबोधोत्सवसंक्षेपतरतुलसीविवाहविधेश्च तन्त्रेण  
 प्रयोगः । देहा० । श्रीदामोदरप्रतिपथं प्रबोधोत्सवं संक्षेपतरतुलसीविवाहविधिं च तन्त्रेण कारिष्ये

तद्गतया पुरुषसूक्तेन विधिना षोडशोपचारैस्त्वत्रेण महाविष्णुपूजां तुलसीपूजां च क० । न्यासादि विधाय, श्रीविष्णुं तुलसीं च ध्यात्वा 'सहस्रशीर्षा' इति श्रीमहाविष्णुं तुलसीं चवाह्य, 'पुरुष एव' इत्यादिभिः श्रीमहाविष्णवे दामोदराय श्रीदेव्यै तुलस्यै च नमः । 'आसनम्' इत्यादि स्नानति मंगलवाद्यैः सुगधितैलहारिद्राभ्यां नागवल्लीदलगृहीतभ्यामुष्णोदकेन च मंगलस्नानं विष्णवे तुलस्यै च सुवासिनीभिः कारयित्वा, स्वयं वा दत्त्वा, पञ्चामृतं समर्प्य शुद्धोदकेनाभिषिच्य वस्त्रयज्ञोपवीतचन्दनं दत्त्वा, तुलस्यै हरिद्राकुंकुमकण्ठसूत्रमंगलालंकारान्दत्त्वा, मन्त्रपुष्पान्तं पूजां समाप्य, घण्टाद्विवाद्यधोषेण देवं प्रबोधयेत् ॥ तत्र मन्त्राः ' इदं विष्णु० ' 'थोजगार० ' इति आचारप्राप्तः । "ब्रह्मेन्द्ररुद्राधिकुबेरसूर्यसोमादिभिर्विन्दितवन्दनीय ॥ बुध्यस्व देवेश जगन्निवास मन्त्रप्रभवेण सुखेन देव ॥ १ ॥ इयं च द्वादशी देवं प्रबोधार्थं तु निर्मिता ॥ त्वयैव सर्वे लोकानां हितार्थं शेषशायिना ॥ २ ॥ उत्तिष्ठोत्तिष्ठ गोविन्द त्यज निद्रां जगत्पते ॥ त्वयि सुते

जगत्सुस्थिते चोत्थितं जगत् ॥६॥” एवमुत्थाप्य ‘चरणं षवित्रम् ०’ गता भेषा विपचैव निर्मलं  
निर्मला दिशः । शारदानि च पुष्पाणि गुहण मम केशव ॥” इतिमंत्राभ्यां पुष्पांजलिं दद्यात् । अथात्रा  
रातुलसीसुखां श्रीविष्णुप्रतिमां कृत्वा मध्येतःपटं धृत्वा मंगलाष्टकपद्यानि पठित्वा अन्तःपटं  
विसृज्याक्षतप्रक्षेपं कृत्वा दामोदरहस्ते तुलसीदानं कुर्यात् “ देवीं कनकसंपन्नां कनकामरणैर्युताम् ॥  
दास्यामि विष्णवे तुभ्यं ब्रह्मलोकजिगीषया ॥ मया संवर्धितां यथादात्तयत्नं कृत्वामिमां तुलसीं देवीं  
दामोदराय श्रीधराय वराय तुभ्यमहं संप्रददे, देवशुभतः साक्षतजलं क्षिपेत् श्रीमहाविष्णुः प्रीयता  
मित्युक्त्या इमां देवीं प्रतिगृह्णतु भवान् इति वदेत् । ततो देवहस्तरुपरीं तुलस्याः कृत्वा “क इहं, करुमा  
अदारकामः कामायादात्कामो दाता कामः प्रतिप्रदीता कामं समुद्रमाविश कामेन त्वा प्रतिगृह्णामि  
कामेतत्ते वृष्टिरसि द्यौरत्वा ददातु पृथिवी प्रतिगृह्णतु” इति मन्त्रमन्थेन वाचयेत् यजमानः । “ त्वं  
देवि मेऽग्रतो भूयास्तुलसीदेवि पार्श्वतः । देवि त्वं पुष्टतां भूयास्त्वदानान्योक्षमाप्नुयाम् ॥ ” दानस्य प्रति

ष्टासिद्धयर्थमिमां दक्षिणां संप्रददे इति देवपुरतो दक्षिणाभर्षयेत् ततः “स्वस्तिनो मिमीताशनं”  
 इत्यादिस्वस्वशाखोक्तानि शांतिसूक्तानि विष्णुसूक्तानि च षष्ठ्युः ब्रह्मसीयुताय विष्णवे महानिरा  
 जनं कृत्वा मन्त्रपुष्पं दत्त्वा सपत्नीकः सगोत्रजः सामात्यो यजमानश्चतस्रः प्रदक्षिणाः कुर्वीत ।  
 ब्राह्मणेभ्यो दक्षिणां दत्त्वा यथाशक्ति ब्राह्मणभोजनं संकल्प्य कर्मश्वरार्पणं कुर्यात् । एवं देवं प्रबो  
 ध्य कार्तिके यद्यद्भव्यवर्जनं कृतं तत्तद्भव्यमुत्तरीत्या द्रव्यान्तरं च ब्राह्मणेभ्यो दत्त्वा व्रतसंपूर्णतां  
 प्रार्थयेत् “इदं व्रतं मया देव कृतं प्रीत्यै तव प्रभो । न्यूनं संपूर्णतां यातु त्वत्प्रसादाज्जनार्दन”  
 इति । ततो व्रतं भगवद्दर्शितं कुर्यात् ॥ ततो द्विदलदानं कार्तिकशुक्लद्रादश्यां ॥ मया विष्णुप्रीति  
 कामनया आसं कृतस्य द्विदलवर्जनव्रतस्य सांगतासिद्धयर्थं ब्राह्मणाय द्विदलदानं क० । तदंग  
 ब्राह्मणपू० । स्वस्त्य० । “उपायनमिदं देवव्रतसंपूर्तिहेतवे । द्विदलं द्विजवर्याय सहिरण्यं द्वादशम्य  
 हम् ॥” इदं द्विदलममुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० सांगता० । तेन श्रीपर

मेश्वरः० ॥ वैकुण्ठचतुर्दशी ॥ पूर्वह्युरुषवासं कृत्वा निशीथे देहा० । वैकुण्ठचतुर्दश्यां विहितं निशीथे  
 विष्णुपूजनं क० । वैकुण्ठचतुर्दश्यां विहितमरुणोदये शिवपूजनं क० ॥ पौर्णमास्यां दीपदानम् ॥  
 यमोपात्तद्वुरितक्षयद्वारा श्रीशधादाभोद्देशीत्यर्थं कर्त्तिकपौर्णमासीमन्वादिपद्मार्धनिमित्तं ब्राह्मणाय  
 दीपदानबहं क०, तद्गन्त्वेन दीपपूजनं ब्राह्मणपूजनं च० । दीपदेवताभ्यो नमः इति पूजयेत् । “उप्योतिः  
 शुक्रं च तेजश्च देवानां सततं प्रियः । आरुक्शः सर्वभूतानां दीपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥ ” असुं दीप  
 मसुकर्त्तारणे ब्राह्म० तुभ्यमहं सं०, सांगता० । तेन श्रीशधादाभोद्देशौ प्रीयेताम् ॥ प्रत्यहं दीपदान  
 पक्षे । कर्त्तिकमासनिमित्तिप्रति विशेषः । सर्वोपयोगी संकल्पः—अस्मिन् चानुभारिये भया चीर्णस्य  
 असुकदानवतस्य अथवा असुकवर्जनवतस्य वा असुकभक्षणवतस्य परिपूर्णताया उत्तरांशं  
 ब्राह्मणाय असुकदानरूपमुद्यापनं क०, तद्गन्ब्राह्मणपू० । स्वस्त्य० । दानमन्त्रमुक्त्वा इदमसुक  
 दानमसुकर्त्तारणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० । सांगतासिद्धयर्थमि० । तेन श्रीपरमेश्वरः

प्रीयताम् ॥ लक्षतुलसी ॥ मम समस्तपपक्षयद्वारा श्रीमहाविष्णुप्रीत्यर्थं क्रांतिरूमासनिमित्तं  
 तुलसीदुलक्षेण विष्णुपूजनं ॥ बिल्वः ॥ मया कृतस्य शिवप्रीतिकामनया लक्षसंख्याकविल्वपत्र  
 समर्पणव्रतस्य साद्रुण्यार्थमुत्तारंगं सौवर्णमयविल्वपत्रसमर्पणरूपमुद्यापनं क० । ममोपात्त० कमल  
 पुष्पलाभासुरेण कमलपुष्पलक्षेण विष्णुपू० ॥ देहवर्त्युज्ज्वलनम् ॥ मया ज्ञाताज्ञातकृतरजःसंप  
 कंजनितप्रत्यवायपरिहारपूर्वकदेहवर्तिव्रतकल्पोत्कृष्टावातिद्वारा श्रीराधादामोदरप्रीत्यर्थं पञ्चायतन  
 सन्निधौ देहवर्तिप्रज्वलनं क०, तदंगत्वेन पूजनमहं । अमुकपञ्चायतनदेवताभ्यो नमः । इति  
 पूजयेत् । राधादामोदरप्रीतिकामनया मया चीर्णस्य देहवर्तिप्रज्वलनव्रतस्य परिपूर्णताया उत्तरांगं  
 धृतपूरितसुवर्णवर्तियुतकांस्यपात्रदानरूपमुद्यापनं क०, तदंगब्राह्मणपू० । स्वस्व्य० ॥ “ कांस्यं  
 ब्रह्मा शिवः साक्षात्कांस्यमेव विभावसुः । कांस्यं विष्णुमयं यस्मादृतः श्रान्तिं प्रयच्छ मे ॥ ” इदं  
 सोपस्करकांस्यपात्रममुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामा तु० । सांगता० । तेन श्रीपरमे० ।

त्रिपुरदीपप्रज्वलनम् ॥ अस्माकमस्मिन्नाद्रे नगरे ग्राप्ते च ब्राह्मणादिनात्तार्धर्णमनुष्याणां गोमहिष्य  
 श्चादिवह्वविधचतुष्पदानां वनस्थकीटपतङ्गमशकाद्विषादादिजीविनां जलचराणां वृक्षशैलादिवन  
 स्थानां च ऐहिकास्तुषिषकस्तुषभोगकलवातिद्वारा श्रीशिवप्रतिपत्त्यर्थं कार्तिकर्षोर्णमास्यां प्रद्वीपे विहितं  
 त्रिपुराख्यदीपदानं क०, तथा च दीपपूज० । दीपदेवताभ्यो नमः इति दीपं संपूज्य, दीपदान  
 मन्त्रः“कीटाः पतंगा मशकाश्च वृक्षा जले स्थले ये विचरन्ति जीवाः। दृष्ट्वा प्रदीपं न च जन्मभागिनो  
 भवन्ति नित्यं शपचा हि विप्राः॥” अनेवैव मन्त्रेण दीपं प्रज्वालयेत् । अनेन त्रिपुराख्यदीपदानेन  
 श्रीशिवः प्रीयताम् ॥ शौष्यम् ॥ सम शिवप्रतिकामनया चरितस्थ चातुमस्यै रूप्यदानवन्नस्थ  
 धरिपूर्णाया उतरशं ब्राह्मणाय मधुपुरितशौष्यपात्रदानरूपमुद्यापनं करिष्ये, तदंगत्वेन ब्राह्मणपू० ।  
 स्वस्त्य० । “यस्मात्त्रिपुणां आर्द्धे त्वं प्रीतिद चासुतोद्भव ॥ तरुमात्तव प्रदानेन रक्ष सां भवसागरात्  
 ॥ १ ॥ प्रीतिर्यतः पितृणां च विष्णुशंकरयोः सदा ॥ शिवन्त्रोद्भवं रूप्यमतः शान्तिं प्रथच्छ मे ॥ २ ॥



इदं मधुपूरितरूप्यपात्रममुकशर्मणे ब्राह्मणाय चातुर्मास्ये रूप्यदानव्रतपरिपूर्तिकामस्तु० । कृत  
 स्य रूप्यदानस्य प्रतिष्ठाफलसिद्धयर्थमि० । तेन श्रीप० प्रियतामिति ॥ चातुर्मास्यव्रतानां समाप्तौ  
 दानानि ॥ नक्तव्रते वस्त्रयुग्मम् । एकान्तरोपवासे गौः । भूशयने शय्या । षष्ठकालभोजने गौः ।  
 त्रीहिंगोधूमादिधान्यत्यागे सौवर्णत्रीहिगोधूमादिदानम् । कृच्छ्रव्रते गोशुग्मम् । शाकाहारि गौः ।  
 पयोमात्रभक्षणे पयोवर्जने च गौः । मधुदधिघृतवर्जने वस्त्रं गौश्च । ब्रह्मचर्ये स्वर्णंम् । ताम्बूल  
 वर्जने वस्त्रयुग्मं सपात्रसोपस्करताम्बूलदानं च । मौने घंटा । घृतकुम्भः वस्त्रद्वयं च । रंगवल्ली  
 करणे गौः सुवर्णपद्मं च । दीपदानव्रते त्रीषिका वस्त्रद्वयं च । भूमिभोजने कांस्यपात्रं गौश्च ।  
 गौत्रासे गोवृषा । प्रदक्षिणाश्रते वस्त्रम् । अभ्यङ्गवर्जने तैलपूर्णघटः । नखकेशधारणे मधुस  
 पिहंसदानम् । शुद्धवर्जने शुद्धपूर्णं सुवर्णं ताम्रपात्रम् । एवं लवणवर्जने लवणपूर्णताम्रपात्रम् ।  
 वृन्ताकशृञ्जनवर्जने प्रवालपूरितरौप्यमयवृन्ताकशृञ्जनदक्षिम् । यत्र विशेषतो दानं नोक्तं तत्र स्वर्णं

गौध । इक्षुवर्जने शैष्यमयेक्षुदानम् ॥ अथ मार्गशीर्षमासः ॥ एकभक्तम् । देश० । समस्तपापक्षयद्वारा  
 श्रीकेशवप्रीत्यर्थं मार्गशीर्षे मासपर्यन्तमेकभक्तव्रतं करिष्ये, इति संकल्प्य मासपर्यन्तमेकभक्तं कृत्वा ।  
 अमायामुद्यापनं कुर्यात् । केशवप्रीतिकामनया मया मासपर्यन्तं कृतस्य एकभक्तव्रतस्य परिपूर्णाया  
 उत्तरांगं ब्राह्मणाय सुवर्णदानरूपमुद्यापनं क०, तदंजना० । रुद्रस्त्य० । 'हिरण्यगर्भं०' इदं सुवर्णमसुक  
 शर्मणे ब्राह्मणायैकभक्तव्रतपरिपूर्तिकामा तु० । सांगता० । तेन श्रीकेशवः प्रीयताम् ॥ हविष्या  
 त्रम् ॥ मम समस्तपापक्षयद्वारा श्रीकेशवप्रीत्यर्थं मार्गशीर्षे मासपर्यन्तं हविष्याव्रतं क० । मास  
 पर्यन्तं कृत्वाऽमायामुद्यापनं कुर्यात् । केशवप्रीतिकामनया मया मासं कृतस्य हविष्यभक्षणव्रतस्य  
 परिपूर्णाया उत्तरांगं ब्राह्मणाय वासोयुगदानरूपमुद्यापनं क० । रुद्रस्त्य० । शरण्यं सर्वलोकानां  
 उज्जाया रक्षणं परम् । सुवेषधारि वस्त्र त्वमतः० ” इदं वासोयुगमसुकशर्मणे ब्राह्मणाय हविष्य  
 भक्षणव्रतपरिपूर्तिकामा तुभ्य० सांगता० । तेन श्रीकेशवः ॥ सुरभक्षणम् ॥ मम समस्त

पाप० मासपर्यन्तं मुद्गभक्षणव्रतं क० । मासपर्यन्तं कृत्वाऽमायामुद्यापनं कुर्यात् । केशवप्रीत्य०  
 कृतस्य मुद्गभक्षणव्रतस्य०, गोदानरूपमुद्यापनं क० । गोदानविधिना गां दत्त्वा प्रतिपदि ब्राह्म  
 णान् भोजयित्वा स्वयं सुहृद्युतो मुञ्जीत ॥ पौर्णमास्यां लवणदानम् ॥ मम रूपसौभाग्यावासिद्धार  
 श्रीकेशवप्रीत्यर्थं अर्गशीर्षपौर्णमासीनिमित्तं ब्राह्मणाय चूर्णितलवणदानं क० ।“ यस्मादन्नरसाः सर्वे  
 नोत्कृष्टा लवणं विना । शम्भोः प्रीतिकरं नित्यमतः० ॥ इदं लवणममुकशर्म० सांगता । तेन  
 श्रीकेशवः० ॥ शुक्लपञ्चम्यां प्रातः नागपूजा ॥ मम नागलोकप्रासिद्धारा अनन्तादिनवनागप्रीत्यर्थं  
 मार्गशीर्षशुक्लपञ्चम्यां विहितं नागपूजनं क० । नागपञ्चमीवत्पूजनं विधेयम् ॥ चम्पाषष्ठी ॥ मार्गशीर्ष  
 शुक्लप्रतिपदमारभ्य षष्ठीपर्यन्तं मछारिपूजनं तत्सन्निधावखण्डदीपदानं च  
 कार्यम् । मछारिमार्त्तण्डप्रीत्यर्थं मछारिपूजनं क० ।“ ध्यायेन्मछारिदेवं कनकगिरिनिभं म्हालसाभूषि  
 तांगं श्वेताशं खड्गहस्तं विबुधमुनिगणैः सेव्यमानं कृतार्थैः । युक्ताञ्चिं दैत्यमूर्धा डमरुविलसित

नैकाङ्गणाभिरमं नित्यं भक्तेषु तुष्टं श्रवणपरिवृतं नित्यमोकारगम्यम् ॥ १३ इति ध्यात्वा मह्यारि  
 मार्षण्डाय नमः इति नाममन्त्रेण पूजयेत् ॥ षष्ठ्यां तालिकापूजनम् ॥ तत्र प्रकारः । वैश्वदेवं कृत्वा  
 नैवेद्यं दत्त्वा देवाग्ने गोमयेर्नोपहिते रज्जुबह्वयाव्यलङ्कृते देशे पात्रं निधाय तन्मध्ये क्लृप्तं निधाय  
 जलेनापूर्य तस्मिन्कमलाकाराणि नागवह्नीदलानि स्थापयित्वा तदुपरि नारिकेरफलं निधाय तत्स  
 मीपे तांबूलदक्षिणाभंडाराभिधं हरिद्राचूर्णं संस्थाप्य, देशं, मह्यारिमार्षण्डपीत्यर्थमस्मत्कुब्जा  
 चारपाप्तं गन्धादिना तालिकापूजनं क० । तालिकार्थं नमः, इति मंत्रेणोपचारात् षष्ठ्यर्थं हरिद्राचूर्णं  
 देवे दत्त्वा यजमानपञ्चमेश्वतुर्भिर्ब्राह्मणैः एलकोदेति शब्दमुच्चार्य तालिकोत्थापनं वारत्रयं कार्यम् ।  
 पश्चान्नालिकेरस्फोटनं कारयित्वा तदुदकेन देवं प्रोक्ष्य तांबूलदक्षिणां नालिकेरबीजांशं च देवे दत्त्वा  
 पूर्ववत् त्रिवारं तालिकोत्थापनं विधेयम् । ततः चतुर्भ्यो ब्राह्मणेभ्यः हरिद्रालेपनं कृत्वा नालिकेरबीजांशं  
 दक्षिणां च दत्त्वा स्वयं हरिद्रां धृत्वा नालिकेरबीजांशं भक्षयेत् । एवं चैत्रवैशाखपूर्णिमास्यां श्रावण

पौर्णमास्यां विजयादशम्यां कार्तिकमार्गशीर्षपौर्णमास्यां पौषशुक्लषष्ठ्यां पौर्णमास्यां च माघ  
 पौर्णमास्यां तल्लिकापूजनं विधेयम् । अत्र चम्पारव्यषष्ठ्यां केचिद्देवैर्नैवेद्ये सुकन्दद्वानं कुर्वन्ति स्वयं  
 भक्षयन्ति च तदुभयमयुक्तम्, मल्लारिमाहात्म्ये सुकन्दस्य कुत्रापि स्पृशाभावात् । स्पृष्टीकृतं च  
 तद्दीकाकृद्धिः ॥ इति मार्गशीर्षमासः ॥ अथ पौषमासः ॥ मकरसंक्रान्तौ दानानि ( सुगढ ) ॥ देवका  
 लौ० । समाखण्डसौभाग्यपुत्रपौत्राद्याभिवृद्धिद्वारा श्रीसवितृसूर्यनारायणप्रार्थित्यर्थमस्मिन्मकरसंक्रां  
 त्युद्वयनमहापर्वणि ब्राह्मणाय धान्यपूरितगन्धचर्चितपूगफलोपेतसौमरुकरसुघटदानमहं करिष्ये,  
 तद्दङ्गत्वेन ब्राह्मणपू० । ब्राह्मणं संपूज्य, स्वस्थ० । “संक्रान्तौ मकरेऽर्के तु सुघटं धान्यपूरितम् । स्वेः  
 प्रीतिकरं दास्ये सौभाग्यं तेन जायते ॥” इमं सुघटममुकंशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामा  
 तु०, कृतस्य सुघटदानस्य प्रतिष्ठाफलासिद्धयर्थमि० । अनेन सुघटदानेन श्रीसवितृसूर्यनारायणः  
 प्रीयताम् ॥ ( चिलिपिंली ) ॥ ममेह जन्मनि जन्मान्तरे च अपत्याभिवृद्धिद्वारा संज्ञापतिप्रार्थित्यर्थं मक

राकोद्गयननिमित्तं ब्राह्मणाय करकप्रतिपाद्यसंवेष्टिताननस्थूलकलशदानमहं, तद्गतत्वेन करक  
 परितस्थूलकलशपूजनं ब्राह्मणपूजनं च क० । करकपरितस्थूलकलशदेवताभ्यां नमः इति संपूज्य  
 ब्राह्मणं संपूज्य स्वस्त्य० । “करकैः परितं स्थूलं कलशं संयुतं फलैः । सोपस्करं प्रयच्छामि  
 वज्रसंवेष्टिताननम् ॥ तेन संज्ञापतिः कुर्याद्ब्रह्मपुत्रवयान्विताम् ॥” इमं करकपरितस्थूलकलशं वज्र  
 संवेष्टिताननमसुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामा तु० । कृतस्य सोपस्करस्थूलकलशा  
 दानस्य प्रतिष्ठाफलसिद्धयर्थमि० । अनेन सोपस्करस्थूलकलशादानेन श्रीसंज्ञापतिः प्रीयताम् ॥  
 ( बुसळण ) ॥. मम गवाद्दिशुभसन्तानलधिपूर्वकसावितृसूर्यनारायणप्रसादसिद्धिद्वारा मकरसंक्रम  
 णोद्गयनमहापर्वनिमित्तं ब्राह्मणायेशुबलये स्थितेशुदंडदधिसमन्विततन्मकरज्जुदाहितसवज्ञ  
 फलतामूलदधिसन्धनदानं करिष्ये, तद्दानत्वेन ब्रा० । स्वस्त्य० । “ इदंस्थितं ताम्रभाण्डमिशु  
 दधिसमान्वितम् ॥ दधिनिसंथसंज्ञं हि ब्राह्मणाय दद्याम्यहम् ॥ १ ॥ सवज्ञं फलतामूलदक्षिणाभिश्च

संयुतम् ॥ गवादिशुभसन्तानलब्धिर्भूयात्सदा मम ॥ २ ॥ ” इदं सोपस्करदधिमन्थनममुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामा तु०, कृतस्य दधिमन्थनदानस्य प्रतिष्ठाफलसिद्धयर्थमि० । अनेन दधिमन्थनद्वानेन श्रीसवितृसूर्यनारायणः प्रीयताम् ॥ ( घाणा ) ॥ मम कुले सुसलाघातनिस्तुष निरन्तरधान्यसिद्धिपूर्वकाखण्डसौभाग्यावाप्तिद्वारा श्रीसूर्यनारायणप्रीत्यर्थं मकरसंक्रांत्युदगयननिमित्तं ब्राह्मणाय उलूखलस्थितेशुवस्त्रसहितघाणकसंज्ञं कण्डनधान्यदानमहं० तदंगत्वेन धान्यपूजनं च क० धान्यदेवताभ्यो नमः इति धान्यराशिं संपूज्य ब्राह्मणं संपूज्य स्वस्त्य० । “उलूखलस्थितं धान्यं सुसलाघातनिस्तुषम् । सोपस्करं ददामीह कण्डनं प्रीतये रवेः ॥ ” इदं घाणकसंज्ञं कण्डनधान्यममुकशर्मणे ब्राह्मणाय मम कुले सुसलाघातनिरन्तरधान्यसिद्धिपूर्वकाखण्डसौभाग्यावाप्तिकामा तु०, कृतस्य घाणकसंज्ञकण्डनधान्यदानस्य प्रतिष्ठाफल० । अनेन घाणकसंज्ञकण्डनधान्यदानेन श्रीसूर्यनारायणः प्रीयताम् ॥ ( धडवति ) ॥ ममेह जन्मनि सवितृप्रीति

द्वारा पुत्रपौत्राद्यनवच्छिन्नसन्तानानारागविरागवत्त्वाऽविशेषगप्राप्त्यर्थं मकार्कोद्गयनमित्तं सुवा-  
 सिन्धौ एकवर्षपूर्तिपर्याप्तनानारागविरागसकंचुकवस्त्रदानमहं, तदंगत्वेन सुवासिनीपू० । स्वस्त्य० ।  
 “ नानारागविरागाणि नानावर्णाकृतानि च । वस्त्राण्यस्मत्प्रदत्तानि प्रतिशुभ्रातु भामिनी ॥ ” इमानि  
 नानारागविरागाणि नानावर्णाकृतानि सकंचुकवस्त्राणि गंगानाम्भ्यै सुवासिन्धौ संकल्पितकामनासिद्धि-  
 कामा तुभ्यमहं संप्रदे न मम, कृतस्यैकवर्षपूर्तिपर्याप्तनानारागविरागसकंचुकवस्त्रदानस्य प्रतिष्ठा  
 फलसि० । तेन श्रीसविता प्रीयताम् ॥ (चिरचोडी) ॥ ममेह जन्मनि जन्मान्तरे चोर्वैधव्याद्यनेकफला  
 वासिद्वारा श्रीसवितृप्रीत्यर्थं मकार्कोद्गयननिमित्तं सुवासिन्धौ सकंचुकवस्त्रदानमहं । तदङ्गत्वेन  
 सु० । स्वस्त्य० । “ सकंचुकं सुवस्त्रं च सूर्यप्रीतिकरं सदा ॥ सुवासिन्धौ प्रदास्यामि भातुर्दिश्रातु  
 वांछितम् ॥ ” इदं सकंचुकवस्त्रं गंगानाम्भ्यै सुवासिन्धौ कृतसंकल्पसिद्धिकामा तु०, कृतस्य सकंचुक  
 वस्त्रदानस्य प्रतिष्ठाफलं । तेन श्रीसविता प्रीयताम् ॥ (अर्वा) ॥ मम जन्मजन्मान्तरे संसारापयोगि



नानाविधाऽसत्रावासिद्धाराऽक्षय्यसौभाग्यपूर्वकसवितृदेवताप्रतिथर्थं सकरार्क्षनिमित्तं नानाविधमृन्म  
यपात्रसमूहदानं करिष्ये, तद्गत्वेन पात्रसमूहपूजनं० । पात्रसमूहदेवताभ्यो नमः । इति मृन्मय-  
पात्राणि संपूज्य जलमध्ये जलं क्षिपेत् । स्वस्त्य० । “ नानाविधानि पात्राणि मृन्मयानि सुरेश्वर ।  
दीर्घाङ्गुणेष्वोहं संप्रदद्यां महामते ॥ ” इमानि संपादितनानाविधमृन्मयपात्राणि दीनान्धकृपणा  
दिभ्यः कृतसंकल्पसिद्धिकामा द्रुतमहस्तृजे, न मम । तेन श्रीसविता प्रीययाम् ॥ ( हल्लङ्कुक् लु  
दावयाने ) अस्मिन्नक्षय्यसौभाग्यादिदायके उदगयनाख्यमकरसंक्रमणपुण्यकाले सवितृप्रीतिकरं  
सुवासिनीभिः रजनीकुंडमहरणं कारयिष्ये । जलमध्ये जलं पातयेत् । स्वस्त्य० । “ रजनीसंभवं पिष्टं  
कुंडुमं चापि मंडनम् । सौभाग्यैकनिदाने ते हरन्तु ब्राह्मणस्त्रियः ॥ ” इमे हरिद्राकुंडुमे नानानाम  
गोत्राः सुवासिन्धो हरन्तु न मम । तेन श्रीसविताः प्रीयताम् ॥ ( नेत्रे द्वावयाचौ ) ॥ मम जन्मजन्मा  
न्तरे सवितृप्रीतिद्वारा रूपसौभाग्यनेत्रतेजोभिवृद्धयर्थमुदगयनादिसंक्रान्तिनिमित्तं ब्राह्मणाय

वल्लवेष्टितादर्शनमहं, तदंगत्वेन ब्रा० । स्वस्त्य० । “ दर्शनंभ्यां युवामादर्शौ पुंसां स्वस्ति  
 दायकौ । भवत्तं रूपसौभाग्यकीर्तिनिर्भलबुद्धिर्दौ ॥ ” इमौ वल्लवेष्टितादर्शौ असुदुर्गमर्णे ब्राह्मणाय  
 कृतसंकरपसिद्धिकामा तुभ्य०, कृतरस्य वल्लवेष्टितादर्शनस्य प्रतिष्ठाफलसि० । तेन श्री  
 संवित्ता प्रीयताम् ॥ ( दिरेदिवे ) मन्नाक्षयसौभाग्यसुतवंशवभिबुद्धिद्वारा शिसुर्धनारायणपीत्यर्थ  
 सुद्वग्यनारंभसंक्रांतिनिमित्तं ब्राह्मणाय हीरकसंज्ञकयुग्मदीपकज्ञानमहं, तदंगत्वेन युग्मदी  
 पयजनं ब्राह्मणयजनं च क० । हीरकसंज्ञकयुग्मदीपदेवताभ्यां नमः इति संपूज्य ब्राह्मणं  
 संपूज्य स्वस्त्य० । “ स्वच्छागोधूमराशिर्यथं दीपयुग्मं घृतान्वितम् । वज्रदीपकवदंज्ञमकालाकसुत  
 मद्भ्य ॥ वज्रद्वयमदानेन प्रीणातु दिनकृत्स्नयम् । ” इमौ हीरकसंज्ञयुग्मदीपो असुकरगमर्णे  
 ब्राह्मणाय कृतसंकरपसिद्धिकामा तु०, कृतरस्य हीरकसंज्ञयुग्मदीपदानस्य सांगतासिद्ध्यर्थ  
 मियां । तेन शिसुर्धनारायणः प्रीयताम् ॥ ( हळदकुंकवाच्यं वाट्या ) ॥ मस्य सूर्यप्रीतिद्वारा मकर

संक्रांत्युदगयननिमित्तं ब्राह्मणाय सुखसौभाग्यमंगलप्रदरीतिपात्राधिकरणकरजनकुंडुमदानं क० ।  
 तदंगतया ब्राह्मण० । स्वस्त्य० । ॥ रजनकुंडुमं रम्यं सर्वदा मंगलप्रदम् । दानेनास्य महत्सौख्यं  
 सौभाग्यं स्यात्सदा मम ॥ ॥ इदं रजनीकुंडुमपूरितरीतिपात्रममुकशर्मणे ब्राह्मणाय संकल्पितकाम  
 नासिद्धिकामा तु०, कृतस्य रीतिपात्राधिकरणकरजनीकुंडुमदानस्य प्रतिष्ठाफलसि० । तेन  
 श्रीसूर्यः प्रीयताम् ॥ गुप्तदानम् ॥ ममैहिकजन्मान्तरकृतपातकनिवृत्तिद्वारा सूर्यप्रीत्यर्थं मकरसंक्रां  
 त्युदगयननिमित्तं ब्राह्मणाय गुप्तदानं करिष्ये, तदंगत्रा० । स्वस्त्य० । ऐहिकानि च पापानि  
 जन्मान्तरकृतानि च । तानि सर्वाणि नश्यंतु ममाभिष्टिप्रदानतः ॥ ॥ इदं गुप्तदानममुकशर्मणे  
 ब्राह्मणाय ऐहिकजन्मान्तरकृतपातकनिवृत्तिकामा० तु० । ऋतस्य गुप्तदानस्य प्रतिष्ठाफलसि० । तेन  
 श्रीसूर्यः प्रीयताम् ॥ ( अवचितफलम् ) ॥ मम पुत्रपौत्राभिवृद्धिसौभाग्यादिमनोरथफलावाप्तिद्वारा  
 सवितृप्रीत्यर्थमुदगयनसंक्रांतिनिमित्तं ब्राह्मणगृहे जले अवचितफलप्रक्षेपं करिष्ये, तदंगत्वेन



क्रान्त ) ॥ ममेह जन्मनि जन्मान्तरे च भर्त्रा सह अखण्डितसोभागवाच्यार्थं पुत्रपौत्राद्यभिवृद्ध्यर्थं श्रीसवित्सूर्यनारायणप्रित्यर्थं शुभसंक्रान्तिव्रतकल्पोक्तफलावाप्तये द्वादशब्राह्मणेभ्यो द्वादशनालिकेरफलयुग्मदानमहं, तथा च तदुद्यापनरूपं ब्राह्मणाय मुक्ताफलयुग्मदानं क०, तदंगत्वेन ब्राह्मणपू० । ब्राह्मणान्संपूज्य, स्वस्त्य० । “ फलयुग्मेन फलितं त्रैलोक्यं सचराचरम् । फलयुग्मप्रदानेन मम संतु मनोरथाः ॥ ’ इदं फलयुग्ममुक्कशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामा तुभ्य०, कृतस्य चारिकेरफलयुग्मदानस्य प्रतिष्ठाफलसि० । एवं द्वादशब्राह्मणेभ्यो दत्त्वा तदुद्यापनार्थं मुक्ताफलयुग्मं दद्यात् । स्वस्त्य० । “ भौक्तिकं भूषणं विष्णोः प्रियं गौर्याः शिवस्य च । दानेनास्य शिवं मेस्तु परत्र च सुखं मम ॥ ” इदं मुक्ताफलयुग्ममुक्कशर्मणे ब्राह्मणाय तु०, कृतस्य मुक्ताफलदानस्य प्रतिष्ठाफलसि० । तेन श्रीसवित्सूर्यनारायणः प्रीयताम् ॥ ( आधुन ओयशावयाचे ) ॥ मम गृहे पाकाभावपरिहारद्वारा श्रीसूर्यनारायणप्रीत्यर्थमुद्गयनारंभकालिकसंक्रान्तिनिमित्तं ब्राह्मण

गृहे महानसस्थथालीस्थानतिसतजले कुटुम्बाज्ञानपर्यासतण्डुलप्रक्षेपं करिष्ये, तदंशत्वेन ब्राह्मणपू०  
 इति संकल्प्य, ब्राह्मणगृहं गत्वा महानसस्थथालीस्थजले तण्डुलान्प्रक्षिप्य, ब्राह्मणं क्षयपूज्य,  
 स्वस्त्य० । “महानसस्थथालीस्थजले तसेऽतिदारुणे । कुटुम्बाज्ञानपर्यासतण्डुलान्प्रक्षिपारयद्गम् ॥”  
 इषान्महानसस्थथालीस्थानतिसतजले प्रक्षिपताञ्च कुटुम्बाज्ञानपर्यासितान् तण्डुलान्मुक्कशर्मणे ब्राह्मणाय  
 मम गृहे पाकाभावपरिहारकामा तु०, कृतस्य तण्डुलदानस्य प्रतिष्ठाफलसिद्धिः । तेन श्रीसूर्यः  
 प्री० ॥ (रसरंग) ॥ यमाक्षयप्रसौभाग्यावा॥सिद्धारा सवितृप्रीत्यर्थं मकरार्कनिमित्तं ब्राह्मणाय रसरंगदानं  
 क०, तदंगब्राह्मणं० । स्वस्त्य० । “अन्नं स्वाहुकरं सर्वरसश्रेष्ठं रुचिप्रदम् ॥ पृष्टिदं च शुडं लोके  
 तण्डुलं प्रदद्याम्यद्गम् ॥ १ ॥ सौभाग्यैकनिदानं तर्तुंकुर्मं यण्डनं परम् ॥ रजनीसुंभवं दद्यात्सौभाग्य  
 प्रीत्ये नमः ॥ इदं रसरंगममुक्कशर्मणे ब्राह्मणाय अक्षयप्रसौभाग्यावा॥सिद्धामा तु०, कृतस्य, रसरंगदा  
 नस्यप्रतिष्ठा० । तेन श्रीसविता प्री० ॥ (स्वयंपाकाची भांडी) ॥ यम वाङ्मनःकायवाज्ञोपपापक्षय

द्वारा श्रीसवितृप्रीत्यर्थं मकरसंक्रांत्युदुगयनमहापर्वनिमित्तं ब्राह्मणाय सूषौदनतेमनपाकोपयुक्तपात्रदानं शीतिदुर्व्युदकोपपात्रसहितं दुंपतिभोजनपर्याप्तामात्रदानं च क०, तदंगत्वेन ब्रा० । स्वस्त्य० ।

“ औदुंबराणि पात्राणि आरकूटमयानि च। गृहाणेमानि वै यस्माद्भास्करः प्रीयतां मम॥” इदं सूषौदनतेमनपाकोपयुक्तपात्रदानं शीतिदुर्व्युदकोपपात्रसहितं दुंपतिभोजनपर्याप्तामात्रदानं च अमुकशर्मणे ब्राह्मणाय वाङ्मनःकायजशेषपापक्षयकामा तु०, कृतस्य दानस्य प्रतिष्ठाफलसि० । तेन श्रीसविता प्रीयताम् ॥ ( दुळणघरहृ ) ममशेषपापक्षयपूर्वका खण्डितसौभाग्यावाप्तिद्वारा श्रीसूर्यप्रीत्यर्थं मकरसंक्रांतिनिमित्तं ब्राह्मणाय दुळनघरहृदानं क०, तदंगत्वेन ब्रा० । स्वस्त्य० ।

“ गोधूमसंभवं पिष्टं घरहृतेन समन्वितम्। सोपस्करं भया दत्तं त्वं गृहाण द्विजोत्तम॥” इक्षं दुळनघरहृदुंपत्सोपस्करममुकशर्मणे ब्राह्मणाय ममशेषपापक्षयपूर्वकाखण्डितसौभाग्यावाप्तिकामा तु०, कृतस्य दुळनघरहृदानस्य प्रतिष्ठाफल० । तेन श्रीसविता प्रीयताम् ॥ ( पाठपोट ) मम वाङ्मनःकायजशेषपाप

क्षयपूर्वकपितृभर्तृवंशाभिवृद्धिद्वाराश्रीसवितृप्रतिपत्त्यर्थं मकरसंक्रान्तिनिमित्तं ब्राह्मणाय पृष्ठोदराख्यदानं  
 क०, तदंगब्रा० । स्वस्त्य० । “शरावयुगलं धान्यफलतांबूलसंयुतम् । पृष्ठोदराह्वयं दानं सोदरैरसवर्ध  
 नम् ॥ ब्राह्मणाय प्रयच्छासि तेन तृप्यतु भारकरः ॥” इदं पृष्ठोदराह्वयमसुकरभर्षे ब्राह्मणाय वाङ्मनः  
 कायजपापक्षयपूर्वकपितृभर्तृवंशाभिवृद्धिकामा तु०, कृतस्य पृष्ठोदराह्वयदानस्य प्रतिष्ठाफलसि० ।  
 तेन श्रीसवित्ता प्रीयताम् ॥ ( बाहती धार ) ॥ मम वंशवृद्धिवांछितान्नावातिद्वारा श्रीसवितृप्रतिपत्त्यर्थमुद  
 गयनारंभसंक्रान्तिनिमित्तं ब्राह्मणाय निर्झरक्षिन्नतण्डुलपूरितवज्रतांबूलदक्षिणासहितवैणवपात्रदान  
 महं क०, तदंगत्वेन ब्रा० स्वस्त्य० । “प्रवहन्निर्झरक्षिन्नं तण्डुलद्रौणसंमितैः ॥ पूरितं वैणवं पात्रं वज्र  
 तांबूलदक्षिणम् ॥ १ ॥ सुपूजितं द्विजश्रेष्ठ ददायीदं गृहाण भोः ॥ तेन मे साविता दद्याद्दंशवृद्ध्यन्नवां  
 छितम् ॥ २ ॥ ” इदं तण्डुलपूरितवैणवपात्रं वज्रतांबूलदक्षिणायुतमसुकरभर्षे ब्राह्मणाय वंशवृद्धिवांछि  
 तान्नावासिकामा०, कृतस्य सोपस्करनिर्झरक्षिन्नतंडुलपूरितवैणवपात्रदानस्य प्रतिष्ठाफलसि० ।



तेन श्रीसविता प्री० ॥ ( सिद्धस्थाली ) ॥ मम ज्ञातिबंधुसुहृद्गर्विप्रस्वजनभोजनोत्तरस्वभोजन  
 सिद्धिद्वारा श्रीसूर्यप्रतिथर्थं ब्राह्मणाय उदगयनसंक्रान्तौ सिद्धस्थालीदानमहं, तदंगत्वेन ब्रा० ।  
 स्वस्त्य० । “ ज्ञातिबंधुसुहृद्गर्विप्रेषु स्वजने तथा । अधुक्तवत्सु नाश्रीयां तथा भव वरप्रदे ॥ ”  
 इमां सिद्धस्थालीममुकशर्मणे ब्राह्मणाय ज्ञातिबंधुसुहृद्गर्विप्रस्वजनभोजनोत्तरस्वभोजनसिद्धि  
 कामा तु०, कृतस्य सिद्धस्थालीदानस्य प्रतिष्ठाफलसि० । तेन श्रीसूर्यः प्री० ॥ ( जयविजय ) ॥  
 ममाक्षय्यसौभाग्यपुत्रावासिगृहजसुखाभिवृद्धिद्वारा श्रीसूर्यप्रतिथर्थं मकरसंक्रान्त्युदगयननिमित्तं  
 ब्राह्मणाय जयविजयसंज्ञदीपद्वयदानं क०, तदंगत्वेन दीपद्वयपूजनं ब्राह्मण० । जयविजयसंज्ञदी  
 पदेवताभ्यो नमः इति संपूज्य, ब्राह्मणं च संपूज्य, स्वस्त्य० । “युवां दीपौ रूपवन्तौ ज्योतिरीशौ  
 तथाव्यथौ । अवैधव्यं च मे पुत्रं वेहि मे गृहजं सुखम् ॥” इमौ जयविजयसंज्ञौ दीपौ अमुकशर्मणे  
 ब्राह्मणाय सौभाग्यपुत्रावासिगृहजसुखाभिवृद्धिकामा तु०, कृतस्य जयविजयसंज्ञदीपद्वयदानस्य

प्रतिष्ठाप्रलक्षि० । तेन श्रीसूर्यः प्री० ॥ (सामरेमाहेर) ॥ मम पितृभर्तृकुलद्रव्यसौख्यावातिद्वारा सवितृ  
 प्रीत्यर्थं मकरसंक्रान्त्युद्ग्रायननिमित्तं ब्राह्मणाय द्वाराभ्यन्तरवाहास्त्रधान्यराशिद्रव्यापरपर्यायकुल  
 द्रव्याख्यदानं क०, तदंगत्वेन धान्यराशिद्रव्यपूजनं ब्राह्मणपू० । धान्यराशिद्रव्यदेवताभ्यो नमः इति  
 संपूज्य, ब्राह्मणं सं० । स्वस्त्य० । “ द्वाराभ्यन्तरवाहास्त्रधं धान्यराशिद्रव्यं महत् ॥ कुलद्रव्याख्यं तद्दानं  
 स्वस्त्य तत्सिद्ध्येऽर्पये ॥ १ ॥ पूजितं गन्धवज्राद्यैरुपचारैः सद्दक्षिणम् ॥ तेन भे सवित्तां दद्यात्कुल  
 द्रव्यकृतं सुखम् ॥ २ ॥ ” इदं कुलद्रव्यापरपर्यायधान्यराशिद्रव्यं सवस्रं सद्दक्षिणमसुकशर्मणे ब्राह्मणाय  
 पितृभर्तृकुलद्रव्यसौख्यावातिकामा तु०, कृतस्य धान्यराशिद्रव्यापरपर्यायकुलद्रव्याख्यदानस्य प्रतिष्ठा  
 प्रलक्षि० । तेन श्रीसवित्ता प्री० ॥ तिलपत्रम् ॥ ब्रह्मलोकप्रातिद्वारा श्रीसूर्यप्रीत्यर्थं मकरसंक्रान्त्यु  
 द्ग्रायनमहापर्वादिमित्तं ब्राह्मणाय तिलपत्रदानमहं०, तदंगत्वेन ब्राह्म० । स्वस्त्य० । “ तिलाःपुण्याः  
 पवित्राश्च सर्वपापहराः स्मृताः ॥ शुक्लाश्चैव तथा कृष्णा विष्णुगत्रसमुद्भवाः ॥ १ ॥ यानि कानि च



पापानि ब्रह्महत्यासमानि च ॥ तिलपात्रप्रदानेन तानि नश्यन्तु मे सदा ॥ ३ ॥” अथ उदगयने इदं तिलपात्रं यमदैवतममुकशर्मणे ब्राह्मणाय ब्रह्मलोकावातिपूर्वकसूर्यप्रीतिकामस्तु०, प्रतिगृह्यताम् । तिलपात्रदानसांगतासिद्धयर्थमि० । अनेन तिलपात्रदानेन श्रीसूर्यः प्री० ॥ वस्त्रदानम् ॥ ब्रह्मलोकावातिद्वारा श्रीसूर्यप्रीत्यर्थं मकरसंक्रांत्युदगयनमहापर्वनिमित्तं ब्राह्मणाय वस्त्रदानमहं०, तदंगत्वेन ब्रा० । स्वस्त्य० “ शरण्यं सर्वलोकानां लज्जाया रक्षणं परम् । सुवेषधारि वस्त्र त्वमतः शान्तिं प्रयच्छ मे । ” इदं वस्त्रं बार्हस्पत्यममुकशर्मणे ब्राह्मणाय ब्रह्मलोकप्राप्तिकामस्तु०, सांगतासिद्धयर्थ० अनेन वस्त्रदानेन श्रीसूर्यः प्री० ॥ कनकार्कबिंबदानम् ॥ ब्रह्मलोकावातिपूर्वकाभिष्टिका मनांसिद्धिद्वारा श्रीसवितृप्रीत्यर्थं मकरार्कोदगयननिमित्तं ब्राह्मणाय तिलज्यपूर्णकस्यपात्रस्थित कनकार्कबिंबदानमहं०, तदंगब्रा० । स्वस्त्य० । “ग्रहाणामधिपः सूर्यः पद्महस्तः प्रभाकरः । दानेनास्थ रवे शान्तिः सुखं चास्तु सदा भम ॥ ” इदं तिलज्यपूर्णकस्यपात्रस्थितकनकार्कबिंबममुक

शर्मणे ब्राह्मणाय ब्रह्मलोकाप्राप्तिपूर्वकामिष्टकामनासिद्धिकाया तु०, सांगतासिद्धयर्थमि० । तेन  
 श्रिसविता प्री० ॥ अन्नदानम् ॥ सूर्यलोकाप्राप्तिपूर्वकक्षुधाजनितपीडापरिहारद्वारा श्रीसूर्यप्रीत्यर्थं  
 मकरसंक्रान्त्युदयननिमित्तं ब्राह्मणाय अन्नदानमहं, तदंग्वा० । स्वस्त्य० । “ अन्नं ब्रह्ममयं  
 साक्षात्क्रानां प्राणरक्षणम् । अन्नदानेन वै कामान् भुक्त्वा सायुष्यमाप्नुयात् ॥ ” हृद्मन्त्रममुकशर्मणे  
 ब्राह्मणाय सूर्यलोकाप्राप्तिपूर्वकक्षुधाजनितपीडापरिहारकामस्तु० कृतरस्य अन्नदानस्य प्रतिष्ठा  
 फलसि० ॥ तेन श्रीसूर्यः प्री० ॥ दीपदानम् ॥ मम दीपदानकल्पोक्तफलवासिद्वारा श्रीसूर्यप्रीत्यर्थं  
 सुदयनारभसंक्रान्तिनिमित्तं ब्राह्मणाय दीपदानं क०, तदंगं दीपपूजनं त्रा० । दीपदेवताभ्यो नमः  
 इति क्षंपूज्य, ब्राह्मणं सं० । स्वस्त्य० । “ ज्योतिः शुक्रं च तेजश्च देवानां सततं प्रियः । भारकरः  
 सर्वभूतानां दीपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥ ” असुं दीपं सोपस्करममुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्प  
 सिद्धिकामस्तु०, सांगतासि० । तेन श्रीसूर्यः प्री० ॥ सतथान्यदानम् ॥ मम सकलकामनासिद्धिद्वारा।

श्रीसवितृप्रीत्यर्थं सक्तराकौङ्गयनानिमित्तं सप्तब्राह्मणेभ्यः ब्रीहियवमाषतिलमुद्गप्रियंगुश्यामाकानां सप्तधान्यानां दानानि क०, तद्गत्वेन ब्राह्मणपू० । ब्राह्मणान्संपूज्य' स्वस्त्य० ब्रह्मणा निर्मिताः पूर्वं ब्रीहयो यज्ञसाधनाः । अनेन ब्रीहिदानेन मम संतु मनोरथाः ॥" इमान् ब्रीहिनिसुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० । "पूर्वमेव हि यज्ञार्थं निर्मिता ब्रह्मणा यवाः । अनेन यवदानेन शान्तिरस्तु सदा मम ॥" इमान्यवान् ॥ "यस्माद्देहहृत्तार्थाय विष्णोर्देहसमुद्भवाः ॥ पितृत्पत्तिकरा माषाः प्रयच्छन्तु मनोरथान् ॥" इमान् माषान् ॥ "महर्षेर्गान्धर्वाः काश्यपस्य तिलाः स्मृताः । तस्माद्दिषां प्रदानेन मम पापं व्यपोहतु ॥" इमान् तिलान् ॥ " सुद्धबीजानि वै यस्मात्प्रियाणि परमेष्ठिनः । तस्माद्दिषां प्रदानेन मम संतु मनोरथाः ॥" इमान्मुद्गान् ॥ प्रियंगवः प्रिया यस्माद्दशैर्वै यज्ञसाधनम् । तस्मात्प्रियंगुदानेन शान्तिरस्तु सदा मम ॥" इमान्प्रियंगून् ॥ "श्यामाकास्तु सदा पुण्या निर्मिता ब्रह्मणा पुरा । एषां दानेन वै यस्माद्दत्तः शान्तिं प्रयच्छ मे ।" इमान् श्यामाकान् असुक

क्षमणे ब्राह्मणाय । कृतानां ससधान्यदानानां प्रतिष्ठाफलसिद्ध्यर्थमिमां दक्षिणां वोहं सं प्रदद्, न  
 मम । तेन श्रीसविता प्रीयताम् ॥ तिललड्डुकम् ॥ मम तिललड्डुकदान करणोक्तफलवातिद्वारा स-  
 वितुप्रीत्यर्थं मकराक्षौद्रायननिमित्तं ब्राह्मणाय तिलखिडुकदानमहं, तदद्ब्रथा । स्वस्त्यं । भर्जितानां  
 तिलानां च सशुडानां कृतं मया । लड्डुकं च शुशणेममतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ ” इमं तिललड्डुक  
 ममुकक्षमणे, सांगतासिद्ध्यर्थं । तेन श्रीसविता प्रीयताम् । आदौ तिललड्डुकद्वयं ब्राह्मणाय  
 पुरतः संस्थाप्य तन्मध्ये एकं ब्राह्मणाय दत्त्वा एकं स्वयं गृह्णीयात् ॥ मुन्ययथात्रस्थिततिलसंयुत  
 पायसदानम् ॥ मम भद्रिनीपतित्वप्राप्तिद्वारा सावितुप्रीत्यर्थं ब्राह्मणाय तिलसंयुतपायसपूरित  
 मुन्ययभाण्डदानं क० तदद्ब्रथा । स्वस्त्यं । “ मार्षिकं भाजनं चैव पायसान्नादिपूरितम् । दानेनस्व  
 च सौभाग्यं शान्तिरस्तु सदावयोः ॥ ” इदं तिलसंयुतपायसपूरितमुन्ययभाण्डममुकक्षमणे ब्रा०,  
 साङ्गतासि । तेन श्रीसूर्यः प्री० । जल्पयत्रदानम् ॥ मम पुत्रपौत्राभिवृद्धिपूर्वकप्रपादानसदस फल

सिद्धिद्वारा श्रीसवितृप्रीत्यर्थं मकरार्कनिमित्तं ब्राह्मणाय जलपात्रदानं क०, तदंगं ब्रा० । स्वस्त्य० ।  
 “त्रिलोकनाथ देवेश सर्वभूतदयानिधे । जलपात्रेण तुष्टस्त्वं प्रयच्छ मम वाञ्छितम् ॥” इदं जलपात्र  
 ममुक०, साङ्गतासि० । तेन श्रीसविता प्री० ॥ भूमिदानम् ॥ मम भूमिदानकल्पोक्तफलावप्तिद्वारा  
 सूर्यप्रीत्यर्थमुदगयनारंभसंक्रान्तिनिमित्तं ब्राह्मणाय भूमिदानं क०, तदंगं ब्रा० । स्वस्त्य० । ‘सर्वे  
 सस्याश्रया भूमिर्वराहेण समुद्धृता । अनन्तसस्यफलदा अतःशान्तिं प्रयच्छ मे ॥’ इमां भूमिममुक  
 शर्भणे०, साङ्गतासि० । तेन श्रीसविता प्री० ॥ गुडदानम् ॥ ममाक्षयसौभाग्यावप्तिद्वारा सूर्य  
 प्रीत्यर्थमुदगयनादिसंक्रान्तिनिमित्तं ब्राह्मणाय गुडदानं क०, तदंगं ब्रा० । स्वस्त्य० । “ गुडमिक्षु  
 रसोद्धृतं रसानां परमं वरम् । दानेनानेन वै यस्माच्छान्तिरस्तु सदा गृहे ॥ ” इमं गुडममुकशर्भणे  
 साङ्गतासि० । तेन श्रीसूर्यः प्री० ॥ आज्यदानम् ॥ ममाभीप्सितकामनासिद्धिद्वारा सवितृप्रीत्यर्थं  
 मकरार्कौदगयननिमित्तं ब्राह्मणाय आज्यदानं क०, तदंगं ब्रा० । स्वस्त्य० । “ कामधेनुसमुद्धृतं

सर्वत्रतुषु संस्थितम् । देवानामाज्यमाहारमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ ” इदमाज्यममुकश्लर्षणे०  
 साङ्गतासि० । तेन श्रीसविता प्री० ॥ ताभूत्तदानम् ॥ मम सोभाप्यावातिपूर्वकल्दभीप्रीतिद्वारा।  
 मयप्रीत्यर्थमुदगयनादिसंक्रान्तिनिमित्तं ब्राह्मणाय सोपस्करताभूत्तदानं क०, तदंगं ब्रा० । स्व  
 स्तय० । “ताबूत्तं श्रीकरं भद्रं ब्रह्मविष्णुशिवारत्मकम् । अस्य प्रदानाद्ब्रह्माद्याः श्रियं ददतु पुष्क  
 लाम् ॥ ” इदं ताबूत्तममुकश्लर्षणे०, सांगता० । तेन श्रीसूर्यः प्री० ॥ तैत्तदानम् ॥ मम सर्वादिष्ट  
 निवृत्तिद्वारा सवितृप्रीत्यर्थमुदगयनादिसंक्रान्तिनिमित्तं ब्राह्मणाय तैत्तदानं क०, तदंगं ब्रा० । स्व  
 स्तय०, “तैत्तं तिलसमुद्भूतं सर्वादिष्टनिवारकम् । दृष्टिदं पुष्टिदं चैव ममारिष्टं प्रहान्यतु ॥ ” इदं  
 तैत्तममुक०, सांगता० । तेन श्रीसविता० ॥ शिवगौरी ॥ ममाखण्डसोभाप्यावातिद्वारा श्री  
 सवितृप्रीत्यर्थं मकरसंक्रान्त्युदगयनानिमित्तं ब्राह्मणाय शिवगौरीदानं क०, तदंगं शिवगौरीपूजनं  
 ब्रा० । शिवगौरीभ्यां नमः इति पूजयित्वा ब्राह्मणपूजनान्ते स्वस्त्य० । “ गुडगौरीसमाश्लिष्टं नव



नीतकृतं शिवम् । सुपूजितं प्रयच्छामि दंपत्योः प्रीतिसिद्धये ॥ शिवगौरीप्रदानेन सविता मे प्रदु-  
ष्यतु ॥” इमं गुडगौरीसंश्लिष्टनवनीतकृतशिवममुकशर्मणे ब्रा०, सांगतासि० । तेन श्रीसविता  
श्री० ॥ ( अतूटवल्लीदान ) ॥ ममाच्छिन्नवल्लीवत्सन्ततिवृद्धिद्वारा रविप्रीत्यर्थं मकरार्कौदगयननिमित्तं  
ब्राह्मणाय तिलमुष्टिपञ्चाकृताच्छिन्नवल्लीदानं क०, तदंगं ब्रा० स्वस्त्य० “अच्छिन्नवल्लीवन्मे स्या  
त्सन्ततिवैलिता बहु । तिलपिष्टकृतं सुष्टिपञ्चकं गुडमिश्रितम् ॥ इदमि तृप्तिदं भक्त्या तेन तुष्यतु  
मे रविः ॥” इममाच्छिन्नवल्लीम०, सांगता० । तेन श्री० ॥ महानसदानम् ॥ ममेह जन्मनि  
जन्मान्तरे च अवैधव्याद्यनेकफलावाप्तिद्वारा सवितृप्रीत्यर्थं मकरार्कौदगयननिमित्तं ब्राह्मणायेशु  
दंडकृतेन्धनगुडमयमहानसदानमहं क० तदंगं ब्रा० । स्वस्त्य० “ महानसं गुडमयमिश्रुदण्डकृतं  
धनम् ॥ सर्वलोकामरहितं शुचूटशान्तिकरं परम् ॥ १ ॥ अदित्या च कृतं पूर्वं सोपचारं सदक्षिणम् ॥  
द्रौपदीप्रत्ययकरं महानसमिदं ददे ॥” इदमिश्रुदण्डकृतैधनं गुडमयमहानसम०, सांगता० । तेन

श्रीस० ॥ (उंसाचा फडटुदावयाचा) ॥ ममेहजन्मनि जन्मन्तरे च सौभाग्यपुत्रपौत्रसर्वकामावाप्तिपूर्वं  
 काऽप्युत्तनिधातिमधुरसा॥न्विताऽनेकेक्षुदण्डप्राप्तिद्वारा सावित्रुभीत्यर्थं षक्रसंक्रान्तुदणयननिमित्तं  
 नानानामगोत्रैर्ब्राह्मणैर्यथाशक्ति भूमिष्ठेक्षुव्रातहरणं कारयिष्ये, तदंगत्वेनेक्षुव्रातपू० इक्षुव्रातदेव  
 ताभ्यो नमः इति संपूज्य जलमध्ये जलं क्षिपेत् । स्वस्त्य० । “इक्षुदण्डान् गुरुतरान् रसाक्रान्तसर्व  
 कामदान् । ब्राह्मणभ्यः प्रदास्यामि साविता प्रीयतां मम ॥” इममिक्षुदण्डवानं नानानामगोत्रा  
 ब्राह्मणा हरंतु न मम, कृतस्य कर्मणः सां० । भूयसीं] दक्षिणां० । तेन श्रीसविता० । इक्षुव्रातदाना  
 शक्तौ अष्टोत्तरशतेक्षुदण्डान्वा स्वर्गुहे ज्ञानीय ब्राह्मणैर्हरणं कारयेत् । तत्पक्षेऽयमेव संकल्पः । ममेह  
 जन्मनि० । ब्राह्मणपष्टोत्तरशतेक्षुहरणं कारयि०, तदंगत्वेनेक्षुपू० । इक्षुदेवताभ्यो नमः । इति  
 संपूज्य जलमध्ये० । स्वस्त्य० ॥ इक्षुदण्डान्० इमानपष्टोत्तरशतेक्षुदण्डान्नानामगोत्रा ब्राह्मणा हरन्तु  
 न मम कृतस्य कर्मणः सांगतासिद्धयर्थं० ब्राह्मणेभ्यः दक्षिणां दातुमहसुत्सुने । तेन श्रीसविता० ॥

( अष्टोत्तरशत नारळ लुटवावयाचे ) ॥ ममहेह जन्मनि जन्मान्तरे च सौभाग्यपुत्रपौत्रमनोरथफलप्राप्तिपूर्वकापरिमितनालिकेरफलप्राप्तिद्वारा सवितृप्रीत्यर्थं मकरार्कोद्गयननिमित्तं नानानामगोत्रैर्ब्राह्मणैरष्टोत्तरशतनालिकेरफलहरणं कारयिष्ये, तद्गत्वेन नालिकेरफलपू० । नालिकेरफलदेवताभ्यो नमः इति संपूज्य वस्त्रेणाच्छाद्य, स्वस्त्य० । “मनोरथफलावाप्तिकराणि सुबहून्त्यपि । नालिकेरफलान्यद्य दास्ये पुत्रादिवृद्धये ॥” इमान्यष्टोत्तरशतनालिकेरफलानि नानानामगोत्रा ब्राह्मणा हरन्तु न मम कृतस्य कर्मणः० भूयसी० तेन श्रीसविता० ॥ ( गुळाचे खडे लुटवावयाचे ) ॥ ममहेह जन्मनि जन्मान्तरे च सौभाग्यपुत्रपौत्राऽखण्डलक्ष्मीवाछितार्थप्राप्तिपूर्वकसर्वदागुडप्राप्तिद्वारा सवितृप्रीत्यर्थं मकरार्कोद्गयननिमित्तं नानानामगोत्रैर्ब्राह्मणैरष्टोत्तरशतगुडखण्डहरणं कार०, तद्दङ्गत्वेन गुडखण्डपू० । गुडखण्डदेवताभ्यो नमः इति संपूज्य वस्त्रेणाच्छाद्य जलमध्ये० । स्वस्त्य० ।“ इमानि गुडखण्डानि सर्वदा माप्रदानि च । दास्यामि सवितुः प्रीत्यै यच्छंतु मम

वांछितम् ॥” इमान्यष्टोत्तरशतशुद्धखण्डानि नानानामगोत्रा ब्राह्मणा हरंतु न मम । कृतस्य कर्मणः ० ।  
 तेन श्रीसविता ० ॥ अचलसाधनम् ॥ ममाचलसौभाग्यावाप्तिद्वारा श्रीसवितृप्रीत्यर्थं मकरसंक्रांत्यु  
 दगयनमहापर्वनिमित्तं सुवासिन्यै दधिपूरितवस्त्रवेष्टितमृदाण्डदानं क०, तदंगत्वेन सुवासिनीपु० ।  
 स्वस्त्य० । “दधिपूरितमृदाण्डं वस्त्रसंवेष्टितं शुभम् । तस्मादस्य प्रदानेन सौभाग्यं जायतेऽक्षयम् ॥”  
 इदं दधिपूरितवस्त्रवेष्टितमृदाण्डमसुकनान्यै सुवासिन्यै अचलसौभाग्यावाप्तिकामा तु०, सांगता ० ।  
 तेन श्रीसविता प्रीयताम् ॥ अर्थादयः ॥ देशकालौ० समुद्रमेखलायाः पृथ्व्याः सम्यग्दान  
 फलकामोऽहमर्थोदयविहितामत्रदानं क० । उपलिसे देशे धौततण्डुलैरष्टदलं कृत्वा तत्र कृताभ्यु  
 तारणं कांस्यपात्रं स्थापयेत् । पायसं निक्षिप्य पायसेऽष्टदलं कृत्वा तत्कार्णिक्यां हेमलिङ्गं निधाय  
 कांस्यपात्रे ब्रह्माणं पायसे विष्णुं छिन्ने शिवं यथाधिकारं तत्तन्मंत्रैरवाह्य पूजयेत् । ब्रह्मविष्णुमहेश्वर  
 भ्यो नमः । ततो विप्रे ब्रह्मादिभिः संपूज्य, स्वस्त्य० । “सुवर्णपायसामत्रं यस्मादेतन्नयिष्यम् ।

आवयोस्तारकं यस्मात्तदृहाण द्विजोत्तम ॥ ” अमुकगोत्रायासु कशर्मणे तुभ्येमिदं सुवर्णलिङ्गपायस  
 युक्तममत्रं समुद्रमेखलापृथ्वीदानफलकामोऽहं संप्रददेन मम, दानस्य संपूर्णतार्थमिमां दक्षिणां  
 त्रु० । तेन श्रीपरमेश्वरः श्रीयताम् ॥ महोदये तिलपात्रम् ॥ मम वाङ्मनःकायजाशेषपापह्वयपूर्वक  
 पृथ्वीदानसमफलावाप्तिद्वारा ब्रह्मविष्णुमहेश्वरप्रीत्यर्थं महोदयमहापर्वनिमित्तं ब्राह्मणाय तिलपात्र  
 दानमहं क, तदंगत्वेन ब्रा० । स्वस्त्य० । ” महर्षेर्गार्त्रिसंभूताः काश्यपस्य तिलाः स्मृताः । तस्मा  
 देषां प्रदानेन मम पापं व्यपोहतु ॥ ” इदं तिलपात्रममुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पफलावा  
 प्तिका० सांगता० । तेन श्रीब्रह्मविष्णुमहेश्वराः श्री० ॥ साधस्नानम् ॥ ” साधसासमिमं पूर्णं सास्थेऽहं  
 देव माधव । तीर्थस्यास्य जले नित्यमिति संकल्प्य चेतसि ॥ ” देशका०, मम दुःखदारिद्र्यनाश  
 श्रीविष्णुतोषणकामो मकरस्थे रवौ माघे मासि षापविनाशनं समुद्रतीर्थे माघस्नानमहं । नामा  
 ज्ञाने विष्णुतीर्थे स्नानमहं । स्नानमन्त्रौ—” दुःखदारिद्र्यनाशाय श्रीविष्णोस्तोषणाय च ॥ प्रातःस्नानं

इरोभयद्य मावे पापविनाशनम् ॥ १ ॥ मकरस्थे रवौ भावे गोविन्दच्युत माधव । स्नानेनानंन देवेश  
 यथोक्तफलदो भव ॥ ” इमौ मन्त्रौ सुसुचार्य मौनेन स्नायात् ॥ अथार्घ्यदानमन्त्रः ॥ “ सवित्रे  
 प्रसवित्रे च परं धाम जले भद्र । त्वत्तेजसा षरिभष्टं पापं यातु सहस्रधा ॥ ” सवित्रे नमः इदमर्घ्यं ।  
 वस्त्रपरिधानादि नित्यकृत्यं विधाय माधवं पूजयेत् । “ न वह्निं सेवयेत्स्नातो ह्यस्नातोऽपि वरानने ।  
 भावे यत्नेन संस्थानं सुलकं षडिशोपमम् ॥ ” षौषहुक्कैकादश्यां षौर्णमार्यां वा माधस्नानारंभः ।  
 माधहुक्कैकादश्यां षौर्णमार्यां वा समापनम् ॥ स्नानकालः ॥ “ उतमं तु स्ननक्षत्रं लुप्ततरं च भृशमम् ॥  
 सवितर्युदिते भूष ततो ह्यिनं प्रकीर्तितम् ॥ ” यथोक्तेद्यापनाद्वात्सौ ब्राह्मणाय दक्षिणां दत्त्वा स्वभासि  
 वाचयेत् । माधस्नानज्ञसमासिरित्वाति भवन्तो बुवन्तु । ब्राह्मणाः—माधस्नानव्रतसमासिरस्तु ॥ इति  
 षौषमासः ॥ अथ माधमासः ॥ शशसप्तमी । ममैतज्जन्मजन्मान्तसर्जितमनोवाक्त्रायजज्ञाताज्ञातकृत  
 छसविधपापक्षयद्वारा श्रीसूर्यग्रीत्यर्थं शशसप्तमीपञ्चादिमहापर्वनिमित्तमरुणोदये गंगाभागरिश्रीस्नान



मह० । स्नानमंत्राः--“यदाजन्मकृतं पापं मया जन्मसुजन्मसु ॥ तन्मे रोगं च शोकं च माकरी हंतु  
 सप्तमा॥१॥ एतज्जन्मकृतं पापं यच्च जन्मान्तराजितम् ॥ मनोवाक्कायजं यच्च ज्ञाताज्ञाते च ये पुनः  
 ॥ २ ॥ इति सप्तविधं पापं स्नानान्मे सप्तसप्तिके ॥ सर्वव्याधिसमायुक्तं ह्ये माकारि सप्तमि ॥ ३ ॥ ”  
 इति स्नात्वाऽर्घ्यं दद्यात् ॥ “ सप्तसप्तिसहस्रं सप्तलोकप्रदपिन ॥ सप्तमीसहितो देव गृहाणार्घ्यं दिवा  
 कर ॥ ” दिवाकराय नमः? अर्घ्यं समर्पयामि । वस्त्रपरिधानादिनित्यकर्मानन्तरमंगणे पीठादौ रक्त  
 चन्दनेन रथस्थितसारथिसहितं सूर्यं लिखित्वा षोडशोपचारैः पूजयेत् । देश० रथसप्तमीमन्त्राद्विग्रहा  
 पर्वनिमित्तं श्रीसूर्यप्रीत्यर्थं यथाज्ञानेन यथामिलितोपचारैः पूजनमहं । कलशादिपूजनान्ते ।  
 ‘ध्येयः सदा’ इति ध्यात्वा, श्रीसूर्याय नमः इति नाममन्त्रेण पूजयित्वा पुष्पसमर्पणकाले  
 सप्तधान्यार्पणं कुर्यात् अगुडनालिकेरखण्डं नैवेद्यं समर्थं, अनेन पूजनेन सूर्यः प्रीय  
 ताम् । ततः शुष्कगोमयचूर्णेऽग्निं निधाय तत्र गोदुग्धपूर्णं सप्ततण्डुलयुतं मूद्गाण्डं स्थाप

येत् । अतितप्यमाने दुग्धे अग्नद्रव उदीच्यां प्राच्यां वा गच्छेत्तदा शुभम् । अन्यदिग्गत  
 मशुभम् । ततः, मम सप्तविधपापक्षयपूर्वकसौभाग्यावासिद्वारा श्रीसूर्यप्रीत्यर्थं रथसप्तमीमन्वादिभ  
 हापर्वनिमित्तं ब्राह्मणाय सप्तण्डुलसंपादितचणकादिधान्यनिर्मितद्विदलदानमहं, तद्गङ्गात्वेन ब्रा० ।  
 स्वस्त्य० । “उपायनमिदं देव व्रतसंपूर्तिहेतवे । द्विदलं द्विजवर्याय सहिरण्यं ददाभ्यहम् ॥” इदं सप्त  
 ण्डुलद्विदलमसुकशर्मणै ब्राह्मणाय सप्तविधपापक्षयपूर्वकसौभाग्यावासिकामा तु० । दानसाङ्गता  
 सि० । तेन श्रीसूर्यः प्रीयताम् । धान्यदानाचारश्चेद्धान्यदानसंकरणः । मम सप्तविधपापक्षयपूर्वक  
 सौभाग्यावासिद्वारा श्रीसूर्यप्रीत्यर्थं रथसप्तमीमन्वादिमहापर्वनिमित्तं ब्राह्मणाय संपादितधान्यदान  
 महं, तद्गङ्गात्वा० । स्वस्त्य० । धान्यं करोति दातारमिह लोके परत्र च॥ तस्मात्प्रदीयते धान्यमतः  
 शांतिं प्रयच्छ मे॥” इदं संपादितधान्यमसुक० । दानस्य साङ्गता० । तेन श्रीसूर्यः प्री० ॥ अथ  
 शिवरात्रौ यामपूजायां संकरणः ॥ देहा०, श्रीशिवप्रीत्यर्थं शिवरात्रौ प्रथमयामपूजां क० । श्री



शंङ्करप्रीत्यर्थं शिवरात्रौ द्वितीययामपू० । श्रीभवानीशङ्करप्रीत्यर्थं शिवरात्रौ महानिशि पू० ॥ निशीथ  
 पूजायां संकल्पः श्रीमहेश्वरप्रीत्यर्थं शिवरात्रौ तृतीययामपू० । श्रीरुद्रप्रीत्यर्थं शिवरात्रौ चतुर्थ  
 यामपू० ॥ शालग्रामदानम् ॥ मम सशैलवनकाननभूचक्रदानफलसमफलावाप्तिद्वारा श्रीमाधवप्रीत्यर्थं  
 माघमासनिमित्तं ब्राह्मणाय शालग्रामदानमहं, तदद्भत्वेन ब्रा० । स्वस्त्य० । “ शालग्रामशिला  
 पुण्या भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी । शालग्रामप्रदानेन मम संतु मनोरथाः ॥” अथ माघमासपर्वणि इमां  
 शालग्रामशिलाममुकशर्मणे ब्राह्मणाय सशैलवनकाननभूचक्रदानफलसमफलावाप्तिकामस्तु० ।  
 कृतस्थ शालग्रामदानस्य प्रतिष्ठाफलसिद्धयर्थमि० । तेन श्रीमाधवः प्री० ॥ ( दोषदानम् ) ॥ मम  
 वाङ्मनःकायजाशेषपापक्षयद्वारा श्रीमाधवप्रीत्यर्थं माघमासनिमित्तं ब्राह्मणाय ऊर्णापटमयशीर्ष  
 ण्यदानमहं० तदद्भत्वा० । स्वस्त्य० । ऊर्णां भेषसमुत्पन्ना शीतवातभयापहा । यस्मात्तुषारहारीयमतः  
 शान्तिं प्रयच्छ मे ॥” इदमूर्णापटमयशीर्षण्यममुकशर्मणे ब्राह्मणाय वाङ्मनःकायजाशेषपापक्षय

कामातु० । कृतस्य उर्णापटमयशीर्षण्यदानस्य साङ्गता० । तेन श्रीमाधवः प्रीयताम् ॥ इति भावमासः ॥  
 अथ फाल्गुनमासः ॥ होलिका । देहा०, सपरिवारस्य मम दुन्दाराक्षसीपीडापरिहासद्वारा श्रीपरमेश्वरप्री  
 त्यर्थं होलिकादीपनं पूजनं च क० । दीपनमन्त्रः—“दीपयाम्यह्य ते वीरं चितिं राक्षसि सत्तमे । हिताय  
 सर्वजगतां प्रीतये षार्वतीपतेः ॥” इति दीपनं कृत्वा पूजयेत् । पूजनमन्त्रः—“असुक्वपाभयसंजस्तैः कृता  
 त्वं होलि बालिशैः । अतस्त्वां पूजयिष्यामि भूते भूतिप्रदा भव ॥ ” होलिकार्थे नमः, ऽयायामि  
 इत्यादिमन्त्रैः । पुष्पान्तं संपूज्य, कृतस्य० दक्षिणाप्रदानं करिष्ये ॥ अर्चनेन पूजनेन होलिकादेवता  
 प्रीयताम् । ततो होलिकां पञ्चालय ‘तमग्निं त्रिः परिक्रम्य शान्दौलिङ्गमर्गाकरोः । तेन शान्देन सा पापा  
 राक्षसी तृप्तिमाप्नुयात् ॥” शूलिकावन्दनमन्त्रः—“ वन्दितासि सुरेन्द्रेण ब्रह्मणा ह्यङ्गरेण च । अतस्त्वं  
 पाहि नो देवि भूते भूतिप्रदा भव ॥ ” ततोऽभ्यंगस्नानं कृत्वा आम्नसुरपोदकं प्राक्षयेत् । तत्र मन्त्रः—  
 “ चूतमयं वसन्तस्य माकन्द कुसुमं तव । सचन्दनं पिबाभ्यद्य आशुः कामार्थसिद्धये” इति फाल्गुन

मासः ॥ अथ नानाविधसंकल्पः ॥ ( पतीर भरावयाचे ) ॥ देश०, गर्भाधानविवाहादिमांगलिकोत्तर  
 मस्तकुलाचारप्राप्तं, भैरवप्रतीत्यर्थं भैरवनाथपत्रस्थपितृत्रिशूले भैरवपूजनमनेकविधानेन पत्रपूरणं  
 च करिष्ये । “ सहस्राक्षिशिरोबाहो सहस्रचरणान्जर । गृहाण पूजां भगवन्वाञ्छितं सफलं कुरु ॥ ”  
 श्रीभैरवाय सांगाय सपरिवाराय नमः, इति मन्त्रेण पूजयित्वाऽनेकविधानेन पत्रं पूरयेत् ॥ ( बोंडण ) ॥  
 मम गृहे अमुक् मङ्गलनिमित्तं योगेश्वरीप्रतीत्यर्थं मोटणाख्यं कर्म करिष्ये, तदङ्गत्वेन योगीश्वरी  
 पूजनं क०, इति संकल्प्य पूजां कुर्यात् । पूजामन्त्रः—“ आर्यादुर्गा देवगर्भा अंबिका भद्रकाल्यपि ।  
 भद्रा क्षेमया क्षेमकरी नैकबाहुर्नमामि ताम् ॥ ” योगेश्वर्यै सांगायै सपरिवारयै नमः इति पूजयित्वा  
 कृतेन पूजनेन योगेश्वरी प्रीयताम् । ततो मोटनं कार्यम् । देश०, मच्छरीरोत्पन्नकण्ठादिविविध  
 षीढापरिहारकामनया कृतयोगेश्वर्युपयाचितसिद्धिचर्थं मोटणाख्यं कर्म क० । मोटणमिति भाषया  
 कौंकणदेशे बोंडणमिति प्रसिद्धम् ॥ व्यतीपातदानम् ॥ देशका०, ममोपात्तदुरितक्षयद्वाराश्रीसवितृ

सूर्यनारायणप्रियर्थं व्यतीपातमहापर्षनिमित्तं ब्राह्मणाय सुवर्णदानम् ०' तद्गंजा । स्वस्त्य ० ।  
 "शंङ्कुकर्णं प्रढंबोष्ठं लंबशूर्दीर्घनासिक ॥ अष्टनेत्रचतुर्वक्त्रं विस्तीर्णंहातयोजनं ॥ १ ॥ व्यतीपात नम  
 स्तेरतु सोमसूर्यसुत प्रभो ॥ यद्दानादिव्रतं किञ्चित्तदनन्तामिहास्तु मे ॥" इदं सुवर्णमसुकर्णमणे  
 ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामां तु ० । सांगता ० । अनेन सुवर्णदानेन श्रीसवितृसूर्यनारायणः  
 प्रीयताम् ॥ बिल्वपत्रलक्षम् ॥ मया शिवप्रीतिकामनया कृतस्य लक्षसंख्याकबिल्वपत्रसमर्पणव्रतस्य  
 साहचर्यार्थसुतराणं सौवर्णमयबिल्वपत्रसमर्पणरूपमुद्यापनं क ० ॥ कमलपुष्पलक्षम् ॥ ममीपात्स  
 दुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रित्यर्थं कमलपुष्पलाभाजुसारेण कमलपुष्पलक्षेण विष्णुपूजनं क ० ॥  
 सिंहस्थ ० ॥ मम समस्तपापक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रित्यर्थमद्य ज्येष्ठशुक्लैकादशीभानुवारव्यतीपातपर्षणि  
 सिंहशशिश्वहृत्सुतमहापर्षनिमित्तं गोदावर्याः सकाशादानतीदकेन स्नानमहं क ०, तद्गं  
 त्वेन गोदावरीपूजनादि क ०, तत्रादौ निर्दिष्टतासिद्धयर्थं महागणपतिस्मरणं क ० । श्रीगोदावर्थ

नमः, इति पूजयेत् । वायनं समर्प्य स्नात्वा भूयसीं दद्यात् ॥ कन्यागतस्नानम् ॥ मम वाङ्मनःकाय  
जाशेषपापक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं कन्याराशिस्थितबृहस्पतिमहापर्वनिमित्तमद्य वैशाखशुक्ल  
पौर्णमासीमहापर्वणि कृष्णवेण्याः सकाशादान्तोदकेन कृष्णवेणिसानमहं क०, तदंगत्वेन  
कृष्णवेणीपूजां तस्यै वायनसमर्पणं च क० तद्वादौ निर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं महागणपतिस्मरणं क० ।  
कृष्णवेण्यै नमः । अनेन मन्त्रेण षोडशोपचारैः संपूज्यानन्तरं वायनं समर्प्य पश्चात्स्नानं कार्यम् ।  
छायमौपासनशेषहोमः । ममोपात्त०र्थं द्वितीयासायंकालमारभ्य चतुर्दशीसायमवधिकानौपासन  
शेषहामानपकृष्यैकतन्त्रेण तंडुलैर्होष्यामि । अनेन सायंशेषहोमारख्येन कर्मणा ॥ प्रातरौपासन  
शेषहोमः ॥ ममोपात्त० तृतीयाप्रातःकालमारभ्य पर्वप्रातरवधिकानौपासनशेषहोमानपकृष्यैक  
तन्त्रेण तंडुलैर्होष्यामि । अनेन प्रातःशेषहोमारख्येन कर्मणा० पक्षहोमः ॥ ममोपात्त०र्थं प्रतिपत्सायं  
कालमारभ्य चतुर्दशीसायमवधिकानौपासनयक्षहोमानपकृष्यैकतन्त्रेण तंडुलैर्होष्यामि । अनेन

सायंपक्षहोमाख्येन कर्मणा । मभोपात्तार्थं प्रातिपत्प्रातःकालमारभ्य पर्वप्रातरवधिकान्प्रातरौपासन  
 पक्षहोमानपहृष्यैकतन्त्रेण तंडुलैर्हीं । अनेन प्रातः पक्षहोमाख्येन कर्मणा ॥ अथ गोदानविधिः ॥  
 देहा, श्रीपरश्वेश्वरप्रतिकामो गोदानं करिष्ये, तदंशं ब्राह्मणवरणं तत्पूजनं गोपूजनं च क० करि  
 ष्यमाणगोदाने प्रातिग्रहीतारं त्वामहं वृणे । महाविष्णुस्वरूपिणे गोपतिग्रहीत्रे ब्राह्मणाय इदमासनम्  
 'तव षादोदकं तीर्थं०, पाद्यम् । भूमिदेवाग्र० । अर्घ्यम् । "विष्णुरुषिन्द्रजश्रेष्ठ भूदेव पंक्तिपावन ॥  
 यज्ञरूप नमस्तेस्तु पात्ररूप नमोस्तु ते ॥" आचमनीयम् । अयं मन्त्रः सर्वपूजायां वक्तव्यः । ब्रह्मादि  
 मन्त्रपुष्पान्त क्षमाप्य प्रार्थयेत् " त्वं देव सर्वगुणमन्दिर सवभूत विश्वेश्वर त्रिपथगोदधिपर्वत ।  
 नाम् । त्वदानशक्तिसकलकृतपापकोट्यः प्रातोऽस्मिन्निर्वृतिमतीव परां नमामि ॥ " शृंगसूत्रे ब्रह्मविष्णु  
 न्यसामि । शृंगाग्रे सर्वतीर्थानि न्य० । क्षिरोमध्ये महादेवं न्य० । उलटाग्रे महादेवीं न्य० । नासा  
 वंदो षण्मुखं न्य० । कर्णपोरश्विनौ देवीं न्य० । कक्षुषोः शशिभास्करौ न्य० । दन्तेषु सर्ववायून्

न्य० । जिह्वायां वरुणं न्य० । हुङ्कारे सरस्वतीं न्य० । उरसि साध्यां न्य० । चतुष्पादेषु धर्मं  
 न्य० । सुरमध्ये गन्धर्वांश्च न्य० । सुराग्ने पन्नगान् न्य० । सुरपार्श्वे अप्सरसो न्य० । पृष्ठे एकादशरुद्रान्  
 न्य० । सर्वसन्धिषु वसून् न्य० । श्रोणितटे पितॄन् न्य० । लांगूले सोमं न्य० । बालेषु आदित्य  
 रश्मीन् न्य० । गोमूत्रे गङ्गां न्य० । क्षीरे सरस्वतीं न्य० । दक्षिणर्मदां न्य० । सर्पिषि हुताशनं न्य० ।  
 रोमसु त्रयस्त्रिंशत्कोटिदेवान् न्य० । उदरे पृथिवीं सकाननां न्य० । पयोधोषु चतुःसागरान् न्य० ।  
 “सौरभेयि सर्वहिते पवित्रे पापनाशिनि । प्रतिगृह्ण मया दत्तं पाद्य त्रैलोक्यवन्दिते ॥” रुद्ररूपिण्यै  
 गवे नमः पाद्यम् । “सर्वदेवमये देवि सर्वतीर्थमये शुभे । गृहाणार्घ्यं मया दत्तं सौरभेयि नमोस्तु  
 ते ॥” अर्घ्यम् । “देहस्थाया च रुद्राण्याः शुङ्करस्य सदा प्रिया धेनुरूपेण सा देवी मम पापं व्यर्प  
 हतु” आचमनयिम् । “या लक्ष्मीः सर्वभूतेषु या च देवेष्ववस्थिता । धेनुरूपेण । धेनुरूपेण ॥” राननम् मांग  
 लिक्कस्नानम् ॥ “आच्छादनं गवे दद्यात्सम्यक् शुद्धं सुशोभनम् । सुरभिर्वस्त्रदानेन प्रीयतां परमेश्वरी”

वल्लभम् । यज्ञोपवीतम् । “सर्वदेवप्रियं देवि चन्द्रं चन्द्रसन्निभम् । कर्तुरीकुंकुमाढ्यं च प्रीत्यर्थं प्रति  
 गृह्यताम् ॥” चन्द्रनम् । अक्षताश्च । हरिद्राकुंकुमम् । शृंगभूषार्थं सुवर्णशृंगे चरणभूषार्थं रजतसुरान् ।  
 पृष्ठभू० ताम्रपृष्ठम् । पुच्छभू० मौक्तिकम् । कण्ठभूषार्थं षण्टाम् । दोहनार्थं दोहनपात्रम् । सर्वाङ्ग  
 कारार्थं यथाज्ञाति द्रव्यम् । “गवाशेषु तिष्ठन्ति भुवनानि चतुर्ह्य । दृश्यात्तरमाच्छ्रवं मे स्यादिह  
 लोके परत्र च ॥” पुष्पम् । गोः अग्रपादौ पूजयामि । गोः आरुधं पू० । गोनसिंहांशं पू० । गोनै  
 त्रं० । गोः कर्णौ० । गोः ककुदं पू० । गोः पश्चिमपादौ० । गोः स्तनान्पू० । गोः सर्वाङ्गं पूज  
 यामि । पूर्ववत् शृंगमूले ब्रह्मविष्णवादिदेवताः संपूज्य “या लक्ष्मीः सर्वभूतेषु या च देवेष्वथ  
 स्थिता । धेनुरूपेण सा देवी मम पापं व्यपोहतु ॥” इति माळां बध्नीयात् । “देवदुमरसोद्भूतं  
 गोधृतेन समन्वितम् । प्रपच्छामि महाभगे धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥” धूपम् । आनन्दकृत्स्नर्धलोके  
 देवानां च सदा प्रिये । गौस्त्वं पाहि जगन्नाथे दीपोऽयं ॥” दीपम् । “सुरभि त्वं जगन्मात



देवि विष्णुपदे स्थिते । सर्वदेवमये देवि मया दत्तमिमं त्रस ॥ १ ॥ सौरभैर्यः शुभाः श्रेष्ठाः  
 पवित्राः पुण्यराशयः ॥ प्रतिगुहन्त्विमं त्रासं गावस्त्रैलोक्यमातरः ॥ २ ॥ अन्नमेव परं गावो देवानां  
 हविरुत्तमम् ॥ पावनं सर्वभूतानां गावः शरणमुत्तमम् ॥ ३ ॥” गोत्रासनेवेद्यम् । फलेन फ० ।  
 पूगीफलं मह० । तांबूलम् । हिरण्यगर्भं० । दक्षिणाम्० । कर्पूरदीपम् । “गावो मे अग्रतः सन्तु गावो  
 मे सन्तु पृष्ठतः॥ गावो मे हृदये नित्यं गवां मध्ये वसाम्यहम्॥” “आगावो०’ प्रदक्षिणाम् । “ पञ्च  
 गावः समुत्पन्ना मथ्यमाने महार्णवे । तासां मध्ये तु या नन्दा तस्यै देव्यै नमो नमः॥” नमस्कारान्  
 “ धेनुस्त्वं पृथिवी सर्वा यस्मात्केशवसन्निभा । सर्वपापहरा नित्यमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ ” मन्त्र  
 पुष्पम् । “देहस्था या च रुद्राण्याः शंकरस्य सदा प्रिया॥ धेनुरूपेण सा देवी मम पापं व्यपोहतु॥”  
 प्रार्थनाम् । अनेन पूजनेन गोदेवता प्रीयताम् । ततः सवत्सां गां प्राङ्मुखीमवस्थाप्य दाता पुच्छदेशे  
 प्राङ्मुखस्तिष्ठेत् पात्रभूतो विप्रस्तत्रैव दक्षिणत उदङ्मुखस्तिष्ठेत् । दाता यथाशक्ति कनकयुत

माज्यपात्रमादाय तत्र गोषुच्छं निक्षिप्य सतिले प्रागग्रे विप्रपाणौ घृतदिग्धं सतिलकुशपुच्छं निक्षिप्य  
 जलधारां पातयेत् । स्वस्त्य० । 'यज्ञसाधन०' । इमां गां सवरसां रुद्रदैवत्यां सुवर्णभृगां रौप्यसुरां  
 ताम्रपुष्टीं मुक्तामालालंपुष्टीं कांस्यदीहां रक्तवस्त्रावृतां वंतालंकृतकण्ठां गन्धपुष्पमालाशोभिताम्,  
 एतावदसंभवे यथाज्ञात्तयलंकृतां वा तुभ्यमहं संप्रददे न क्षम । ब्राह्मणः प्रतिगृह्णामि इत्युक्त्वा स्वारित  
 इति वदेत् एवं पुनर्द्विवारं कार्ष्ण्यम् । 'क इहं क्रूरा ०' । इति ब्राह्मणः कामस्तुतिं पठेत् कृत्स्नस्य  
 गोदानस्य सांगतास्त्रिद्वयार्थमिमां दक्षिणां तुभ्यमहं संप्रददे न मम । धेनुं कानिचित्पद्मान्यनुव्रज्य  
 महाभारतोक्तां गोमतीं जपेत् । 'गावो मासुपतिष्ठंतु हेमशृंग्यः पयोसुचः । सुरभ्यः सौरभेयश्च  
 सरितः सागरं यथा ॥ १ ॥ गावः पश्याम्यहं नित्यं गावः पश्यंतु मां सदा । गावोऽस्माकं वयं तासां यतो  
 गावस्ततो वयम् ॥ २ ॥' ब्राह्मणाय आमानं दत्त्वा । कृत्स्नस्य क० । 'उँ वषट् ते विष्ण०' । 'अस्य स्मृ०'  
 अनेन गोदानेन श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् ॥ अथ समुद्रस्नानविधिः ॥ "पिपलादसमुत्पन्ने कृत्ये लोके

भयंकरे ॥ पाषाणं ते मया दत्तमाहारार्थं प्रकल्पयताम् ॥” इति मन्त्रेण पाषाणं प्रक्षिप्य “विश्वाची च  
 घृताची च विश्वयोने विश्वांपते ॥ सान्निध्यं कुरु मे देव सागरे लवणांभसि ॥ १ ॥ नमस्ते विश्वगुप्ताय  
 नमो विष्णो अपांपते ॥ नमो जलधिरूपाय नदीनां पतये नमः ॥ २ ॥ समस्तजगदाधार शंखचक्र  
 गदाधर ॥ देहि देव ममालुज्ञां तव तीर्थनिषेवणे ॥ ३ ॥ त्रितत्त्वात्मकपीशानं नमो विष्णुमुभापतिम् ॥  
 सान्निध्यं कुरु देवेश सागरे लवणांभसि ॥ ४ ॥ अग्निश्च योनिरनिलश्च देहो रतोधा विष्णुरसृ  
 तरुथ नाभिः । एतद्भुवन् पाण्डवसत्यवाक्यं ततोऽवगाहेत पतिं नदीनाम् ॥ ५ ॥ ” आचम्य  
 प्राणानायम्य देशं ’ ममोपात्तदुस्तिक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थममुकपर्षनिमित्तं समुद्ररुनान  
 महं । सात्वाचम्य ‘आपोहिष्ठा’ इति तिसृभिर्योनें कृत्वा अवमर्षणं कुर्यात् । ब्रह्मादयो ये  
 देवाः ताच्च देवांस्तर्पयामि । भूर्देवांस्तु । भुवर्देवांस्तु । स्वर्देवांस्तु । भूर्भुवः स्वर्देवांस्तु ।  
 त्रिभुवः । कृष्णद्वैपायनादयो ये ऋषयः ताच्च ऋषींस्तु । भूर्ऋषींस्तु । भूर्ऋषींस्तु । भूर्भुवः



स्नांशुश्रीपुरुषोत्तमप्रीत्यर्थं मलमासमहापर्वनिमित्तं ब्राह्मणाय गुडयुतसघृतसहिरण्यकांस्यपात्रनिहित  
 सोपस्करत्रयस्त्रिंशद्द्रूपदानमहं० तद्गतया ब्राह्मणपू० । पूजां कृत्वा, स्वस्त्य० “ विष्णु  
 रूपी सहस्रांशुः सर्वपापप्रणाशनः ॥ अपूपान्नप्रदानेन सम पापं व्यपोहतु ॥ १ ॥ नारायण जगद्धीज  
 भास्करप्रतिरूपक ॥ व्रतेनानेन पुत्रांश्च संपदं चाभिवर्धय ॥ २ ॥ यस्य हस्ते गदाचक्रे गरुडो  
 यस्य वाहनम् ॥ शंखः करतले यस्य स मे विष्णुः प्रसीदतु ॥ ३ ॥ कलाकाष्ठादिरूपेण निमेषघटि  
 कादिना ॥ यो वंचयति भूतानि तस्मै कालात्मने नमः ॥ ४ ॥ कुरुक्षेत्रमयं देशः कालः पर्व द्विजो  
 हरिः ॥ पृथ्वीसप्तमिदं दानं गृह्णाण पुरुषोत्तम ॥ ५ ॥ मलानां च विशुद्धचर्थं पापप्रशमनाय च ॥ पुत्र  
 पौत्राभिवृद्धचर्थं तव दास्यामि भास्कर ॥ ६ ॥ ” इदं गुडयुतं सघृतं सहिरण्यं कांस्यपात्रनिहितं  
 सोपस्करं त्रयस्त्रिंशद्द्रूपान्नममुकशर्मणे ब्राह्मणाय त्रयस्त्रिंशद्देवतात्मकविष्णुरूपिसहस्रांशुश्रीपुरु  
 षोत्तमप्रीतिकामस्तु० प्रतिगृह्यताम् । कृतस्य सोपस्करापूपदानस्य प्रतिष्ठाफलसिद्धचर्थमिमां० ।

तेन श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् ॥ चंद्रदानम् ॥ मम जन्मराशेः सकाशात् चतुर्थस्थानस्थितचन्द्रपीडापरि  
 हारद्वारा चन्द्रैकादशस्थानस्थितशुभफलाभाष्यं ब्राह्मणाय रजतदानं क०, तदंगत्वेन ब्रा० ।  
 स्वस्त्य० ॥ “ प्रीतिर्यतःपितृणां च विष्णुशंकरयोःसदा । शिवेनेत्रोद्भवं रूपधमतः शान्तिं प्रथच्छ मे ॥ ”  
 इदं रजतमशुकरार्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० । कृतस्य रजतदानस्य सांगता० ।  
 अनेन रजतदानेन श्रीचन्द्रः प्रीयताम् ॥ चन्द्रविवदानम् ॥ मम जन्मराशेः सकाशाद्दशुकरस्थान  
 स्थितचन्द्रग्रहसूचितसर्वारिष्टप्रशान्तिपूर्वकैकादशस्थानस्थितग्रहसूचितशुभफलाभाष्ये चंद्रविवदानं  
 क०, तदंगतया ब्राह्मणपू० ब्राह्मणं संपूज्य । चन्द्रं राहुं च मनसा ध्यात्वा, स्वस्त्य० । तपो  
 मय महाभोग सोमसूर्याविमर्दन ॥ हेमतराप्रदानेन धम शान्तिप्रदो भव ॥ १ ॥ विधुंतुद नमस्तुभ्यं  
 सिद्धिकानंदनाच्युत ॥ दानेनानेन नागस्य रक्ष मां वेधजाद्वयात् ॥ २ ॥ इदं सौवर्णं राहुविवं नागं रजत  
 चन्द्रविवं द्युतपूर्णकारुण्यपात्रनिहितं यथाशक्ति तिलवज्रदक्षिणासहितं ग्रहणसूचिनारिष्टनिरासार्थं

शुभफलावाप्त्यर्थं च अमुकशर्मणे ब्राह्मणाय तुभ्य० । प्रतिगृह्यतां न मम । कृतस्य विंबदानस्य सांगता० । तेन श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् ॥ ग्रहणे तिलपात्रदानम् ॥ पृथ्वीदानसमफलावाप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं चन्द्रोपरागमहापर्वनिमित्तं ब्राह्मणाय तिलपात्रदानमहं०, तदंगं ब्रा० । स्वस्थ० । “महर्षेर्गात्रसंभृताः काश्यपस्य तिलाः स्मृताः । तस्माद्देवां प्रदानेन मम पापं व्यपोहत्तु ॥” इदं तिलपात्रं यमैद्वैतममुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतस० प्रति० न मम । दानसांगता० । तेन श्रीपरमेश्वरः प्री० ॥ वस्त्रदानम् ॥ पृथ्वीदानसमफलावाप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं चन्द्रोपरागमहापर्वनिमित्तं ब्राह्मणाय वस्त्रदानमहं० तदंगं ब्रा० । ‘शरण्यं सर्वलोकानां लज्जाया रक्षणं परम् । सुवेषधारि वस्त्र त्वमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥” इदं वस्त्रं बार्हस्पत्यममुकशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसंकल्पसिद्धिकामस्तु० । दानसांगता० । तेन श्रीपरमेश्वरः० ॥ सुवर्णदानम् ॥ पृथ्वीदानसमफलावाप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं चन्द्रोपरागमहापर्वनिमित्तं ब्राह्मणाय सुवर्णदानमहं०, तदंगत्वेन ब्रा० । स्वस्थ । ‘द्विरण्यगर्भं

गर्भं , इत्यात् अनेन सुवर्णदानेन श्रीपरमेश्वरः ॥ अथ सूर्यग्रहणे विंबदानम् ॥ मम जन्मराक्षी  
 स्थितसूर्यग्रहसूचितसर्वाणिष्टप्रश्नांतिपूर्वककादशस्थानिस्थितग्रहसूचितफलावाप्तये विंबदानं क० ,  
 तद्गुणा० । ब्राह्मणपूजां विधाय सूर्यं राहुं च मनसा ध्यात्वा, स्वस्त्य० । “तमोमय महाभीम सोम  
 सूर्यविमर्दन । हेमताराप्रदानेन मम क्षांतिप्रदो भव ॥ १ ॥ विधुंतुद् नमस्तुभ्यं सिंहिकानंदनाच्युत ॥  
 दानेनानेन नागरस्य रक्ष मां वेधजाह्यात् ॥ २ ॥” इदं सौवर्णं राहुविंबं नागं सौवर्णं सूर्यविंबं घृतपूर्ण  
 कांस्यपात्रनिहितं यथाशक्तिलवस्त्रदक्षिणासहितं ग्रहणसूचिताष्टविनाशनाथं सुफलप्राप्त्यर्थं च  
 अमुकशर्मणे ब्रा० प्रति० , न मम । कृतरस्य विंबदानस्य सांगता० । तेन श्रीसूर्यः प्रीयताम् ॥ तिलपा  
 त्रदानम् ॥ पृथ्वीदानसमफलावाप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरपीत्यर्थं सूर्योपरागमहापर्वाणिमितं ब्राह्मणाय  
 तिलपात्रदानमहं० तद्गुणा० । स्वस्त्य० । ‘महर्षेर्गात्र०’ । इदं तिलपात्रं यमद्वैतमसुक० । दान  
 सांगता० । तेन श्रीपरमेश्वर० ॥ सुवर्णदानम् ॥ पृथ्वीदानसम० निमित्तं ब्राह्मणाय सुवर्णदानमहं०



तदंगत्रा० । स्वस्त्य ॥ “हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेमबीजं विभावसोः । अनंतपुण्यफलदमतःशान्तिं प्रयच्छ मे ।” इदं सुवर्णमग्निदेवतमुक्त्वा० । अनेन सुवर्णदानेन श्रीपरमेश्वरः प्री० ॥ वस्त्रदानम् ॥ पृथ्वीदान० वस्त्रदानमहं०, तदंगत्रा० । स्वस्त्य० । शरण्यं सर्व० । इदं वस्त्रं बार्हस्पत्यममुक्त्वा० । दानसांग० तेन श्रीप० ॥ तिथिदोहद्वदानम् ॥ देश०, अद्य कर्तव्ययात्राकाले विरुद्धायाः चतुर्दशीतिथेः शुभता सिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ब्राह्मणाय तिथिदोहद्वतण्डुलदानं क०, तदंगत्वेन ब्रा० । स्वस्त्य० । “तडुण्डला वैश्वदेवत्याः पाकेनान्नं भवन्ति ये । पावनः सर्वयज्ञेषु प्रशस्ता होमकर्मणि ॥ तस्मात्तडुण्डदानेन प्रीयंतां विश्वदेवताः ॥” इमान् तण्डुलानमुक्त्वाशर्मणे ब्राह्मणाय कृतसं० । सांगता० तेन श्रीपरमेश्वरः ॥ प्रमादादुत्तरितदर्शपौर्णमासस्थालीपाकसंकल्पः ॥ देश०, प्रमादादुत्तरित दर्शपौर्णमासस्थालीपाकलोपजन्यप्रत्यवायपरिहारद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमर्धकृच्छ्रप्रायश्चित्तं तत्प्रत्याग्न्यायभूतं यथाशक्ति द्रव्यदानं स्थालीपाकसंपत्तिपर्याप्ततण्डुलाज्यद्रव्यदानं च करिष्ये

इदमर्थं कृच्छ्रप्रत्याग्नयभूतं इदं स्थालीपाकद्रव्यं च ब्राह्मणाय दातुमहमुत्सर्जे न मम ॥ संकष्ट  
 चतुर्थीव्रतोद्यापनसंकरणः ॥ मत्पत्न्या आशुमत्सुपुत्रावातिकामनया चरितस्य संकष्टचतुर्थीव्रतस्य  
 परिपूर्णतयै उत्तरांगं तदुद्यापनाख्यं कर्म करिष्ये । तदंगत्वेन स्वस्तिसुण्याहवाचनं मातृका  
 पूजनं नां दीश्राद्धमाचार्यादिवरणं च क० तदादौ निर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं ब्रह्मणपतिपू० ॥ अष्ट  
 फली ॥ मम समस्तपापक्षयपूर्वकसकलसौभाग्यपुत्रपौत्राद्याभिवृद्धिद्वारा उमामहेश्वरपीत्यर्थं  
 मष्टब्राह्मणेभ्यः सदेवेभ्य अष्टाष्टसंख्याम्रफलदानानि क०, तदंगत्वेन उमामहेश्वरपूजनं ब्राह्मण  
 पूजनं च क० । उमामहेश्वरसहितान्ब्राह्मणान्संपूज्य० । स्वस्त्य० । “ फलं मनोरथफलं प्रददाति  
 सदा नृणाम् । पुत्रपौत्रादिवृद्धिं च तस्माच्छांतिं प्रयच्छ मे ॥ ” इमानि अष्टाष्टसंख्याकानि आम्र  
 फलानि नानानामगोत्रेभ्यः अष्टब्राह्मणेभ्यः सदेवेभ्यः गोधूमतांबूलदक्षिणायुतानि वनस्पतिर्दिवतानि  
 समस्तपापक्षयपूर्वकसकलसौभाग्यपुत्रपौत्राद्याभिवृद्धिकामा शुभमभ्यमहं संप० । सांगता ॥

शुष्मभ्यमहं सं० । अनेनाष्टफलीदानेन उमामहेश्वरौ प्रीयेताम् ॥ सोलवंडी ॥ मम समस्तपापक्षय  
 पूर्वकसकलसौभाग्यपुत्रपौत्रादीप्सितानन्तफलावाप्तये दीयमानफलसमसंख्यवर्षसहस्रावच्छिन्ना  
 नेकस्वर्गसुखावाप्तिद्वारा उमामहेश्वरप्रीत्यर्थं षोडशब्राह्मणेभ्यः सदेवेभ्य षोडशषोडशसंख्याकाम्र  
 फलदानानि क०, तदंगत्वेन उमामहेश्वरपूजनं ब्रा० । उमामहेश्वरसहितान्ब्राह्मणान्सं  
 पूज्य स्वस्त्य० । “ फलानि षोडशोमानि स्वर्णधान्यादिभिः सह । द्विजवर्यांश्च गृह्णतु मम  
 सन्तु मनोरथाः ॥ इमानि षोडशसंख्याकानि आम्रफलानि एकैकस्मै सगोधूमतांबूलफलदक्षि  
 णाशुतानि वनस्पतैर्दवतानि नानानामगोत्रेभ्यः षोडशब्राह्मणेभ्यः सदेवेभ्यः समस्तपापक्षय  
 पूर्वकसकलसौभाग्यपुत्रपौत्रादीप्सितानन्तफलावाप्ति दीयमानफलसमसंख्यवर्षसहस्रावच्छिन्नानेकस्वर्ग  
 सुखावाप्तिकामा शुष्मभ्यमहं संप० । सांगता० णां शुष्मभ्यमहं सं० अनेन षोडशफल  
 दानेन उमामहेश्वरौ प्री० । अष्टफलीपृथक्पक्षेऽयमेव संकल्पः । मम समस्तपापक्षयपूर्वकसकल

सौभाग्यपुत्रपौत्राद्याभिवृद्धिद्वारा । उमासहेश्वरप्रतिथयर्थमष्टाहात्रणेभ्यः ।  
 कलदानानि क०, तदंगत्वेनोद्यमहेश्वरपूजनं, द्वा० इति संकल्प्य उमासहेश्वराय० इदमासनम् ।  
 उमा० इदं पात्रम् । उमा० इदमर्घ्यम् । उमा० इदमाचमनीयम् । गन्धाः पांतु । अक्षताः पांतु ।  
 पुण्याणि पांतु । तांबूलानि पांतु । 'नयोऽस्त्वनंताय० धारिणे नमः' । स्वस्त्य० । 'कलं मनोरथ  
 फलं प्रददाति सदा नृणाम् । पुत्रपौत्रादिवृद्धिं च तस्माच्छांतिं प्रयच्छ मे॥' इत्यान्यष्टसंख्याकान्यात्र  
 फलानि गोधूमतांबूलदक्षिणाशुतानि वनस्पतिदेवतानि उमासहेश्वराय सप्तस्तनपापक्षयपूर्वकसकल  
 सौभाग्यपुत्रपौत्राद्याभिवृद्धिकाया तुभ्यम् । सांगता० । इति देवपुरतो दक्षिणासर्पेण । ततः  
 ब्रह्मणे इदमासनं । स्वस्त्य० । 'कलं मनोरथ०' । इमान्यष्टसंख्या० देवतानि असुक्कर्मर्षणे ।  
 णाय सप्तस्तनपाप० । सांगता० । एवं सतब्राह्मणेभ्यो इत्या अनेनाष्टकलिदानेन उमासहेश्वराय० इदमासनम् ।  
 षोडशकलीपुथ्यवपक्षे । मम सप्तस्त० करिष्ये, तदंगत्वेनोमा० । उमासहेश्वराय० इदमासनम् ॥"  
 स्वस्त्य० । 'कलानि षोडशोमानि स्वणयान्यादिभिः सह । देवधर्यं गृह्णाण त्वं मम संतु मनोरथाः॥"

इमानि षोडशसंख्यकान्यात्रफलयानि गोधूमतांबूलफलदक्षिणायुतानि वनस्पतिद्वैवतानि उमामहे  
 श्वराय समस्तपापक्षयपूर्वकसकलसौभाग्यपुत्रपौत्रादीप्सितानन्तफलावाप्ति दीयमानफलसमसंख्य  
 वर्षसहस्रावच्छिन्नानेकस्वर्गसुखावाप्तिकामा तुभ्यमहं । इति देवपुरतो दक्षिणामर्षयेत् ।  
 ततः-ब्रह्मणे इदमासनम् । स्वस्त्य० । “फलानि षोडशेमानि स्वर्णधान्यादिभिः सह । द्विज  
 वर्यं गृहाण त्वं भम संतु मनोरथाः ॥” इमानि षोडशसं० देवतानि असुकशर्मणे ब्राह्मणाय समस्त  
 पापक्षय० । सांगता० । एवं पंचदशब्राह्मणेभ्यो दत्त्वा, अनेन षोडशफलदानेन उमाम० ॥ उदक  
 श्यातिः ॥ भम शरीरे उत्पन्नोत्पत्त्यमानकफवातपित्तक्षुद्रदेवताग्रहभूताद्दिनानाकारणोद्भूतसंततज्व  
 रादिसमस्तामयानां जीवच्छरीराविरोधेन समूलनिवृत्तिपूर्वकक्षिप्रारोग्यवाप्त्यर्थं श्रीषडंगसहित  
 वेदपुरुषप्रतिथर्थं ब्राह्मणद्वारा बौधाग्नोक्तासुदकशांतिं करिष्ये तदंगणपतिपूजनं पंचशब्दुः  
 पुण्याहवाचनं ब्राह्मणव्रणं च करिष्ये ॥ सौभाग्यवायनम् ॥ देश०, समेह जन्मनि जन्मांते  
 चाखण्डसौभाग्यावाप्तिपूर्वकपुत्रपौत्राद्याभिवृद्धिद्वारा उमामहेश्वरप्रतिथर्थमष्टब्राह्मणेभ्यः सदेवेभ्यः सौप

स्वरैकैकसौभाग्यवायनदानानि कं, तदंगत्वेनोपामहेश्वरपूजनं, त्रा० । स्वस्त्य० <sup>१६</sup>कंचुर्कौ  
 वल्लसहितं तथा कृणावतंसकैः । कंठसूत्रैश्च भूषाभिः प्रीयतां नगनंदिनी ॥” इमानि सौभाग्यवाय  
 नानि नानानामगोत्रेभ्योऽप्यब्राह्मणेभ्यः सद्देवेभ्यः संकल्पितकामनासिद्धिकामा शुष्मभ्यमहं संप्र०  
 सांगता० । तेन तुमामहेश्वरं प्री० ॥ इति श्रीरसत्वरंगभूषणसिद्धि १७६६ शाखिवाहनशार्के पण्डितुर्ग  
 स्थज्योतिषिर्दत्तुलेरपन्नसकलविद्ब्रह्मज्ञाचरणधूलिकोपममयूरेश्वरसूनुना रामचन्द्रेण कृता संकल्प  
 कल्पना समाप्ता ॥ श्रीविकटेशार्पणमस्तु ॥ शुभमस्तु ॥

इदं पुरतकं कल्याणनगर्या श्रीकृष्णदासात्मज-गङ्गाविष्णुना स्वकीये “ लक्ष्मीविकटेश्वर ” मुद्रणालये  
 मुद्रयित्वा प्रकाशितम् । संवत् १९८१, शके १८४६.

पुरतक मिलनेका ठिकाना-

गङ्गाविष्णु श्रीकृष्णदास,	“ लक्ष्मीविकटेश्वर ” स्टीम् प्रेस,	रेवमराज श्रीकृष्णदास,	“ श्रीवेङ्कटेश्वर ” स्टीम् प्रेस,
			स्वेतवाडी-मुंबई.
			कल्याण-मुंबई.

॥ इति संकल्पकल्पना समाप्ता ॥

